

PALVELUVERKKO

Nykytilan kuvaus

Sivistystoimi

Pekka Kares, sivistysjohtaja

Sivistyslautakunta 27.5.2026

SASTAMALA
sopivasti sykettä

Sisällysluettelo

1. Tausta ja tavoitteet
2. Palveluverkko 2030 linjaukset ja tehdyt toimenpiteet
3. Strategiset päämäärät
4. Väestötiedot ja ennusteet
5. Talouden reunaehdot
6. Nykytilan kuvaus
  - Sivistystoimi
    - Sivistyksen hallinto
    - Varhaiskasvatus
    - Perusopetus
    - Lukiokoulutus
    - Elämänlaatu
7. Jatkotoimenpiteet

1. Tausta ja tavoitteet

1. Tausta ja tavoitteet

Sastamalan kaupungin lasten ja nuorten määrä vähenee tulevina vuosina. Lasten ja nuorten vähenemisellä on suora vaikutus varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen palvelujen tarpeeseen sekä muihin kaupungin tarjoamiin palveluihin. Kuitenkin varhaiskasvatuksen osallistumisasteen ennakoidaan säilyvän korkeana, lasten ja nuorten tuen tarpeen kasvavan edelleen ja samalla ikäihmisten määrän kasvavan voimakkaasti. Niukkeneva taloudellinen resurssi ja vastavuoroisesti laadukkaiden palveluiden vaatimus on haasteellinen tehtävä.

Sivistystoimen palveluverkko pohjautuu väestöennusteeseen ja rakentuu taloudellisesti kestäväälle pohjalle reagoiden nopeasti mahdollisiin muutoksiin. Vaikutusten ennakoarviointi ja kuntalaisten ja henkilöstön osallistaminen huomioidaan valmistelussa ja päätöksenteossa.

Tavoitteena on, että palvelut tukevat ehyttä ja yhtenäistä kasvun ja opin polkua sekä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä. Palveluverkko muodostuu saavutettavista, laadukkaasti ja taloudellisesti kannattavista yksiköistä.

Oikein ajoitetut päätökset mahdollistavat harkitun monivaiheisen siirtymisen lapsimäärän edellyttämään palveluverkkoon vuoteen 2035 mennessä.

Kuva. Palvelujen järjestämisen kohtalon kolmio

2. PALVELUVERKKO 2030 linjaukset ja tehdyt toimenpiteet

Kaupunginvaltuusto 2.3.2020 § 3

Sivistysjohtaja Pekka Kares

Palveluverkkosuunnitelma 2030, kaupunginvaltuusto 2.3.2020 § 3

1. Pohjoinen alue: monipalvelukeskus (päiväkoti, es-9 lk koulu, nuorisotila) toteutetaan nykyisen Mouhijärven yhteiskoulun tontille. Hankkeen suunnittelu käynnistetään vuoden 2020 aikana. Häijää koulun ja Uotsolan päiväkodin toiminta loppuu. Suodenniemellä sivistyspalvelut sijoittuvat nykyisen Suodenniemen koulun ja urheilutalon tonteille erikseen päätettävän aikataulun mukaisesti. Suodenniemen urheilutalon mitoitus ja laajuus päätetään myöhemmin talousarviopäätösten yhteydessä.
2. Perusopetuksen osalta siirrytään kahden yläkoulun malliin: Mouhijärven yhteiskoulu sekä uusi yläkoulu, jossa Sylvään koulu ja Äetsän koulu yhdistyvät (nykyinen Sylvään koulun tontti). Ratkaisu toteutetaan viimeistään siinä vaiheessa, kun Äetsän koulun vuokratilojen sopimus päättyy.
3. Läntinen alue: kolme monipalvelukeskusta; Keikyä, Kiikka ja Toukola. Nykyisten koulu- ja päiväkotikiinteistöjen peruskorjaamisesta/korvaamisesta uudella sekä toteutusaikataulusta päätetään jatkovalmistelun yhteydessä.
4. Keskusta: yläkoulu, Muistolan, Stormin, ja Vareliuksen koulut jatkavat. Marttilan koulun ja Tyrväänkylän koulun toiminta loppuu. Varhaiskasvatuksen osalta Keskustan päiväkodista sekä Harjukadun ja Varilan ryhmäperhepäiväkodeista luovutaan.
5. Yksityisen varhaiskasvatus täydentää kaupungin omaa varhaiskasvatuksen järjestämistä. Yksityisen varhaiskasvatuksen määrää nostetaan nykyisestä 100 paikasta 130 -150 paikkaan. Perhepäivähoito säilyy palvelumuotona.
6. Tulevissa talousarviopäätöksissä ratkaistaan elämänlaatupalvelujen järjestäminen. Palvelut sijoitetaan monipalvelukeskuksiin toteutettavien investointiratkaisujen yhteydessä (esim. kirjaston palvelupisteet).
7. Palveluverkon muutostarpeita tarkastellaan uudelleen viimeistään vuonna 2025.
8. Muilta osin sivistyslautakunta, kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto merkitsevät Palveluverkko 2030 -selvityksen tiedoksi.

Palveluverkkopäätökset v. 2021-2025 ja palveluverkkosuunnitelma 2030 linjaukset

Keskustan päiväkodin lakkauttaminen 1.8.2022 alkaen
Siv.ltk 23.2.2022 § 16

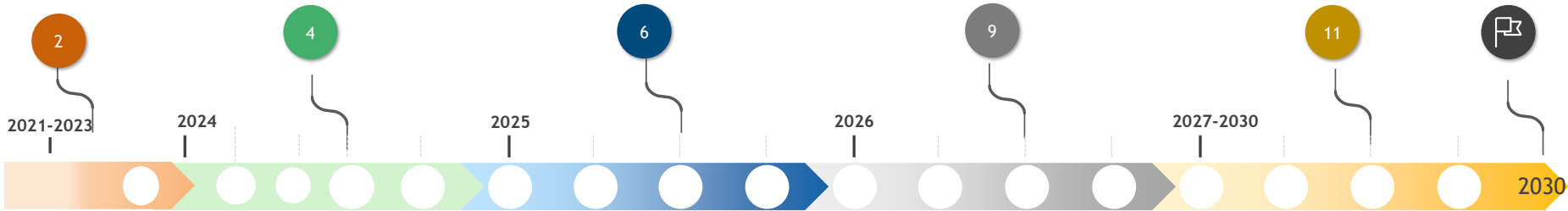
Marttilan koulun lakkauttaminen 1.8.2025 alkaen
Siv.ltk 27.3.2024 § 30

Harjukadun ryhmäperhepäiväkodin lakkauttaminen 1.8.2025 alkaen
Siv.ltk 23.4.2025 § 34

Äetsän koulun lakkauttaminen 1.8.2026 alk
Siv.ltk 25.1.2023 § 6
Sylvään peruskorjaus valmis 8/2026

Häijään koulun lakkauttaminen

Liikunta- ja uimahalli

2021-2023

2024

2025

2026

2027-2030

2030

2

4

6

9

11

12

1

5

7

8

10

12

Varilan ryhmäperhepäiväkodin lak 1.8.2021 alk
Siv.ltk 11.5.2021 § 61

3

MYK peruskorjaus valmis 11/2024, sis. esiopetus, 1-9 lk, nuorisotila. Uotsolan pk jatkaa toimintaa omana yksikkönä

Taidekoulun perustaminen 1.8.2025 alkaen

Taitotalon käyttöönotto 9/2025

Keikyän päiväkotikoulu Helmi 12/2025 alkaen (Tipulan ja Ulpun pk ja Pehulan koulun toiminnan siirto)
Siv.ltk 27.8.2025 § 77

Perhepäivähoito/hoitajaa v. 2021 27 kpl v. 2026 17 kpl

Yksityinen varhaiskasvatus

Tyrväänkylän koulun lakkauttaminen

Suodenniemen urheilutalon käyttöönotto 1/2023

3 Strategiset päämäärät

Kuva. Sastamalan strategiatalo

Visio 2035: Kokoaan suurempi kaupunki

Sastamala on kokoaan suurempi kaupunki, jossa arki on sujuvaa, palvelut toimivat ja elämä on omannäköistä eri puolilla kaupunkia – taajamissa, kylissä ja maisemien äärellä.

Sastamala on tunnettu elinvoimaisesta yrittäjyydestä, kirjoista, kulttuurista, urheilusta ja matkailusta, joita rikas luonto ja vesistöt tukevat

Kokoaan suurempana toimijana Sastamala kokoa kumppaneita, rakentaa ratkaisuja ja vahvistaa elinvoimaa myös yli kuntarajojen. Kaupunkia kehitetään yhteisöllisesti, vastuullisesti ja pitkäjänteisesti paikaksi, johon halutaan tulla ja jäädä.

4. Väestötiedot ja ennusteet

Lähteet: Tilastokeskus, MDI Sastamalan palveluverkko tarkastelun pohjatieto, Facta

MDI: Väestöennusteen oletamat

- **Syntyvyys:** Syntyvyyden oletetaan jäävän 2020-luvun matalalle tasolle (joskin hieman vuosia 2023-2024 korkeammalle tasolle). Ennusteessa on kaksi herkkyyyslaskelmaa korkeamman ja matalamman syntyvyyden vaikutuksesta. Laskettu erikseen kunnan sisäisille alueille.
- **Kuolleisuus:** Pohjana 2010-luvun kuolemanvaarat ikäryhmittäin ja sukupuolittain. Olettama maltillisesta elinajanodotteen kasvusta. Ei mallinnettu eroja kunnan sisällä kuolleisuudessa.
- **Tulomuutto ja sen rakenne:** Muuttoliikkeen rakennetta ja volyymia on mallinnettu vuosien 2017-2024 perusteella. Mallinnus tehty ikäryhmittäin ja sukupuolittain. Mallinnettu erikseen kunnan sisäisille alueille.
- **Lähtömuutto ja sen rakenne:** Mallinnus vuosien 2017-2024 perusteella. Mukana kieliryhmittäinen mallinnus, joka huomio vieraskielisten korkeamman alttiuden muuttaa pois kaupungista. Mallinnettu ikäryhmittäin ja sukupuolittain kaikille kunnan osa-alueilla näiden erot huomioiden.
- **Maahanmuutto ja maastamuutto:** Maahanmuuton oletetaan jäävän vuosien 2023-2024 tasolle ilman ukrainalaisten vaikutusta. Maastamuutto perustuu vuosien 2010-2023 keskitasoon.

Lähde: MDI Sastamalan palveluverkkotarkastelun pohjatieto

	Ennusteen oletamat
Syntyvyyden oletama	Vuosien 2020-2024 hedelmällisyysaste
Kuolleisuuden oletama	Vuosien 2010-2019 kuolemanvaarat, maltillinen oletama elinajanodotteen noususta
Maan sisäisen muuttoliikkeen oletamat	Olettamat 2017-2024 muuttoliikkeestä. Mallinnus erikseen kieli- ja ikäryhmittäin sekä sukupuolittain
Kansainvälinen muuttoliike	Maahanmuuton taso vastaa vuosia 2023-2024 ilman ukrainalaisia.
Sisäinen muuttoliike	Maastamuutto vuosien 2010-2023 perusteella Mallinnettu ikäryhmittäin vuosien 2015-2023 perusteella

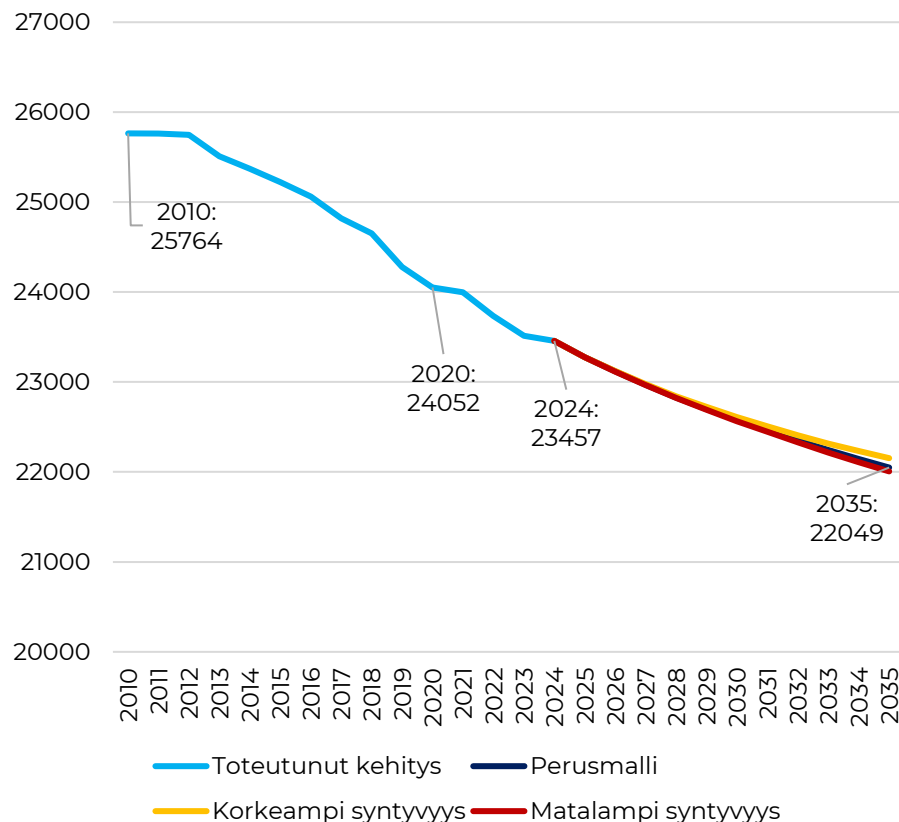
MDI: Sastamalan ennakoitu väestönkehitys

Kuviossa on tarkasteltu Sastamalan ennakoitua väestönkehitystä vuosien 2010-2035 aikana.

- Sastamalan väestö vähenee ennusteen perusmallissa **1 400 henkilöllä** eli **9 prosentilla** vuoteen 2035 mennessä.
  - Syntyvyyden mahdollisella vaihtelulla on vain vähän vaikutusta koko väestön kehitykseen.
  - Väestöä vähentää etenkin kuolleiden enemmisyys, ei niinkään muuttotappiot.
- Vuotta kohden väestö vähenee noin 117 henkilöllä eli 0,5 prosentilla. Väestö vähenee hieman hitaammin kuin vuosien 2010-2024 aikana; vuosittaisen väestönmuutos on kuitenkin yhä merkityksellinen.
- Väestön supistumisen päätyminen ennustejakson aikana on suhteellisen epätodennäköistä.** Kaupungin täytyisi saada aiemmasta poiketen merkittävää muuttovoittoa koko ennustejakson ajan, jotta väestöpohjan väheneminen päättyisi. Erityisesti nuorten ryhmän merkittävien muuttotappioiden kääntyminen on Sastamalassa epätodennäköistä.
- Sastamalan ennakoitu kehitys on selvästi keskimääräistä seutukaupunkia maltillisempaa.

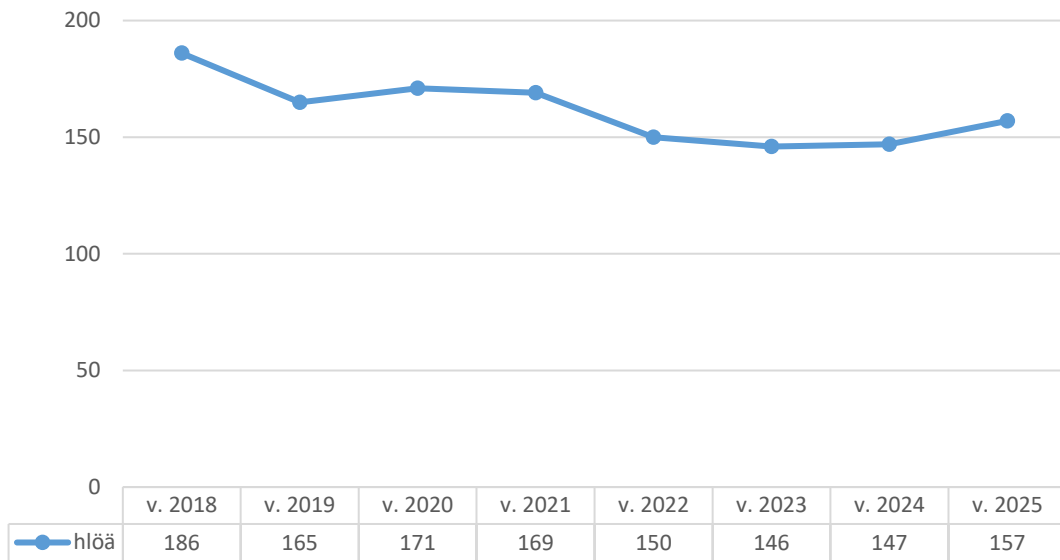
Lähde: MDI Sastamalan palveluverkkotarkastelun pohjatieto

Väestönmuutos 2010-2035

Syntyneiden määrä

Sastamala; syntyneiden lasten määrä v. 2018- 2025

Lähde: Facta

Kuva. syntyneiden määrän kehityksestä Sastamalassa.

Sastamalan syntyneiden lasten määrä on vuodesta 2018 ollut laskusuuntainen. Vuoden 2025 syntyneiden määrä oli poikkeuksellisesti 157 lasta. Myös valtakunnallisesti vuonna 2025 lapsia syntyi enemmän kuin aikaisempina vuosina. Väestöennusteihin poikkeama ei kuitenkaan vaikuta.

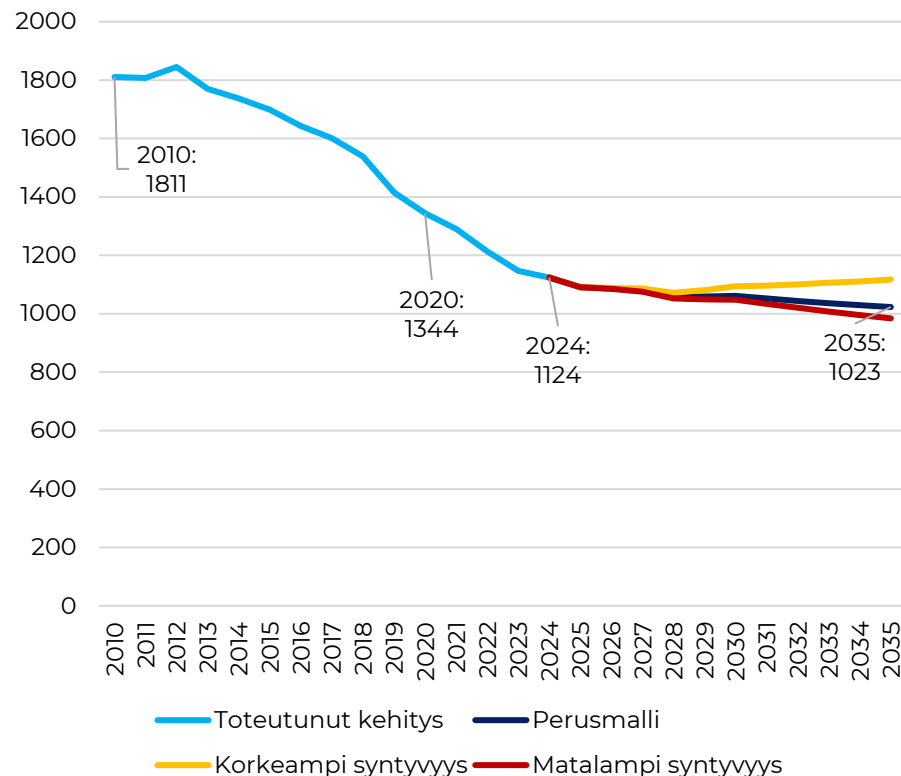
Palveluverkkosuunnitelmassa lasten vuosittainen syntyvyys on arvioitu olevan 145 lasta.

2.1 MDI: Alle kouluikäisten ennakoitu määrän kehitys

Kuviossa on tarkasteltu alle 7-vuotiaiden ennakoitua kehitystä vuosien 2010-2035 aikana.

- **Alle 7-vuotiaiden kehitys on suoraan sidottu syntyvyyden kehitykseen.** 2010- ja 2020-lukujen syntyvyyden laskun takia alle 7-vuotiaiden määrä väheni voimakkaasti vuosien 2010-2024 aikana.
- **Ennustejakson aikana muutos alle 7-vuotiaiden ryhmässä on hillitty.** Syntyvyyden laskun päättyessä Sastamalan alle kouluikäisten määrä vähenee ennusteen perusmallissa **100 henkilöllä** eli **9 prosentilla** vuoteen 2035 mennessä.
  - Ryhmän maltillista supistumista selittää vähenevä hedelmällisessä iässä oleva väestö.
  - Korkean syntyvyyden skenaariossa ikäryhmä säilyy ennallaan, laskevan syntyvyyden skenaariossa ikäryhmä pienenee 140 henkilöllä.
- **Edes 2010-luvun keskitason syntyvyys ei johda merkitykselliseen kasvuun ikäryhmässä.** Merkityksellinen kasvu vaatisi myös muun väestönkehityksen vahvistumista.

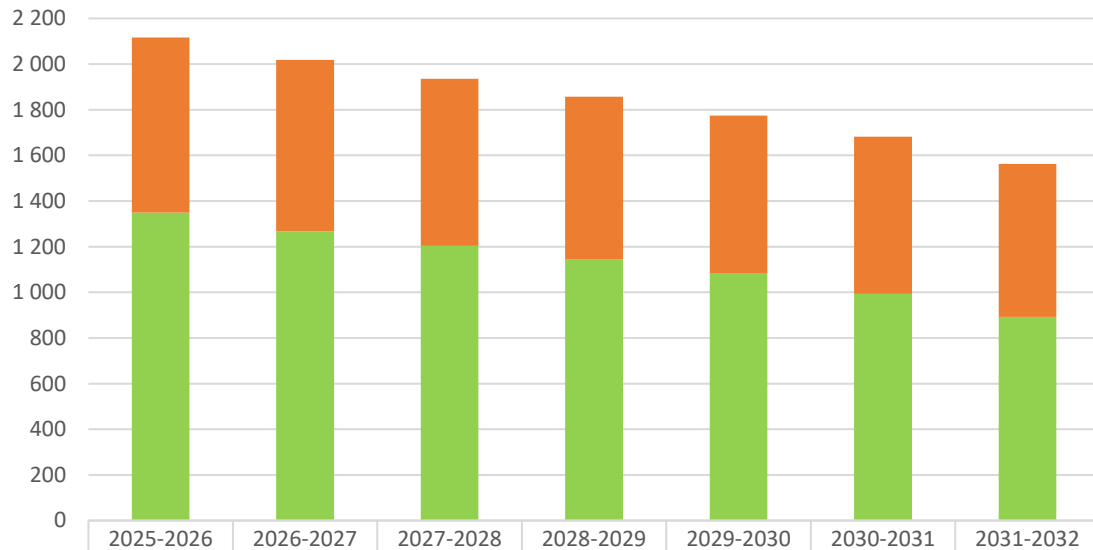
Alle 7-vuotiaiden väestönmuutos 2010-2035

Lähde: MDI Sastamalan palveluverkkotarkastelun pohjatieto

2.1 Oppilasennuste

Oppilasennuste lukuvuosittain

	2025-2026	2026-2027	2027-2028	2028-2029	2029-2030	2030-2031	2031-2032
Yhteensä	2 116	2 018	1 936	1 857	1 774	1 682	1 563
Yläkoulut	766	751	732	714	692	689	671
Alakoulut	1 350	1 267	1 204	1 143	1 082	993	892

Kuva. Oppilasmäärän ennuste lukuvuosittain.

Oppilasmäärän väheneminen ja kouluverkon harveneminen haastavat kelpoisuusvaatimuksista kiinni pitämistä erityisesti pienten kuntien aineenopetuksessa, jossa opetettävien aineiden yhdistelmät vaihtelevat ja rekrytointi tarve voi kohdistua epätavallisiinkin yhdistelmiin. (OKM 2026, s. 46) Kouluverkon sopeuttaminen väestökehitykseen on keskeinen keino älykkääseen sopeutumiseen.

Palveluverkon pysyessä ennallaan lukuvuonna 2029-2030 ennusteen mukaan alakouluista on

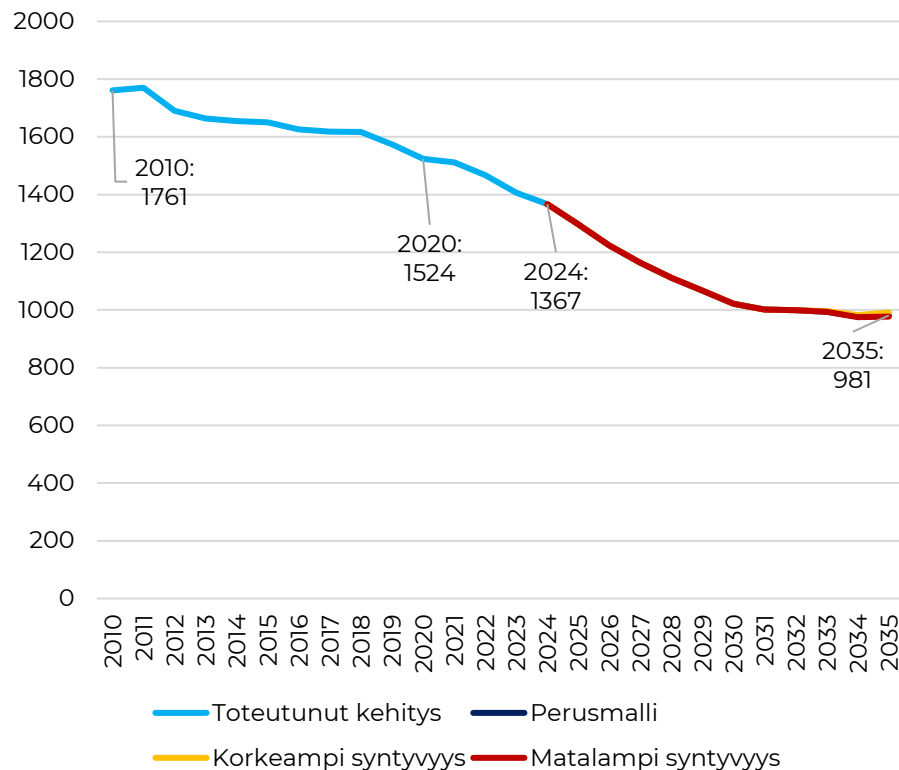
Alle 55 oppilaan kouluja 3
55-100 oppilaan kouluja 5
100-150 oppilaan kouluja 1
150- 240 oppilaan kouluja 2

MDI: Alakouluikäisten määrän ennakoitu kehitys

Kuviossa on tarkasteltu 7–12-vuotiaiden ennakoitua kehitystä vuosien 2010–2035 aikana Sastamalassa.

- Alakouluikäisten määrä väheni 2010-luvulla maltillisesti vähenevän väestöpohjan takia. 2020-luvulla ikäryhmä on pienentynyt jo nopeasti syntyvyyden laskun takia.
- Alakouluikäisten määrä romahtaa ennustejakson aikana syntyvyyden laskun takia.** Ikäryhmä pienenee ennusteen perusmallissa jopa **390 henkilöllä eli 28 prosentilla** vuoteen 2035 mennessä.
  - Syntyvyyden kasvu tai lasku ehtii vaikuttamaan ikäryhmän kehitykseen vain vähän, ellei lähivuosien muutos oli poikkeuksellisen voimakas.
  - Lasku on erityisen voimakas 2020-luvun aikana. 2030-luvulla syntyvyyden laskun pysähtyessä ikäryhmä supistuu maltillisesti.
- Mikään realistinen muutos muuttoliikkeessä tai syntyvyydessä (tai näiden yhdistelmässä) ei pysty kompensoimaan aiemman syntyvyyden laskun vaikutusta.** Nopea lasku alakouluikäisten määrässä onkin lähes vääjäämätön seuraus syntyvyyden nopeasta laskusta.
- Vahvistuva väestönkehityskään ei merkittävästi ehdi vaikuttamaan alakouluikäisten kehitykseen vuosien 2024–2035 aikana. **Pitkällä aikavälillä ikäryhmän elpyminen nykytasolle vaatisi sekä syntyvyyden kasvua että väestön vähenemisen pysähtymistä.**

7–12-vuotiaiden väestönmuutos 2010–2035

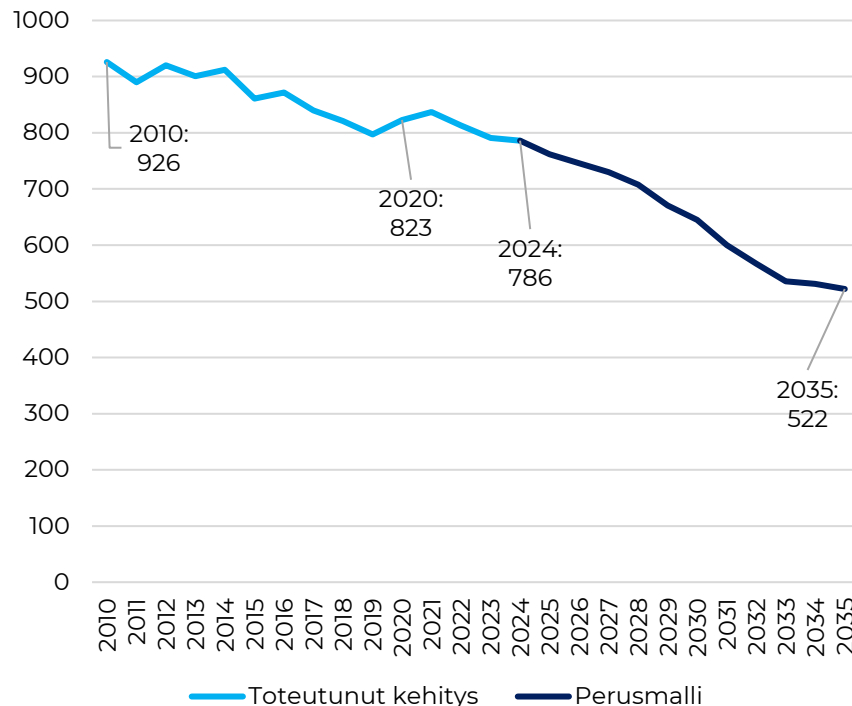

MDI: Yläkouluikäisten määrän ennakoitu kehitys

Kuviossa on tarkasteltu Sastamalan ennakoitua 13–15-vuotiaiden kehitystä vuosien 2010–2035 aikana.

- 2010-luvulla ja 2020-luvun toteumavuosina yläkouluikäisten määrä on vähentynyt suhteellisen merkittävästi negatiivisen väestönkehityksen takia. Syntyvyyden lasku ei sen sijaan vielä heijastu merkittävästi ikäryhmään.
- Yläkouluikäisten määrä romahtaa alakouluikäisten tavoin ennustejakson aikana,** aiemman syntyvyyden hyvin nopean laskun takia. Ikäryhmä pienenee ennusteen perusmallissa **265 henkilöllä** eli **33 prosentilla** vuoteen 2035 mennessä. Muutos on suhteellisesti mitattuna alakouluikäisiä suurempi, sillä syntyvyyden lasku on ehtinyt jo vaikuttamaan alakouluikäisten ryhmään.
  - Syntyvyyden kasvu tai lasku ei ehdi enää vaikuttamaan yläkouluikäisten kehitykseen.
  - **Mikään realistinen muutos muuttoliikkeessä tai syntyvyydessä** (tai näiden yhdistelmässä) **ei pysty kompensoimaan aiemman syntyvyyden laskun vaikutusta.**
  - Vahvistuva väestönkehityskään ei merkittävästi ehdi vaikuttamaan yläkouluikäisten kehitykseen vuosien 2024–2035 aikana.
- Jos syntyvyyden lasku päättyy, yläkouluikäisten supistuminen alkaa hidastua 2030-luvun loppupuolella. Tämän jälkeenkin ilman väestönkasvua ikäryhmä pienentyy maltillisesti.

13-15-vuotiaiden väestönmuutos 2010-2035

MDI: Sastamalan yli 64-vuotiaan väestön määrän kehitys 2010-2040

Kuviossa on tarkasteltu Sastamalan yli 64-vuotiaan väestön toteutunutta kehitystä vuosien 2010-2024 aikana sekä ennakoitua kehitystä vuosien 2024-2040 aikana.

-Sastamalan väestö on ikääntynyt voimakkaasti 2010- ja 2020-luvuilla, erityisesti ns. suurten ikäluokkien ikääntymisen sekä elinajanodotteen kasvun myötä.

→ **Vuosien 2010-2024 aikana yli 64-vuotiaiden määrä kasvoi noin 1 800 henkilöllä.** Kasvu oli erityisen suurta 65-74-vuotiaiden ryhmässä (2010-luvulla), yli 84-vuotiaiden ryhmässä kasvu oli taas vielä hillittyä.

-Kaupungin väestön ikääntyminen jatkuu myös tulevaisuudessa, mutta ikääntymisen rakenne muuttuu.

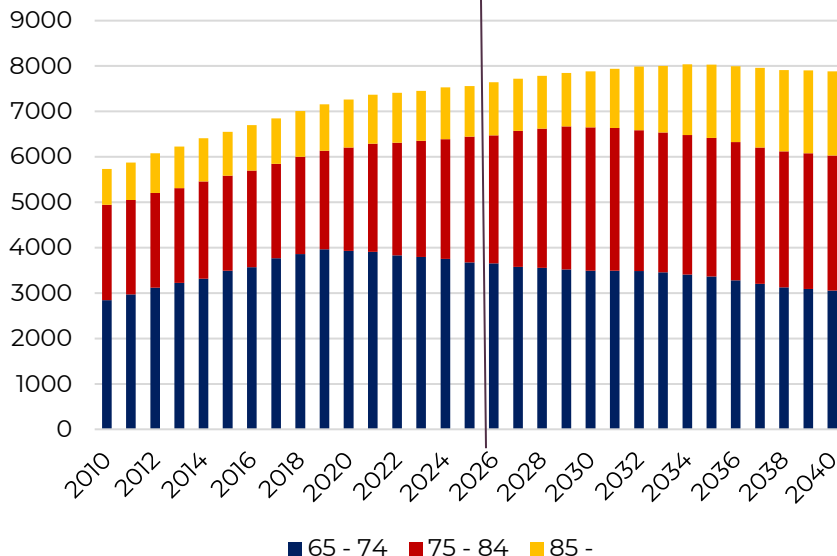
- 65-74-vuotiaiden määrä on jo vähentynyt 2020-luvulla ja ryhmän koko pienenee noin 700 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä.
- 75-84-vuotiaiden määrä kasvaa merkittävästi 2020-luvulla, mutta kasvu tahtuu 2030-luvulla. Vuoteen 2040 mennessä ikäryhmä kasvaa 340 henkilöllä.
- **Yli 84-vuotiaiden** määrä kasvaa voimakkaasti etenkin 2030-luvulla. **Ikäryhmä kasvaa 710 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä** (62 prosentilla).

-Kaupungin eläkeikäisen väestön määrä kasvaa enää vain hieman, mutta **eläkeikäinen väestö painottuu aiempaa vahvemmin hyvin iäkkäisiin ryhmiin.**

Lähde: MDI Sastamalan palveluverkkotarkastelun pohjatieto

Toteuma   Ennuste

lääkkään väestön toteutunut ja ennakoitu kehitys 2010-2040 Sastamalassa

MDI: Eläkeikäisten ikäryhmien osuus väestöstä 2024-2040

Kuviossa on tarkasteltu Sastamalan yli 64-vuotiaan väestön osuutta kaupungin koko väestöstä vuosien 2024-2040 aikana.

-Noin joka kolmas (32 %) Sastamalan asukkaista oli eläkeiässä vuoden 2024 lopussa. Kaupungin väestö on sangen iäkstä, sekä asukkaiden keski-ikä että eläkeikäisen väestön osuus ylittää maan keskitason.

→ Eläkeikäinen väestö painottuu 65-74-vuotiaisiin ja 75-84-vuotiaisiin. Vain 5 prosenttia asukkaista on yli 84-vuotiaita.

-Eläkeikäisen väestön osuus koko väestöstä kasvaa merkittävästi 2020-luvulla ja maltillisesti 2030-luvulla.

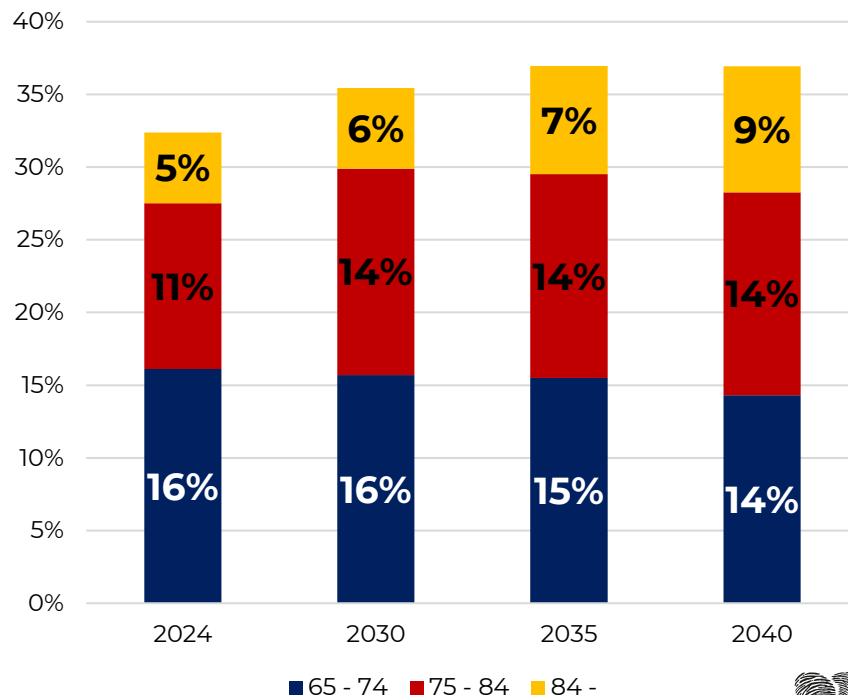
Vuonna 2030 noin 35 prosenttia kaupungin asukkaista on eläkeiässä; osuus kohoaa noin 37 prosenttiin 2030-luvun puolivälissä.

→ Eläkeikäisen väestön maltillisen kasvun lisäksi ryhmän osuutta koko väestöstä kasvattaa muiden ikäryhmien pieneneminen saman ajanjakson aikana.

→ 65-74-vuotiaiden osuus koko väestöstä laskee hillitysti. **75-84-vuotiaiden ja yli 84-vuotiaiden osuus taas kasvaa**, vuonna 2040 noin 23 prosenttia kunnan asukkaista on yli 74-vuotiaita.

-2030-luvulla eläkeikäisen väestön osuuden kasvu päättyy, mutta merkittävää pientymistä ikäryhmän koossa ei ole tapahtumassa myöskään 2040-luvulla. **Eläkeikäisen väestön osuus kohoaa hyvin pitkäksi ajaksi merkittävästi nykytasoa korkeammalle.**

Eläkeikäisen väestön osuus koko väestöstä 2024-2040

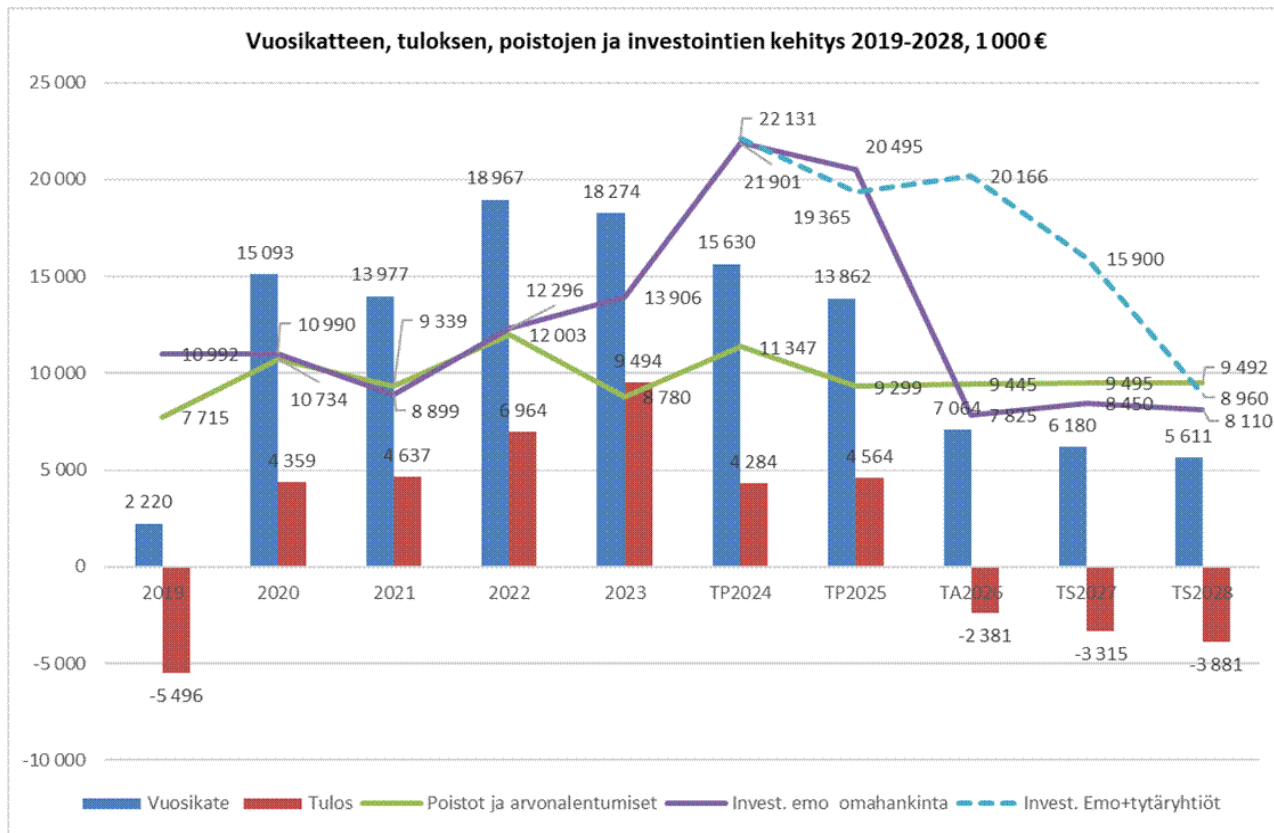

Lähde: MDI Sastamalan palveluverkkotarkastelun pohjatieto

3. Talouden reunaehdot

Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

3 Talouden reunaehdot

Talouden tasapainotilanteessa vuosikate kattaa poistot ja riittää investointien rahoittamiseen. Muussa tapauksessa tulos muodostuu alijäämäiseksi ja kunta rahoittaa investointinsa joko osittain tai kokonaan omaisuuden myynnillä, kassavaroillaan tai ottamalla lisää lainaa.

Taloussuunnitelmassa 2026 - 2028 kaupungin vuosikate ei riitä rahoittamaan kaupungin korkeaa investointitasoa, jonka vuoksi kaupunki velkaantuu suunnitelmakaudella.

Kuva. Vuosikatteen, tuloksen, poistojen ja investointien kehitys 2019-2028

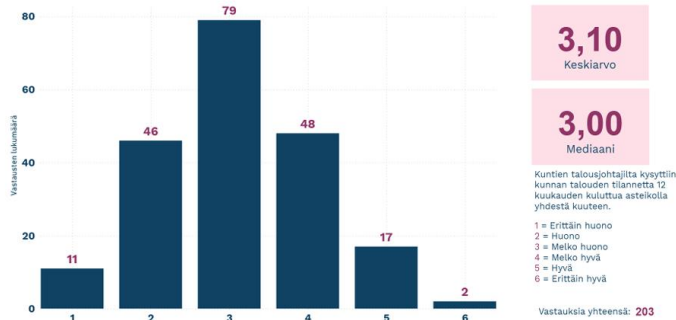
3 Talouden reunaehdot

Kuntaliiton Talousbarometri 2026:

Kuntien talouden tila näyttäytyy tällä hetkellä melko valoisana. Näkymät kuitenkin heikkenevät arvioitaessa talouden tilaa 12 kuukauden kuluttua.

Kuntaliiton kevään 2026 Talousbarometri julkaistiin 30.3.2026:

Kuntien 12 kuukauden talousnäkymät melko huonot, mutta tyypillistä tasoa

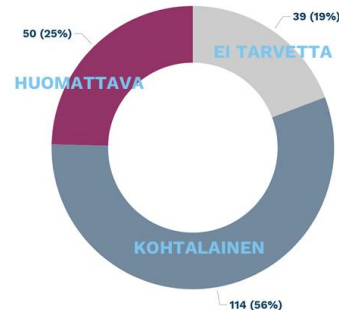
10 Kuntaliiton Talousbarometri, kevät 2026

KUNTA LIITTO
Kuntien
Yhteistyö

Kuntaliiton kevään 2026 Talousbarometri julkaistiin 30.3.2026

Talouden näkymien heikentyessä myös sopeuttamisen tarve jatkuu kunnissa

Sopeutustoimien
tarve on
huomattava:
25 %

Kuntien talousjohtajilta kysyttiin sopeutustoimien tarvetta asteikolla:

- Ei tarvetta
- Kohtalainen
- Huomattava tarve

17

Lähde: Kuntaliiton Talousbarometri, kevät 2026

KUNTA LIITTO
Kuntien
Yhteistyö

Suomen pankki 24.3.2026: Taluskasvu pysyy vaisuna, energian hintojen nousu varjostaa talouskehitystä, inflaatio nopeutuu

SASTAMALA
sopivasti sykevää

4. Nykytilan kuvaus

Sivistysjohtaja Pekka Kares

Sivistystoimen organisaatio

Kuva. Sivistystoimen organisaatio

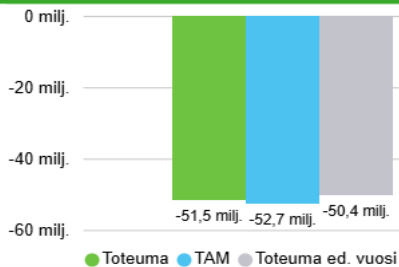
TALOUS

Sivistystoimi TP2025

-51 535 877

TOIMINTAKATE

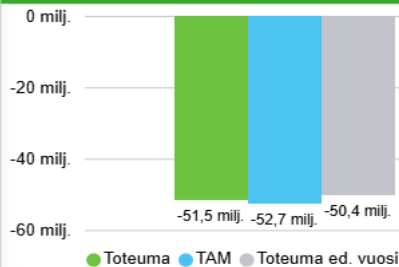
Toimintakate €

-51 536 785

VOOSIKATE

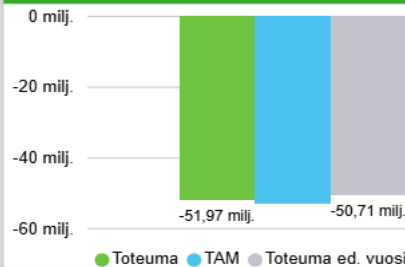
Vuosikate €

-51 967 363

TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)

Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

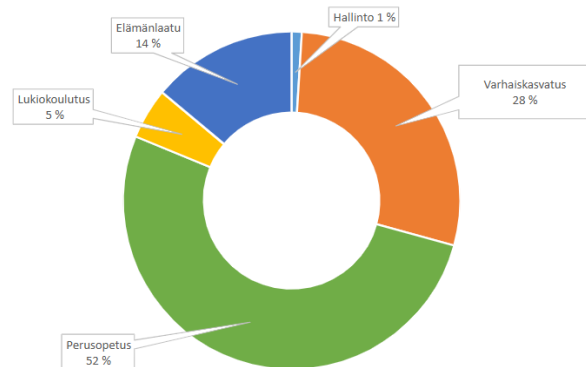

Kuva. Sivistystoimen toimintakate, vuosikate ja tilikauden ylijäämä vuonna 2025

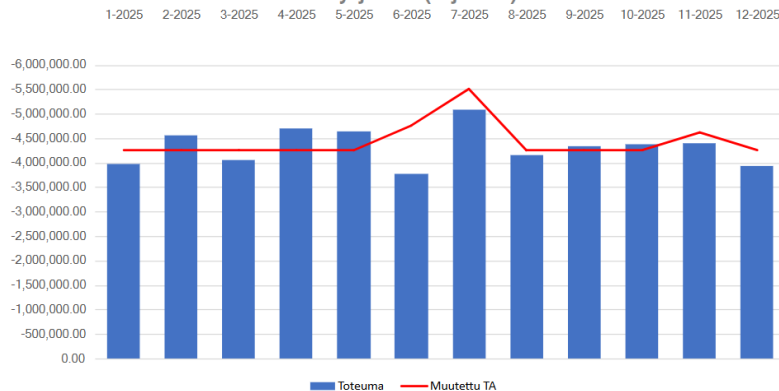
Kuva. Sivistystoimen nettokustannukset vastuualueittaiset prosenttiosuudet

Kuva. Tilikauden ylijäämä.

Sivistystoimi, nettokustannukset TP 2025 yht. 51,5 milj.€

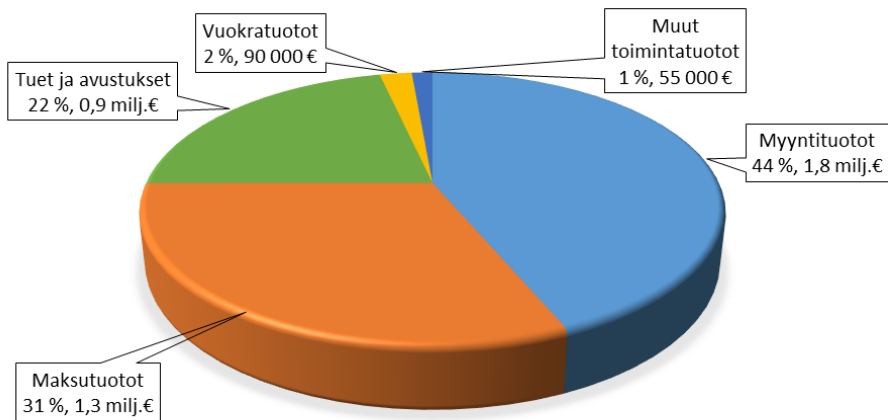
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) 2025

Sivistystoimen toteuma kuukausittain. Kuvaa talouden toteuman vaihtelua kuukausitasolla.

TALOUS: Toimintatuotot ja toimintakulut TP2025

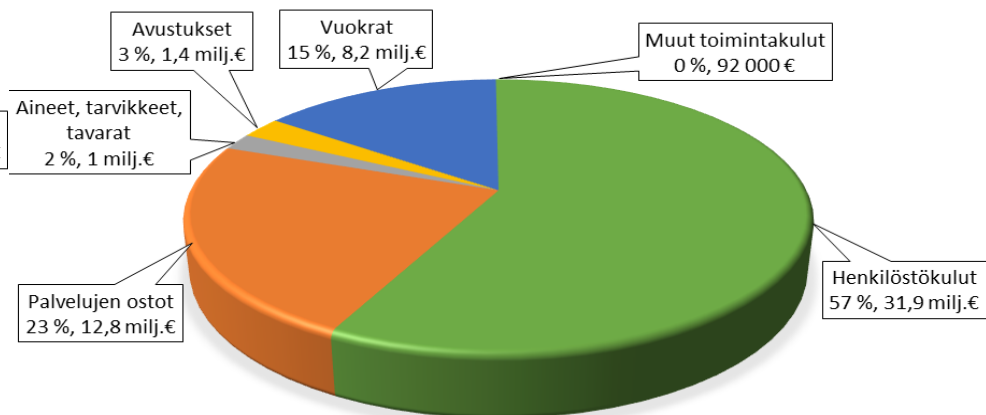
TOIMINTATUOTOT, SIVISTYSTOIMI YHT. 4 MILJ.€

Kuva. Toimintatuotot v. 2025.

Sivistystoimen myyntituotot muodostuvat lähinnä kotikuntakorvauksista. Maksutuottoja ovat varhaiskasvatuksen hoitopäivämaksut, opistojen kurssimaksut sekä liikuntapalvelujen vuoromaksut.

TOIMINTAKULUT TP2025 YHT. 55,6 MILJ.€, SIVISTYSTOIMI

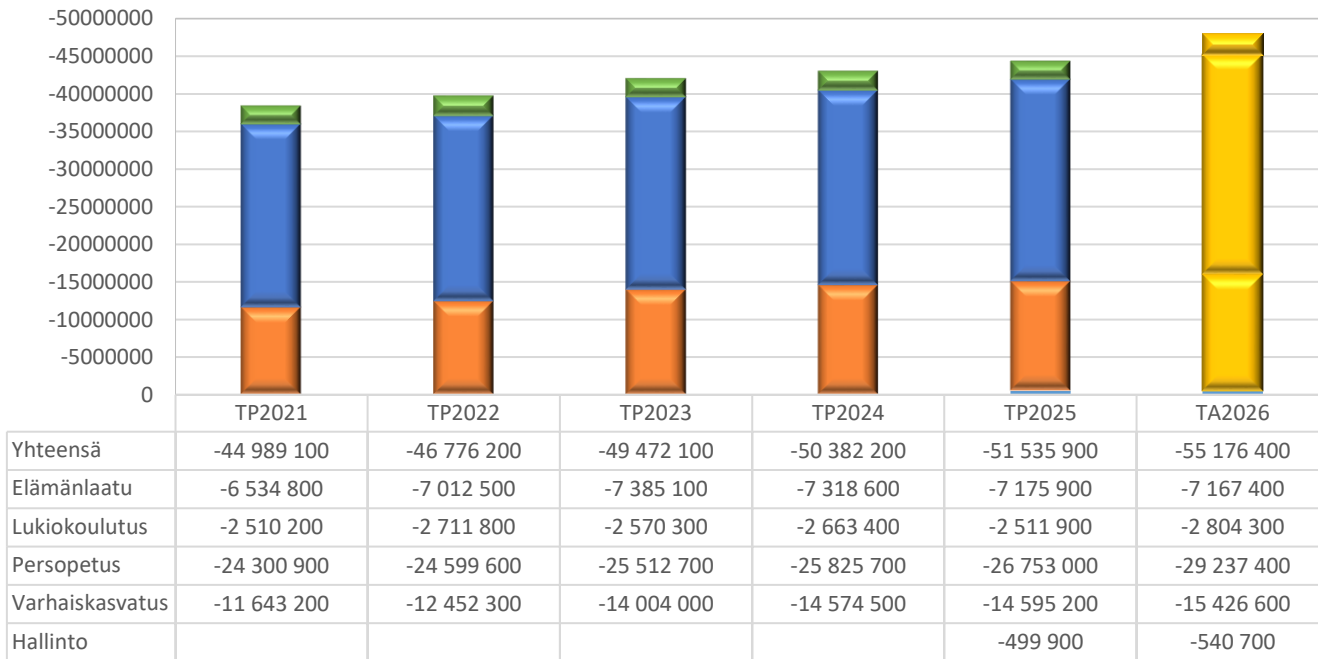

Kuva. Toimintakulut v. 2025.

Sivistystoimen toimintakuluista 57 % tulee henkilöstökuluista. Palvelujen ostoihin kirjautuu mm. Koulukuljetus-, ruokahuolto- ja puhtaanapidon kulut. Tilavuokrien osuus kuluista on 8,2 miljoonaa euroa. Avustuksia jaetaan 1,4 miljoonalla eurolla.

TALOUS, käyttötalouden nettokulut vuosilta 2020 – 2025 ja talousarvio vuodelle 2026.

Sivistystoimi, käyttötalous, nettokustannukset TP2021- TP2025 ja TA2026

Nettokustannusten kasvu on ollut erittäin maltillista vuoteen 2025 saakka. Kustannusten nousuun vuodelle 2026 vaikuttaa yleinen kustannusten kasvu ja virka- ja työehtosopimuksien mukaiset palkkaratkaisut, kiinteistöjen vuokrakustannukset sekä tuen uudistamisen myötä kasvaneet henkilöstökustannukset.

Kuva. Sivistystoimen nettokuluista vuosilta 2020-2025 ja talousarviosta v. 2026.

TALOUS, rahoitus

- Sivistyspalveluihin valtionavut myönnetään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahoista.
- Opetus- ja kulttuuritoimen valtionapurahoitus muodostuu kahden eri valtionosuuslainsäädännön perusteella: Laki kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta (1704/2009) että Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009).
- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu lainsäädäntö säätelee valtionosuutta tai yksikköhintarahoitusta. Valtionavustuksista säädetään valtionavustuslailla (688/2001), jota sovelletaan valtionavustuksen myöntämisen perusteisiin sekä myöntämiseen, maksamiseen, käyttämiseen, käytön valvontaan ja takaisinperintään sekä niihin liittyviin menettelyihin. Mikäli määrärahaa koskee erityislaki, sitä noudatetaan ensisijaisesti. Erityislakien nojalla myönnetään harkinnanvaraista valtionavustusta laissa mainituille tahoille.

TALOUS ja rahoitus

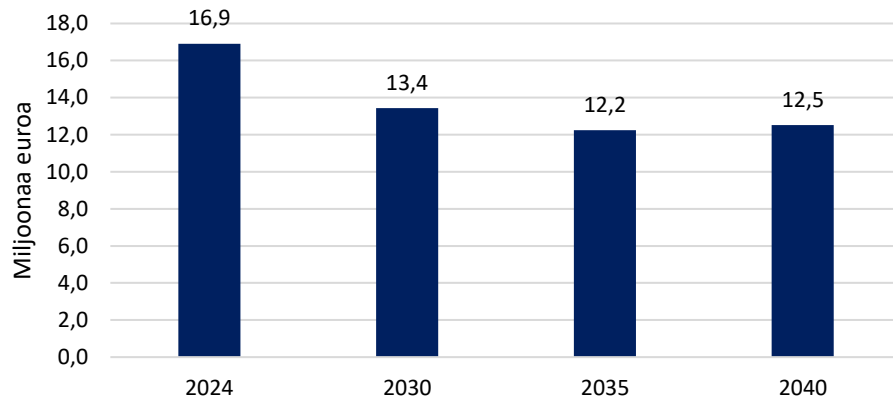
MDI: Arvio valtio-osuuksien kehityksestä ennakoitun kehityksen perusteella

Kuvioissa on esitetty arvio Sastamalan valtio-osuuksien (kehityksestä vuosien 2025-2040 aikana ennusteen kuvaaman väestönkehityksen perusteella.

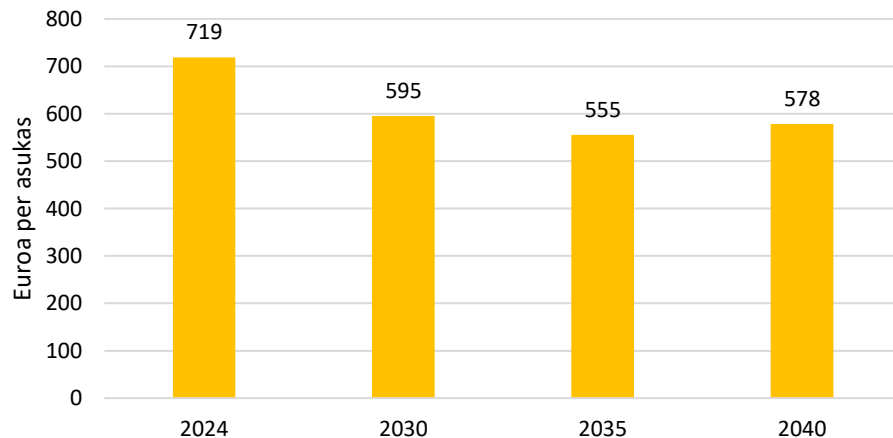
- **Arvio perustuu Kuntaliiton (vuoden 2025) valtio-osuus laskuriin, ja tuloksia tulee tulkita suuntaa antavina.** Arvio perustuu ensisijaisesti väestöpohjan ja väestörakenteen muutosten vaikutuksiin: useimmat muut valtio-osuuksiin vaikuttavat tekijät on jäädytetty nykytilaa vastaaviksi (esim. kuntien omarahoitusosuus, kotikuntakorvaukset ym).
- Sastamalan valtio-osuudet laskevat huomattavasti 2020-luvun aikana, **vuonna 2030 maksettu valtion osuus olisi noin 3,5 miljoonaa euroa nykyistä vähäisempi.**
  - Lasku liittyy etenkin lasten ja koululaisten määrän nopeaan vähenemiseen.
- **2030-luvun aikana valtio-osuudet laskevat yhä vuoteen 2035 asti, jolloin valtio-osuudet olisivat noin 4,7 miljoonaa euroa nykyistä pienemmät.** 2030-luvun lopulla valtio-osuuksien määrä kasvaisi hieman vieraskielisen väestön kasvun myötä.
- Valtio-osuudet per asukas laskevat myös merkittävästi etenkin lasten painoarvon laskiessa.

Lähde: MDI Sastamalan palveluverkkotarkastelun pohjatieto

Arvio Sastamalan valtio-osuuksista 2025-2040, miljoonaa euroa

Valtio-osuus 2024-2040, euroa per asukas

TALOUS: Kotikuntakorvaus

- Kunnille myönnetään valtionosuutta perusopetuslain mukaisten tehtävien järjestämiseen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain nojalla. (OKM 2026, s. 53)
- Valtionosuus maksetaan asukasperusteisesti kotikuntalain mukaiselle kotikunnalle. Kunta saa peruspalveluiden valtionosuuden kaikkien väestötietojärjestelmään merkittyjen kuntalaisten perusteella riippumatta siitä, suorittavatko kunnassa asuvat lapset ja nuoret oppivelvollisuuttaan oman kunnan tai toisen kunnan perusopetuksessa. Valtionosuus siirtyy kotikuntakorvauksena vuosittain 15.12. mukaisen oppilasmäärätiedon perusteella oppilaan perusopetusta järjestävälle kunnalle tai muulle opetuksen järjestäjälle. (OKM 2026, s. 53)
- Valtiovarainministeriö hoitaa koti kuntakorvauslaskutuksen keskitetysti valtionosuusmaksatuksen yhteydessä. (OKM 2026, s. 53)
- Kunnan kirjanpidossa kotikuntakorvausmenot ovat perusopetuksen toimintamenoja ja tulot perusopetuksen toimintatuottoja. Valtiovarainministeriön päätöksen mukaan Sastamalan kaupunki saa kotikuntakorvaustuloja 816 768,53 euroa ja maksaa kotikuntakorvausmenoja 325 258,68 euroa vuonna 2026, netto 491 509,85 euroa.

4.2 TALOUS: Lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan kotikunnan korvaus

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 38 §:n 3 momentin mukaan kunta, joka on lastensuojelulain 16 b §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sijoitetun esi- tai perusopetusta saavan oppilaan kotikunta opetuksen aikana, on velvollinen maksamaan opetusta järjestävälle kunnalle tai muulle perusopetuslaissa tarkoitetulle opetuksen järjestäjälle oppilaan esi- tai perusopetuksesta aiheutuneita kustannuksia (kuluja) vastaavan korvauksen. Korvauksen maksuvelvollisuus perustuu lakiin, eikä erillisiä kuntien välisiä sopimuksia tarvita.
- Opetuksen järjestäjällä on oikeus laskuttaa oppilaan esi- tai perusopetuksesta aiheutuvat kulut sijoitetun oppilaan kotikunnalta aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Kotikunnan korvausta laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon oppilaan osuus opetuksen järjestäjälle maksettavasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 38 §:n 4 momentissa tarkoitetusta rahoituksesta. Tulot vähennetään varainhoitovuoden tasossa. (Kuntaliitto)

TALOUS, rahoitus

Erillisrahoitukset ja hanketoiminta

Sivistystoimi osallistuu aktiivisesti erilaisiin toiminnan mahdollistamiseen ja kehittämiseen liittyviin hankkeisiin. Hankkeiden ja erillisrahoitusten toimintakulujen omavastuuosuus on yleisesti 0-20 % ja rahoituksia myöntää pääsääntöisesti OKM ja Avi. Omavastuuosuus määritellään rahoittajan taholta hankekohtaisesti. Hankkeiden omavastuuosuuteen on sivistystoimen talousarviossa varattu käytettäväksi vuonna 2026 yhteensä 100 000 euroa.

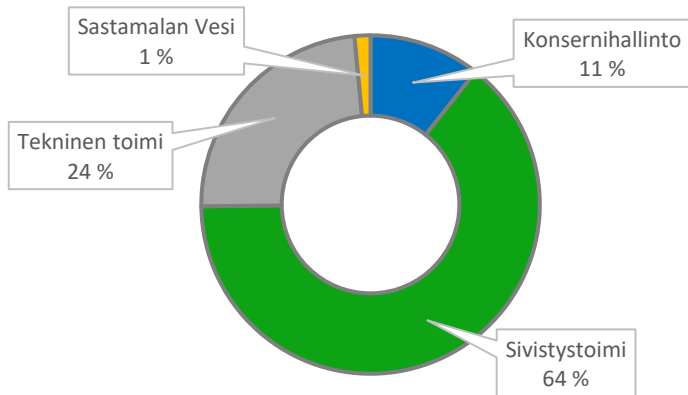
Alla olevassa taulukossa on listaus yli 30 000 euron suuruisista erillisrahoitus ja hakerahoituspäätöksistä.

Erillisrahoitus/hankerahoitus	€
Esi- ja perusopetuksen tuen uudistuksen edellyttämän tiedonhallinnan kehittäminen	30 000
Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistoimiin, OKM 72/520/2024	156 000
Hyvinvoinnista tukea lukiovuosiin	62 100
Oppimisen tuki Vammalan lukiossa	65 700
Yhteisöllisyydestä hyvinvointia opintoihin (toteutus 1.10.2024-31.12.2025)	30 000
Nuorten työpaja/ Rotvalli LSSAVI 1.8.2025-31.7.2026	45 000
Harrastamisen Suomen malli: Mitä tehtäis -hanke 2025-2026	60 000
YHESÄ - koulunuorisotyötä yhdessä, laadukkaasti ja ennakoiden	75 000
Erasmus+ Akkreditointi, kausi V 2025-1-FI01-KA121-ADU-000331421	113 900
Sopivasti lisää Sykettä liikkumisohjelmalla 1.1.-31.12.2026 (LSSAVI25423/2025)	35 000
Yhteensä	516 800

Taulukko. Erillis- ja hankerahoitukset

HENKILÖSTÖ

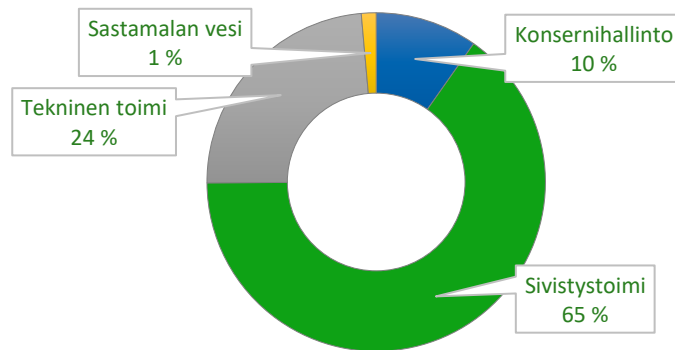
Henkilötyöpanos vuonna 2025, Sastamalan kaupunki

Kuva. Henkilötyöpanos vuonna 2025.

Vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön työpanos (HTV) vuonna 2025. Konsernihallinto 93,96 htv, Sastamalan Vesi 13,4 htv, Sivistystoimi 566,57 htv, Tekninen toimi 208,75 htv.

Henkilöstömäärä 31.12.2025, Sastamalan kaupunki

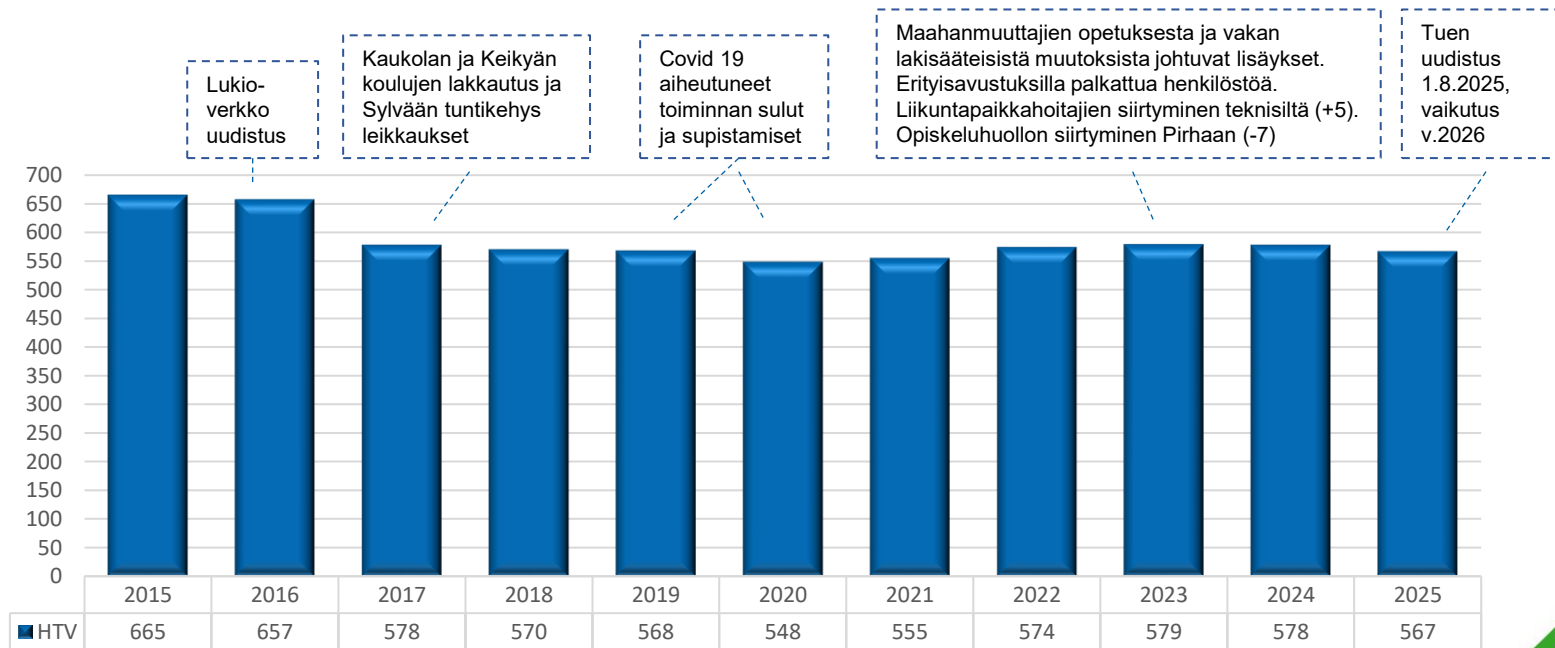

Kuva. Henkilöstön määrä.

Vakinainen ja määräaikainen henkilöstö raportointipäivänä 31.12.2025. Konsernihallinto 90 hlöä, Sastamalan Vesi 13 hlöä, Sivistystoimi 600 hlöä, Tekninen toimi 218 hlöä.

Henkilöstö

Sivistystoimi, HTV:n määrän kehitys v 2015-2025

Kuva. HTV määrä. Henkilötyövuosi sisältää palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärän kalenteripäivinä jaettuna 365:llä (vuoden kalenteripäivät). Henkilötyövuosi kuvaa todellisen tehdyn työajan.

Henkilöstö

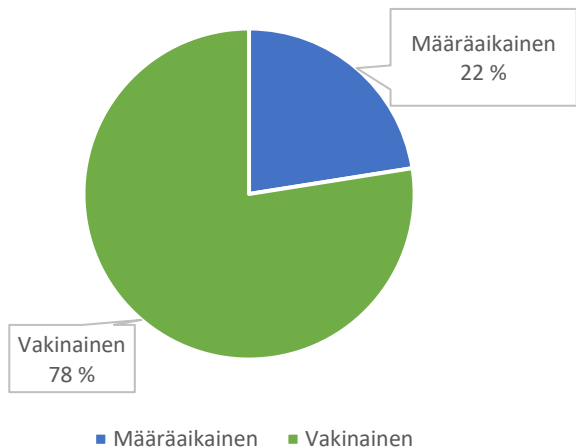
600

Henkilöstön määrä
(vk, ma)

16

Uusien palvelussuhteiden
määrä (vk)

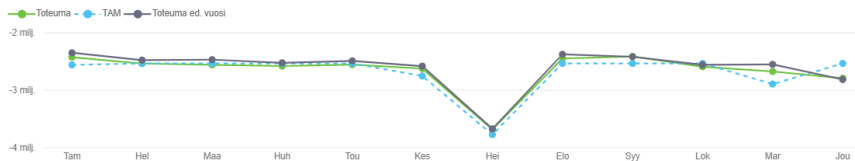
Henkilöstön määrän jakauma

Kuva. Henkilöstön määrän jakauma.

Henkilöstömäärällä tarkoitetaan 31.12. voimassa olleiden palvelussuhteiden määrää. Raportointipäivänä sivistystoimessa oli 465 vakinaista ja 135 määräaikaista työntekijää. Palvelussuhteista virkasuhteisia on 268 ja työsuhteisia 332. Henkilöstöstä naisia on 85,31 % ja miehiä 14,69 %.

Henkilöstökustannukset vuonna 2025 oli 31 945 800 €. Kasvua vuoteen 2024 oli 1,9 %. Kuukausittaisessa toteumassa merkittävin poikkeama on heinäkuu, jolloin maksetaan henkilöstölle lomaraha.

Henkilöstö

47,1

Henkilöstön keski-ikä

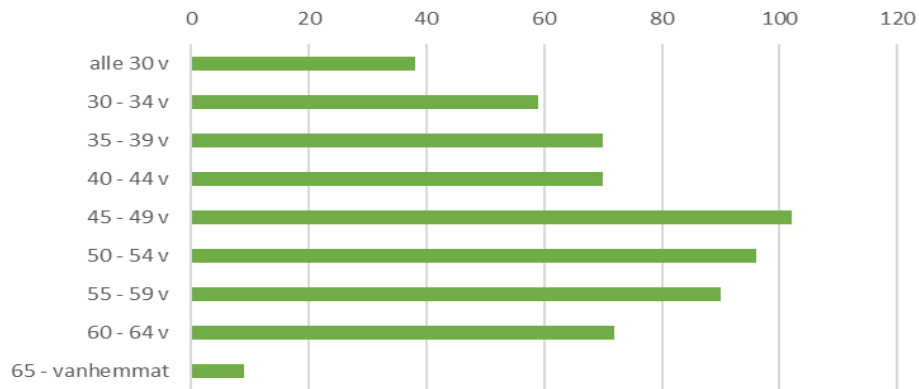
14

Eläköityneet v.
2025

16

Henkilöstön
lähtömäärä (irt.)

Ikäjakauma (vk) 31.12.2025

Kuva 17. Ikäjakauma 31.12.2025

Arvio eläköityvistä (65 v)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Yht.
Henkilöä	19	14	16	21	11	15	15	14	33	18	176

Taulukko. Arvio eläköityvistä.

Sivistystoimen henkilöstön keski-ikä on 47,1 vuotta.

Vuonna 2025 sivistystoimesta eläköityi 14 henkilöä.

Eläköitymisennusteen mukaan vuoteen 2035 mennessä eri ammattiryhmistä eläköityy yhteensä 176 henkilöä.

Henkilöstön muu vaihtuvuus on viimeisen viiden vuoden aikana ollut keskimäärin 15 henkilöä/vuosi.

Kiinteistöt/tilat, päivittyä syksy/2026

Tilakeskus on tilannut keväällä 2024 kiinteistöjen teknisten arvojen ja korjausvelan uudelleen laskennan Trelum Consulting Oy:ltä toukokuun 2024 tilanteesta. Teknisten arvojen päivityksen pohjalta kiinteistöjen salkutus on päivitetty pohjautuen voimassa olevaan palveluverkkoon. Kaupunginhallitus on hyväksynyt 20.1.2025 § 5 rakennettujen kiinteistöjen salkutuksen.

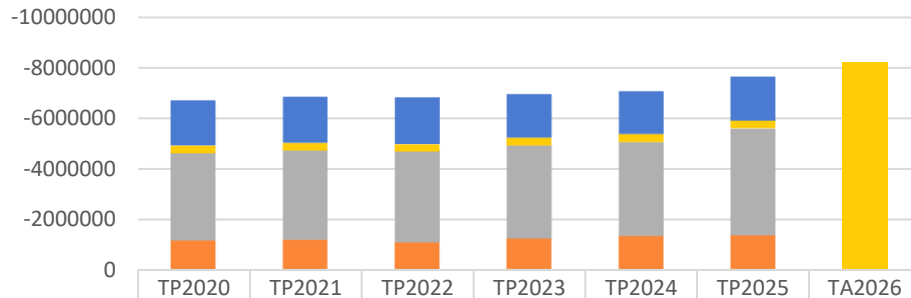
Salkutuksen on tarkoitus ohjata kunnossapidon, peruskorjauksen ja muun kiinteistönjalostuksen suunnittelua. Lähtökohtaisesti erityisesti peruskorjausinvestointien määrärahat kohdistetaan salkun 1 tiloihin. Salkutuksella on tarkoitus hallita Sastamalan kaupungin kiinteistöihin kohdistuvaa korjausvelkaa ja yhteisesti priorisoida kohteet, jotka pyritään pitämään kunnossa määrärahojen ja olemassa olevien resurssien puitteissa.

Salkutus ei ole palveluverkko, vaan salkutuksen on tarkoitus mukautua tehtyihin palveluverkkopäätöksiin. Salkutus on jatkumo, jossa yksittäisen rakennuksen sijoittuminen voi ajan myötä muuttua. Esimerkiksi palveluverkkoselvityksen tulokset voivat vaikuttaa rakennuksen sijoittumiseen.

[Salkutus 2024 11.12.2024](#)

Kiinteistöt/tilat

Rakennusten ja huoneistojen vuokratulot, sisäiset

	TP2020	TP2021	TP2022	TP2023	TP2024	TP2025	TA2026
Sivistystoimi yhteensä	-5 547 700	-5 675 100	-5 744 500	-5 723 400	-5 720 200	-7 627 800	-8 230 400
Elämänlaatu	-1 765 900	-1 806 900	-1 822 400	-1 695 500	-1 665 900	-1 728 800	-1 706 900
Lukiokoulutus	-294 600	-291 700	-290 600	-308 700	-313 300	-313 200	-318 600
Perusopetus	-3 487 200	-3 576 500	-3 631 500	-3 719 200	-3 741 000	-4 230 100	-4 799 700
Varhaiskasvatus	-1 154 600	-1 169 700	-1 073 600	-1 220 800	-1 330 800	-1 349 800	-1 399 300
Hallinto						-5 900	-5900

Kuva. Rakennusten ja huoneistojen vuokratulot, sisäiset.

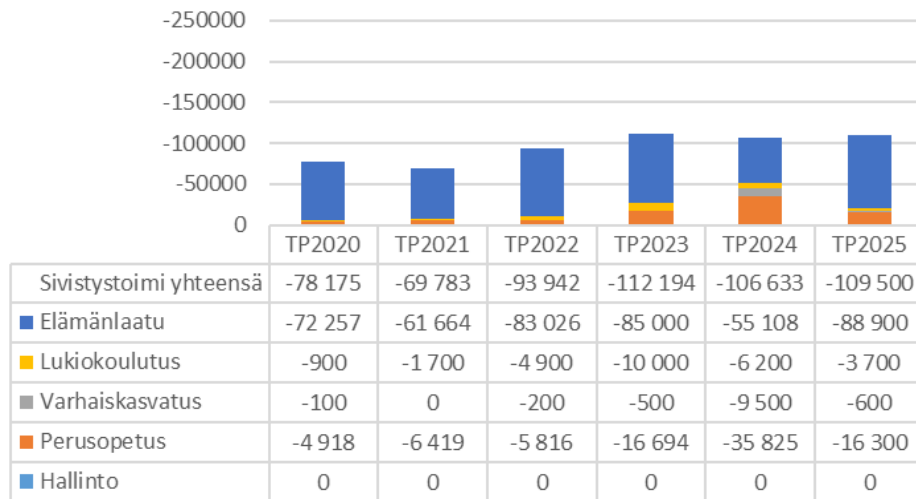
Tekninen toimi (tilakeskus) laskuttaa sivistystoimelta sisäisinä vuokrina sivistystoimella käytössä olevien rakennusten ja huoneistojen vuokratulot. Kulut sisältävät teknisen toimen kiinteistönhoidon ja kiinteistöjen yleishallinnon kustannuksia.

Kiinteistöt/tilat

Sivistystoimi vuokraa suoraan kiinteistöjen omistajilta tiloja opistojen toimintaa varten n. 100 000 eurolla/vuosi.

Toiminta kyseisistä tiloista pyritään siirtämään kaupungin hallinnoimiin tiloihin.

Rakennusten ja huoneistojen vuokrat, ulkoiset

Kuva. Rakennusten ja huoneistojen vuokrat, ulkoiset

JOUKKOLIIKENNE

ELY-keskukset toimivat joukkoliikenneviranomaisina omilla alueillaan. Niiden rinnalla toimivat kaupunkien ja kaupunkiseutujen joukkoliikenneviranomaiset. Joukkoliikenneviranomaiset eivät osallistu markkinaehtoisten liikennepalveluiden järjestämiseen.

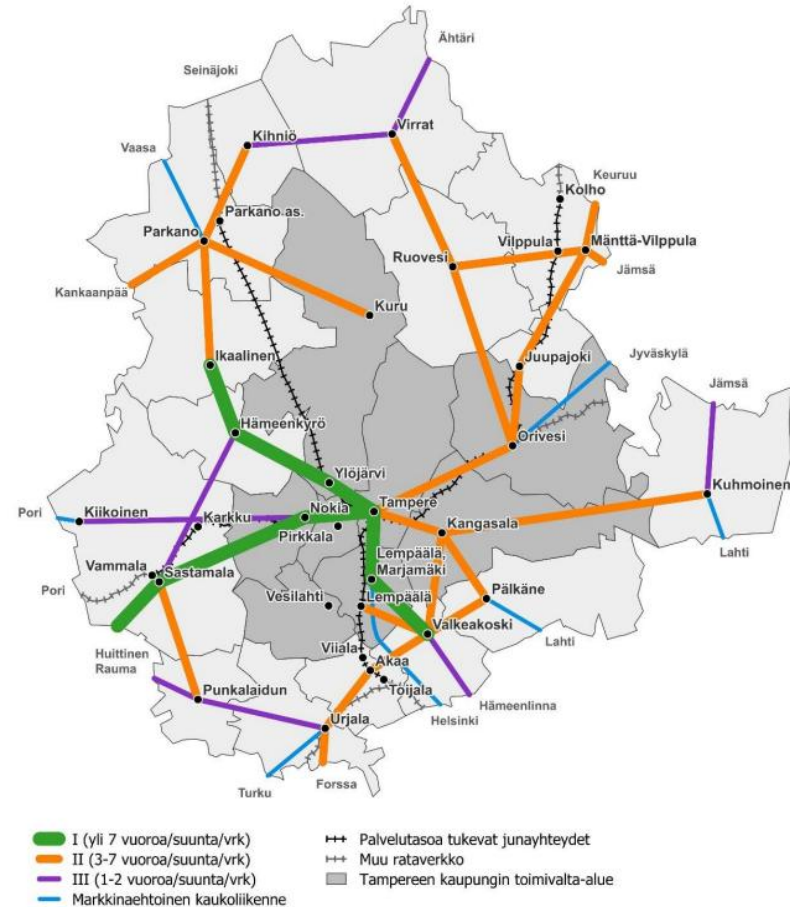
Joukkoliikenneviranomaisen tehtäviin kuuluu liikennepalvelujen suunnittelu, järjestäminen ja kehittäminen yhteistyössä kuntien ja muiden alueen viranomaisten kanssa. ELY-keskukset järjestävät joukkoliikennepalveluja julkisten hankintojen kautta ja liikenteitä operoivat useat eri liikenteenharjoittajat sopimuskuppaneina. ELY-keskukset myöntävät myös valtionavustuksia, joiden avulla järjestys osa julkisen henkilöliikenteen palveluista.

Pirkanmaan ELY-keskus on päivittänyt joukkoliikenteen palvelusotavoitteet toimivalta-alueelleen vuosiksi 2024–2025. Palvelusotyö ohjaa Pirkanmaan ELY-keskuksen joukkoliikennehankintoja. Palvelutason määrittelyn tarkoituksena on ilmaista, millaisia joukkoliikenteen palveluja alueella halutaan tarjota ja millaisiksi alueen joukkoliikennepalveluja pyritään kehittämään. Palvelusomäärityksen mukaisia joukkoliikennepalveluja on tarkoitus hankkia käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa yhdessä kuntien kanssa.

ELY-keskusten ympäristön lupa- ja valvontatehtävät siirtyvät perustettavaan Lupa- ja valvontavirastoon sekä julkisen henkilöliikenteen tehtävät Liikenne- ja viestintävirasto Traficomiin 1.1.2026 alkaen.

Lähde: [Palvelutasosuunnittelu - ely - ELY-keskus](#)

Kuva 20. Palvelutasosuunnitelma

JOUKKOLIIKENNE

Sastamalan kaupunki järjestää Sastamalan keskustan alueella toimivan paikallisliikenteen, kylien palveluliikenteen sekä vakiovuorojen Kiikoinen-Sastamalan keskusta-Kiikoinen ja Suodenniemi-Sastamalan keskusta-Suodenniemi liikennöinnin.

Lisäksi kaupungin sisäistä liikennöintiä hoidetaan markkinaehtoisesti.

Joukkoliikenteen kokonaisuutta suunnitellaan yhteistyössä Traficom ja markkinaehtoisten liikennöitsijöiden kanssa.

[Joukkoliikenne - Sastamala](#)

Kuva 21. Paikallisliikenne, reittikartta

KOULUKULJETUKSET

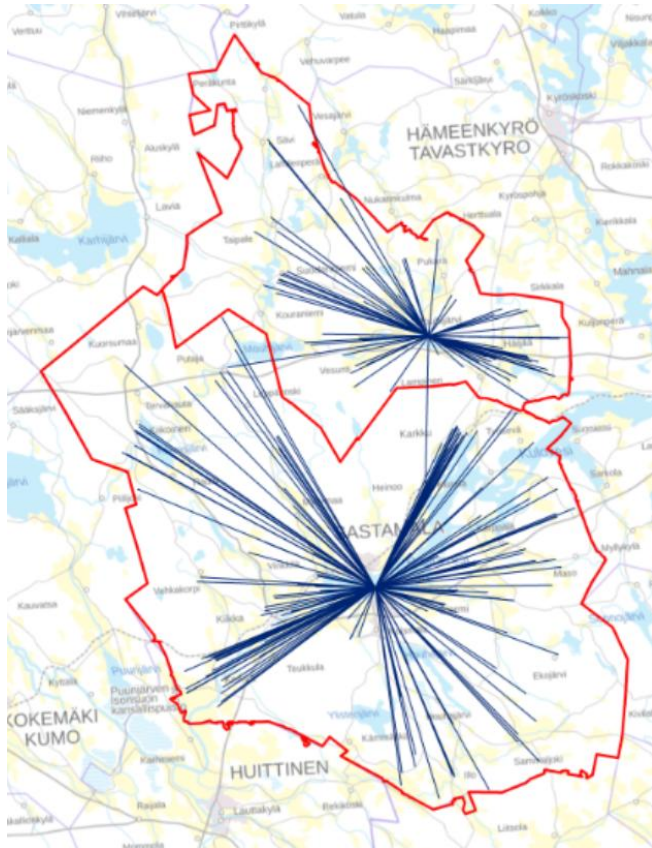

- Esi- ja perusopetuksessa olevan oppilaan oikeudesta ns. matkaetuuteen säädetään perusopetuslaissa (32 §). Lain mukaan, kun perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on pitempi kuin viisi kilometriä, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitetusta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on pitempi kuin viisi kilometriä, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen.
- Koulumatkaetuun on oikeutettu myös, jos koulumatka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Kunnan on mahdollista päättää perusopetuslakia laajempien etuuksien antamisesta koulumatkojen osalta.
- Oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

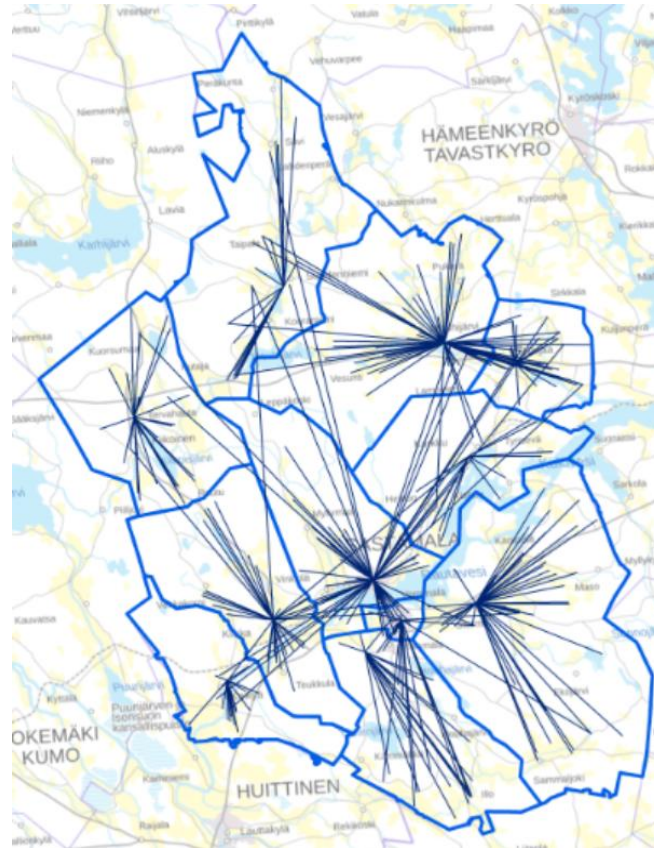
Sastamalan kaupungin koulukuljetuseriaatteet: oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen;

- Perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien ja esiopetuksen oppilaat, joiden koulumatka on yli kolme kilometriä
  - Esiopetusoppilaiden kuljetusetu ei koske niitä oppilaita, jotka ovat esiopetuksen lisäksi päivähoidossa siltä osin, kuin on kyse osapäivähoitoon viemisestä ennen esiopetuksen alkamista tai osapäivähoidosta kotiin paluuta.
- Perusopetuksen 3–9 vuosiluokkien oppilaiden, joiden koulumatka on yli viisi kilometriä
  - Kaupunki osoittaa oppivelvollisille lähikoulun. Koulukuljetus järjestetään tähän kouluun. Koulukuljetusta voi käyttää vain kodin ja koulun väliseen matkaan.

KOULUKULJETUKSET: Kulkusuunnat v.2026 - 2027

Kuva. Kulkusuunnat, yläkoulut

Kuva. Kulkusuunnat, alakoulut

Kuljetusoppilaiden määrä:

v. 2021 905

v. 2025 794

Kuljetusoppilaiden %-määrä:

v. 2021 34 % oppilasmäärästä

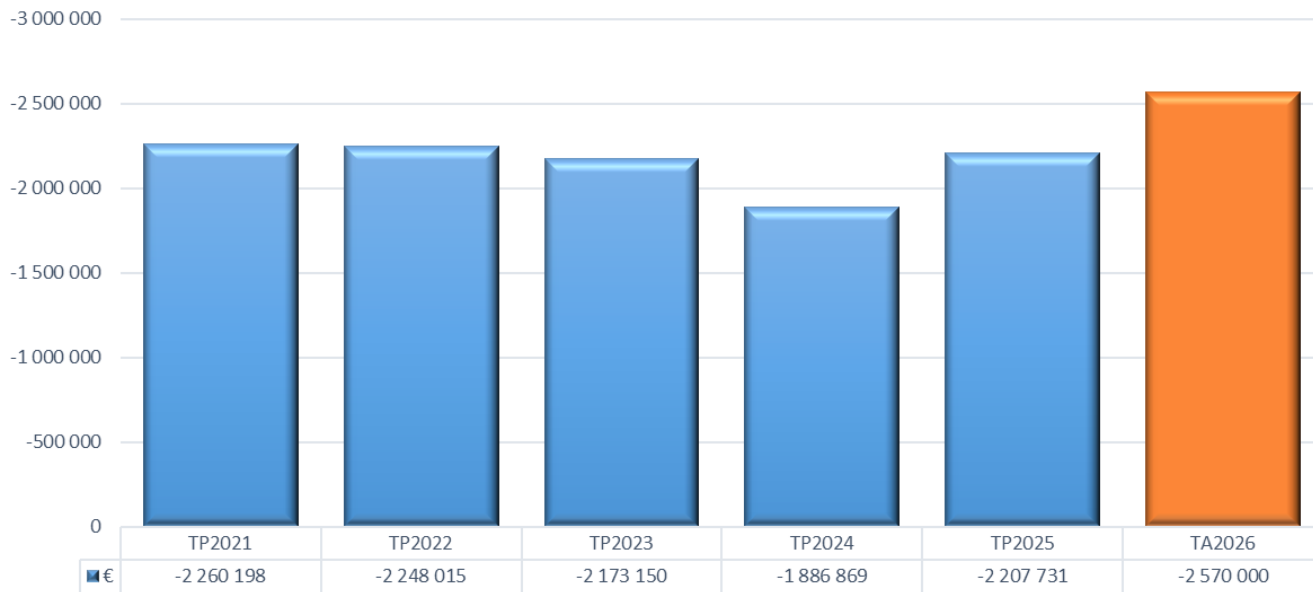
v. 2025 33 % oppilasmäärästä

Lukuvuonna 2025-2026 yli viiden (5) kilometrin päässä koulusta asuvia kuljetusoppilaita on yhteensä 651. Näistä 62 asuu yli 20 kilometrin päässä oppilaalle määritetystä koulusta.

(Luvuissa esioppilaat ja perusopetuksen oppilaat)

Koulukuljetuskustannukset

Koulukuljetuskustannukset TP2021 - TP2025 ja TA2026,
(perusopetus ja esiopetus)

Kuva. Koulukuljetuskustannusten vertailu TP2021-TP2025 ja talousarvio 2026

Kustannusten säästöjä haastaa mm. markkinatilanne ja kilpailutukset, yleinen kustannustason nousu, kuljetusreitit, olosuhteet ja erityisoppilaiden kuljetus.

Lisäksi pitkät etäisyydet ja julkisen liikenteen väheneminen syrjäseuduilla. Myös kuljetusalan yrittäjien ikääntyminen aiheuttaa huolta palveluiden saatavuudesta. (VN 2026, s, 97-98)

Sastamalan esiopetuksen ja perusopetuksen oppilasmäärä on laskenut 13 % vuodesta 2021 vuoteen 2025. Kuljetusoppilaiden määrä on laskenut samalla ajalla 12 %. Kuljetuskustannukset ovat vastaavasti laskeneet 2 %.

Kuljetusoppilaiden määrän arvioidaan laskevan vuoteen 2035 n. 300 oppilaalla

Koulukuljetusten järjestämiseen liittyviä haasteita

- Oppilasmäärän vähentyessä ja kouluverkon harventuessa lähikoulujen etäisyydet kasvavat oppilaiden kotipaikoilta. Pitenevät välimatkat voivat lisätä koulutuksellista eriarvoisuutta, lisätä koulupäivien pituutta sekä vaikeuttaa esimerkiksi osallistumista aamu- ja iltapäivätoimintaan.
- YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 31 artikla velvoittaa valtiot tunnustamaan lapsen oikeuden lepoon ja vapaa-aikaan. Yleissopimuksen mukaan lapsen etu tulee ottaa huomioon kaikissa lainsäädäntö-, politiikka- ja talousarvioimenpiteissä sekä ympäristöjen ja palvelujen järjestämiseen liittyvissä toimenpiteissä, jotka todennäköisesti vaikuttavat 31 artiklassa määriteltyihin oikeuksiin. Tämä koskee esimerkiksi koulutuntien määräytymistä sekä lasten työntekoa sekä koulutusta koskevaa lainsäädäntöä. (OKM 2026, s.98)

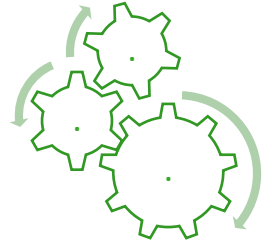
VASTUUALUEET

SIVISTYKSEN HALLINTO

Talous- ja hallintopäällikkö
Kirsi Sinisalo

Hallintopalvelut

- Sivistystoimen hallintopalvelut toimii vastualueiden johdon kumppanina vastaten toimialan toiminnan ja talouden seurannasta ja raportoinnista, sisäisestä laskennasta, talousarvion ja taloussuunnitelmien laadinnasta, hankinnoista, lautakunnan kokousten valmistelu- ja sihteeritehtävistä ja päätösten täytäntöönpanosta sekä sille osoitetuista muista yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä.
- Kuntalaki yleislakina säätelee kunnan hallinnon ja talouden järjestämisestä. Muita keskeisiä lakeja ovat mm. hallintolaki, laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta, tietosuojalaki, hankintalaki, laki kunnan ja hyvinvointialueen yhteistoiminnasta, laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta.
- Toiminnan painopisteenä ja kehittämiskohteena on yhteisten toimintamallien edistäminen sivistystoimessa.

Henkilöstön määrä

18

Toteutunut työpanos HTV

18

Henkilöstön keski-ikä

51

Kuva. Henkilöstötiedot. Luvut ovat vuoden 2025 toteumalukuja. Henkilöstömäärällä tarkoitetaan 31.12. voimassa olleiden palvelussuhteiden määrää.

Hallintopalvelut, työpanoksen jakautuminen vastuualueille

Keskittetyt palvelut:

Koulukuljetuspalvelut	1 htv
Yleis-, henkilöstö-, talous- ja hankintapalvelut	4 htv

Vastuualueiden ja toimintayksiköiden palvelusihdeeripalvelut:

Varhaiskasvatus	2,3 htv
Perusopetus	5,7 htv
Lukiokoulutus	1 htv
Elämänlaatu	3 htv

Yhteensä 17 henkilötyövuotta vuonna 2026.

A group of young children and an adult woman are gathered around a large window. They are using colorful markers to draw various letters and symbols on the glass. The children are focused on their work, and the woman is observing them. The window looks out onto a street with cars and buildings. The scene is brightly lit, suggesting it is daytime.

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatusjohtaja
Jarmo Korhonen

VARHAISKASVATUS

- 12 kunnallista päiväkotia
- 2 yksityistä päiväkotia
- 17 perhepäivähoitajaa
- 10 kouluissa toimivaa esiopetusyksikköä

- 668 lasta varhaiskasvatuksessa
- 166 lasta esiopetuksessa ja sitä täydentävässä varhaiskasvatuksessa

- 67 opettajaa
- 79 lastenhoitajaa
- 11 ryhmäavustajaa
- 17 perhepäivähoitajaa

Varhaiskasvatuksen nykytila

- Kunnilla on velvollisuus järjestää kaikille alle kouluikäisille lapsille varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvistä asioista säädetään pääosin varhaiskasvatuslaissa tai -asetuksessa.
- Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta
- varhaiskasvatusta annetaan kuntien tai yksityisten palveluntuottajien toteuttamana päiväkodeissa tai perhepäivähoitona.
- Varhaiskasvatuksen vastuualue järjestää myös perusopetuslain (628/1998) mukaista esiopetusta esiopetusikäisille lapsille.

Sastamalan kaupungin varhaiskasvatuksen palveluverkkoon vuonna 2026 kuuluu 12 kunnallista päiväkotia, 10 koulujen yhteydessä toimivaa esiopetusyksikköä ja 17 perhepäivähoitajaa. Lisäksi Sastamalassa on kaksi yksityistä päiväkotia. Yksityinen palvelu on kunnallista palvelua täydentävää palvelua ja se lisää asiakkaille valinnan vaihtoehtoja. Yksityisten päiväkotien palveluissa käytetään palveluseteliä.

- 12 kunnallisesta päiväkodista
  - 1 ryhmän yksiköitä 4 kpl,
  - 2 ryhmän yksiköitä 3 kpl,
  - 3 ryhmän yksiköitä 3 kpl ja
  - 4-5 ryhmän yksiköitä 2 kpl

Varhaiskasvatuksen nykytila

Kunnan järjestämän varhaiskasvatuksen vaihtoehtona perhe voi saada lasten kotihoidon tukea, joustavaa tai osittaista hoitorahaa tai yksityisen hoidon tukea. Lisäksi kunta voi myöntää palvelusetelin varhaiskasvatuspalvelun hankkimiseksi kunnan periaatteiden mukaisesti.

- **Kotihoidon tukea** voi hakea perhe, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa. Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista tai muu hoitaja (esim. sukulainen) tai yksityinen päivähoiton tuottaja (esim. yksityinen päiväkot). Kotihoidon tuki muodostuu lakisääteisestä hoitorahasta sekä tulojen mukaan määräytyvästä hoitolisästä. Lasten kotihoidon tukea maksettiin vuonna 2025 yhteensä 690 000 euroa.
- **Lasten yksityisen hoidon tukea** voi saada perhe, jossa on alle kouluikäinen lapsi, jota hoitaa perheen palkkaama hoitaja tai yksityinen päivähoiton tuottaja. Tukea ei voi saada, jos lapsi on kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa tai hänelle ole varattu sieltä varhaiskasvatuspaikka. Yksityisen hoidon tuki koostuu hoitorahasta, tuloihin perustuvasta hoitolisästä sekä mahdollisesta kuntalisästä. Yksityisen hoidon tukea maksettiin vuonna 2025 n. 9 000 euroa. Laskua edellisestä vuodesta oli 73 %
- **Palveluseteli** on yksi kunnan käytävissä oleva palveluiden järjestämistapa myös varhaiskasvatuspalvelujen osalta. Kunta voi järjestää esimerkiksi lasten varhaiskasvatusta antamalla palvelun käyttäjälle palvelusetelin. Kunta sitoutuu tällöin maksamaan palvelun käyttäjän palvelujen tuottajalta hankkimat palvelut setelin arvoon asti. Kunta asettaa palvelusetelin arvon ja hyväksyy yksityiset palvelusetelipalvelun tuottajat järjestelmän piiriin. Palvelusetelin käyttöön sisältyy asiakkaan oma valinnanvapaus. Asiakkaalla on oikeus valita kunnan hyväksymistä tuottajista se palveluntuottaja, jonka palveluita hän haluaa ao. palvelussa käyttää. Palvelusetelikustannukset vuosina 2024 ja 2025 oli 1,3 milj.euroa/vuosi.

Varhaiskasvatuksen mitoitus

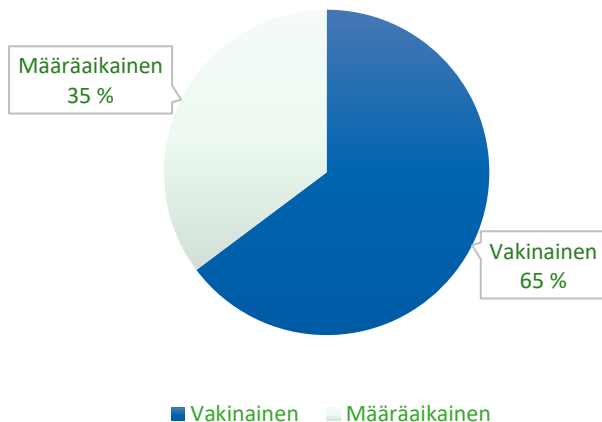
- Päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrään, heidän ikäänsä ja varhaiskasvatuksessa päivittäin viettämäänsä aikaan suhteutettuna riittävä määrä henkilöitä, joilla on laissa säädetty varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin tai lastenhoitajan ammatillinen kelpoisuus.
- Päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on varhaiskasvatuslain ([540/2018](#)) [26–28 §:ssä](#) säädetty ammatillinen kelpoisuus, enintään seitsemää enemmän kuin viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden. Enintään neljää alle kolmivuotiaista lasta kohden tulee päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on edellä tarkoitettu ammatillinen kelpoisuus. ([30.12.2019/1586](#))
- Jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammaisen tai 15 a §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettun tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa mitoitukseen. ([16.12.2021/1183](#))
- Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä tarkoitettua henkilöä vastaava määrä lapsia
- Eri ikäisiä ja eri aikoina läsnä olevia lapsia sisältävien ryhmien lapsimäärä määritellään palvelukertoimien avulla. Palvelukertoimet saadaan laskemalla kullekin lapselle varhaiskasvatusasetuksen mitoituksen pohjalta laskennallinen luku, jonka avulla voidaan määrittää ryhmän tai päiväkodin säädösten mukainen oikea lapsimäärä. Henkilöstön suhdeluku ei ole asetuksen mukaan ryhmäkohtainen, vaan päiväkotikohtainen. Päiväkodin lapsiryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon varhaiskasvatuslaissa määritelty yhden lapsiryhmän enimmäiskoko.

Varhaiskasvatus, henkilöstö

Henkilöstömäärä
199

Toteutunut työpanos HTV
199,66

Henkilöstön määrän jakautuminen

- Varhaiskasvatuksen henkilöstömäärä on 199. Henkilöstömäärällä tarkoitetaan 31.12. voimassa olleiden palvelussuhteiden määrää. Vakinaisessa palvelussuhteessa oli 65 % henkilöstöstä ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 35 %.
- Toteutunut työpanos vuonna 2025 oli 199,66 htv:tä. Henkilötyövuosi sisältää palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärän kalenteripäivinä jaettuna 365:llä (vuoden kalenteripäivät). Henkilötyövuosi kuvaa todellisen tehdyn työajan.
- Henkilöstöstä naisia on 99 % ja miehiä 1 %.
- Henkilöstön keski-ikä on 47 vuotta.

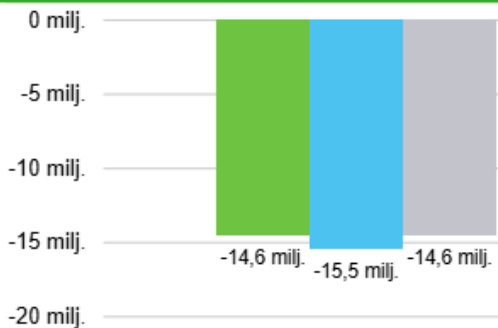
Kuva. Henkilöstön määrän jakautuminen

Varhaiskasvatuksen TP2025

-14 595 237

TOIMINTAKATE

Toimintakate €

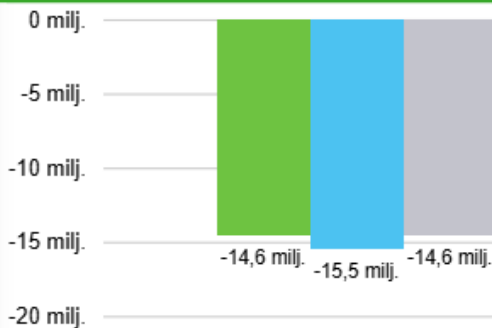

● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

-14 595 232

VUOSIKATE

Vuosikate €

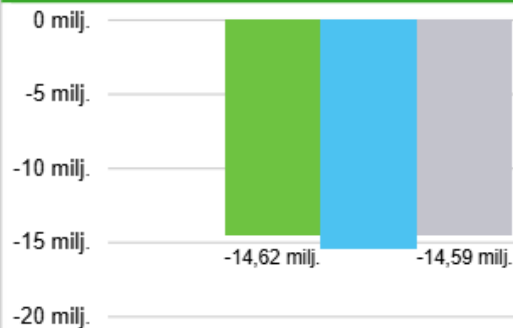

● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

-14 617 970

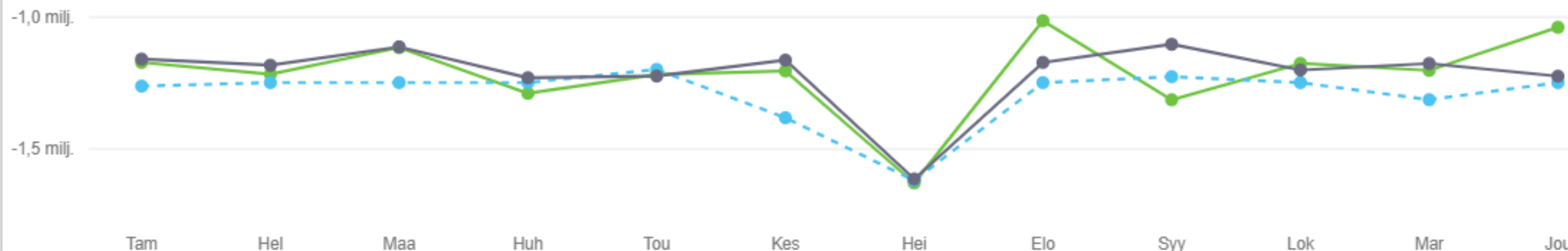
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)

Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

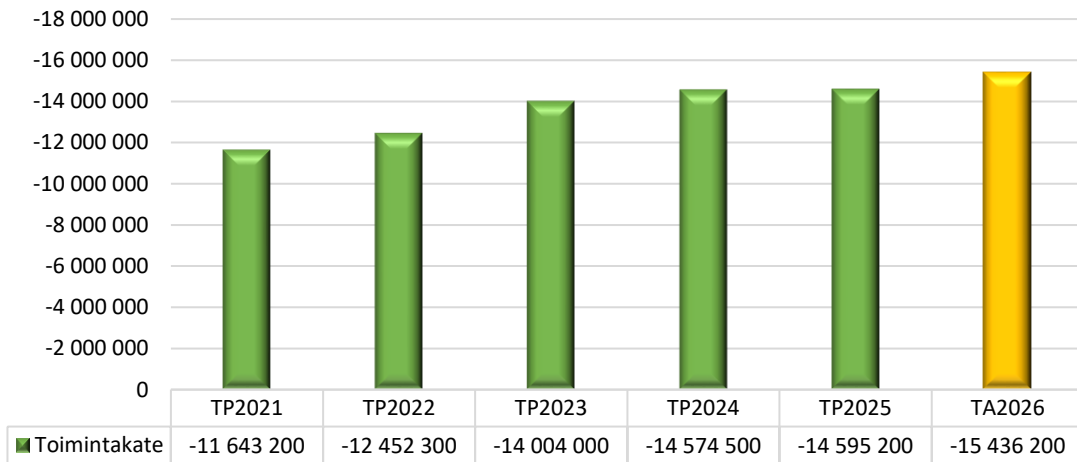
● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

Talous, varhaiskasvatus nettokustannukset TP2021-TP2025 ja TA2026

Varhaiskasvatus, nettokustannukset, TP2021-TP2025 ja TA2026

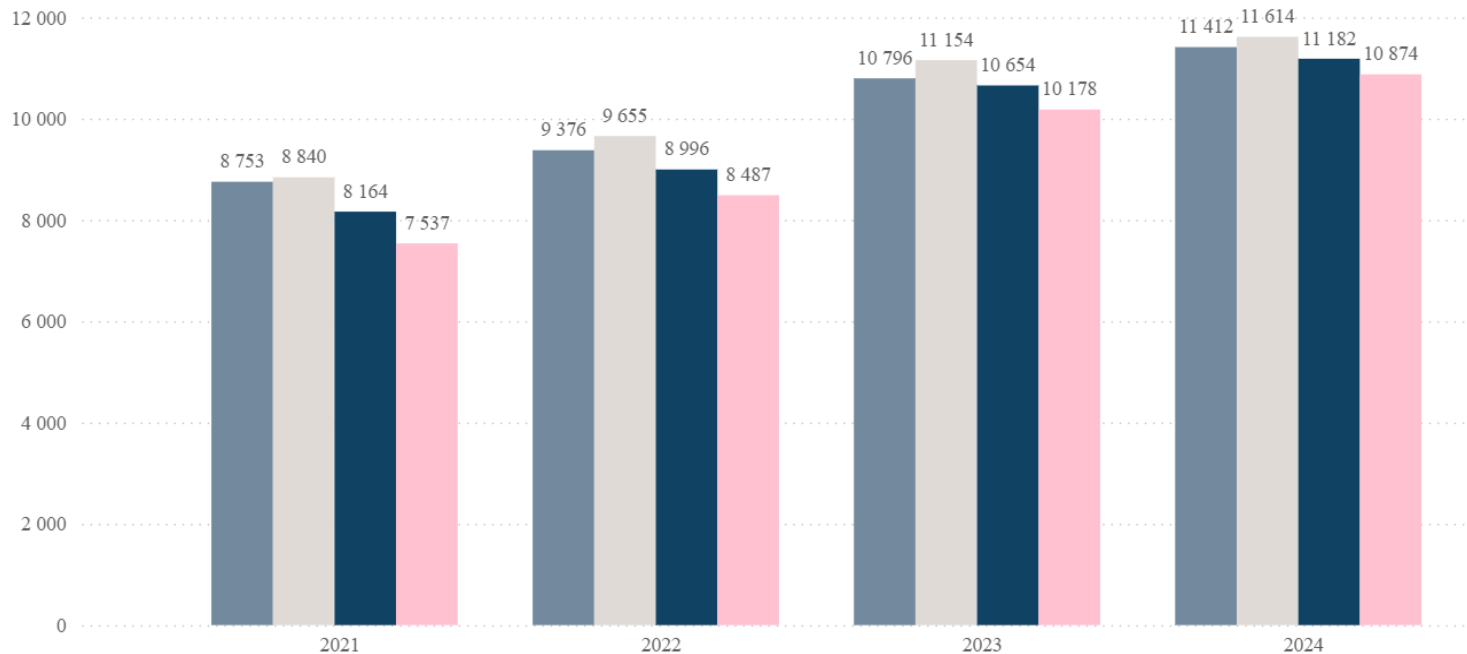
Varhaiskasvatuksen käyttökustannusten nousun taustalla vaikuttavat yleisen kustannustason nousun lisäksi erityisesti henkilöstökulujen kasvu (palkankorotukset) ja kiinteistöjen korkeat ylläpito- ja investointikustannukset.

Kuva. Varhaiskasvatuksen nettokustannukset TP2021-TP2025 ja TA2026

Talouden vertailutietoja varhaiskasvatuksen nettokäyttökuluista

Varhaiskasvatuksen nettokäyttökulut €/0-6 vuotias

● 20 000 - 50 000 as. ● Koko maa (manner-suomi) ● Pirkanmaa ● Sastamala

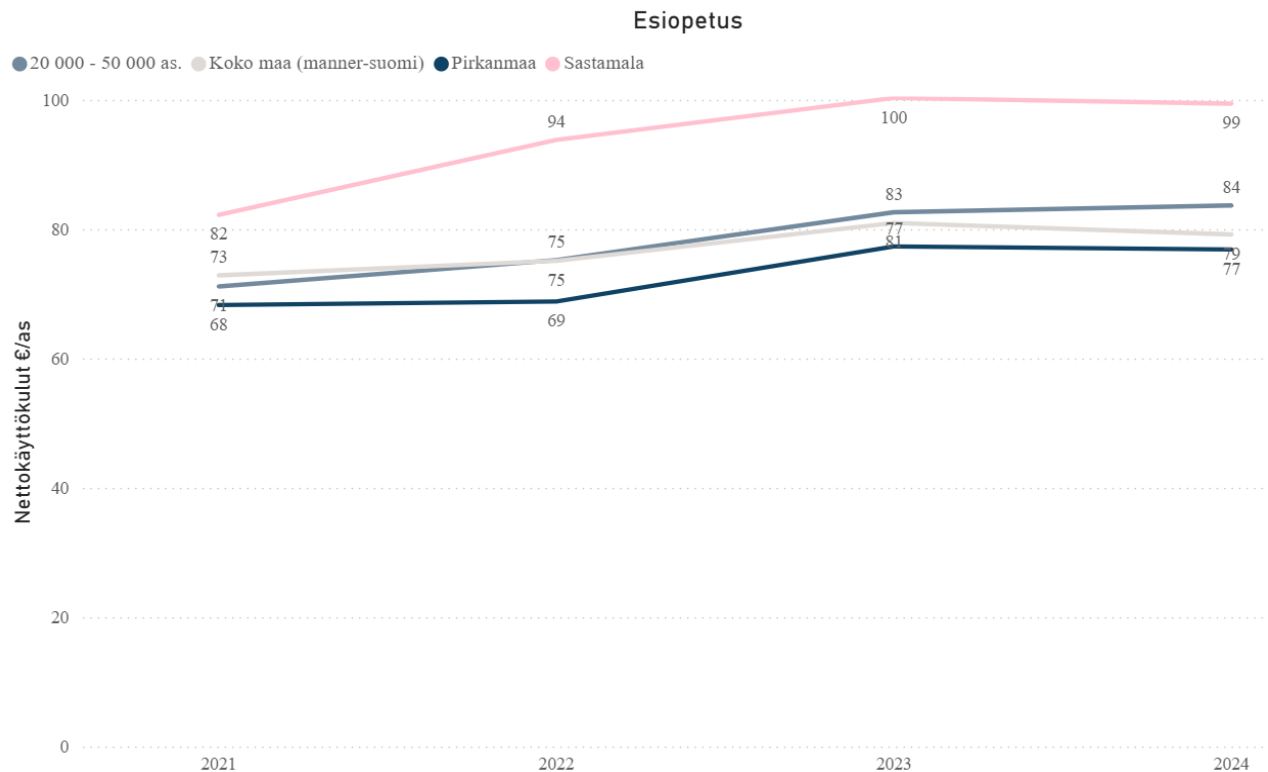
Kuva. Varhaiskasvatuksen nettokäyttökustannukset €/0-6 vuotias v. 2021 – 2024.

Vertailukohteena:

- Koko maa
- 20 000- 50 000 as.
- Pirkanmaa

Lähde: Kuntaliitto

Talouden vertailutietoja esiopetuksen nettokäyttökuluista

Kuva. Esiopetuksen nettokäyttökustannukset €/asukas v. 2021 – 2024.

Vertailukohteena:
-Koko maa
-20 000- 50 000 as.
-Pirkanmaa

Lähde: Kuntaliitto

Digitaaliset palvelut

- Sähköinen asiointi eVaka Sastamala -järjestelmässä
  - Varhaiskasvatushakemus
  - Esiopetukseen ilmoittautuminen
  - Palvelutarpeen muutosilmoitukset
  - Tuloselvityksen tekeminen
  - Viestintä huoltajien ja henkilöstön välillä
  - Lasten päätökset ja asiakirjat
  - Hoitoaikojen ilmoittaminen
  - Poissaolojen ilmoittaminen

Yksikkökohtainen nykytilan kuvaus

Kiikan päiväkoti

- 35 -paikkainen, 2 ryhmäinen päiväkoti.
- Toinen ryhmä tilapäisratkaisulla tilapäisissä tiloissa.
- 5 HTV + 1 HTV avustajaresurssi
- Kiertävät: varhaiskasvatuksen erityisopettaja + johtaminen
- Synergia: ei synergiaetuja muiden yksiköiden kanssa
- Varhaiskasvatuksen paikkojen määrän tarve säilyy
- Kiinteistö elinkaarensa loppupäässä, tilapäisen ryhmän tilat ovat osittain puutteelliset
- Kiinteistön korjausvelka: 552 000 €

Pilvilinnan päiväkoti

- 21-paikkainen, 1-ryhmäinen päiväkoti
- 3 HTV + 0,5 HTV avustajaresurssi
- Kiertävät: varhaiskasvatuksen erityisopettaja + johtaminen
- Synergia: ei synergiaetuja muiden yksiköiden kanssa
- Varhaiskasvatuksen paikkojen määrän tarve säilyy
- Kiinteistön kunto?
- Kiinteistön korjausvelka ?

Yksikkökohtainen nykytilan kuvaus

Koiramäen päiväkoti

- 63 paikkainen, 3-ryhmäinen päiväkoti
- 9 HTV + 1,5 HTV avustajaresurssi
- Kiertävät: varhaiskasvatuksen erityisopettaja + johtaminen
- Synergia: ei synergiaetuja muiden yksiköiden kanssa
- Varhaiskasvatuksen paikkojen määrän tarve säilyy
- Kiinteistön kunto?
- Kiinteistön korjausvelka: 117 000 €

Mantan päiväkoti

- 28-paikkainen, 2 ryhmäinen päiväkoti
- 4 HTV työntekijää + 1 HTV avustajaresurssi
- Kiertävät: varhaiskasvatuksen erityisopettaja + johtaminen
- Synergia: ei synergiaetuja muiden yksiköiden kanssa
- Ei omaa piha-aluetta, Marttilan koulun piha-alueeseen tukeutuminen
- Varhaiskasvatuksen paikkojen määrän tarve säilyy
- Toiminta vuokratiloissa.
Vuokrakustannukset 41500 €/v

Yksikkökohtainen nykytilan kuvaus

Stormin päiväkot

- 35 –paikkainen, 2 ryhmäinen päiväkot syksystä 2026 alkaen
- 5 HTV
- Kiertävät: varhaiskasvatuksen erityisopettaja + johtaminen
- Synergia: yhteistyö yksikön esiopetuksen ja alakoulun kanssa säännöllistä
- Varhaiskasvatuksen paikkojen määrän tarve säilyy. Alueellisesti 1-ryhmäinen paikkamäärä ei ole ollut riittävä muutaman edellisen vuoden aikana
- Kiinteistön korjausvelka: 0 €

Omenapuiston päiväkot

- 21-paikkainen, 1 ryhmäinen päiväkot
- 3 HTV + 1 HTV avustajaresurssi
- Kiertävät: varhaiskasvatuksen erityisopettaja + johtaminen
- Synergia: Ojansuun päiväkodin läheisyys mahdollistaa henkilöstön siirtämistä pienimuotoisesti
- Varhaiskasvatuksen paikkojen määrän tarve säilyy
- Kiinteistön korjausvelka 53 000 €
- Kiinteistön kunto?

Yksikkökohtainen nykytilan kuvaus

Hopun päiväkoti

- 42-paikkainen, 2 ryhmäinen päiväkoti
- 6 HTV työntekijää
- Kiertävät: varhaiskasvatuksen erityisopettaja + johtaminen
- Synergia: ei synergiaetuja
- Varhaiskasvatuksen paikkojen määrän tarve säilyy
- Kiinteistön korjausvelka 531 000 €
- Kiinteistön kunto? Kiinteistöä korjattu v.2022 5 vuoden käytön näkökulmalla.

Suodenniemen päiväkoti

- 21 paikkainen, 1 ryhmäinen päiväkoti
- 3 HTV + 1 HTV avustajaresurssi
- Kiertävät: Varhaiskasvatuksen erityisopettaja + johtaminen
- Synergia: Suodenniemen koulu ja esiopetus. Yhteistyö esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen järjestämisessä
- Varhaiskasvatuksen paikkojen määrän tarve säilyy
- Kiinteistön kunto?
- Kiinteistön korjausvelka?

Yksikkökohtainen nykytilan kuvaus

Uotsolan päiväkoti

- 63 paikkainen, 3-ryhmäinen päiväkoti
- 9 HTV + 1 HTV avustajaresurssi
- Kiertävät: Varhaiskasvatuksen erityisopettaja + johtaminen
- Synergia: ei synergiaetuja
- Varhaiskasvatuksen paikkojen määrän tarve säilyy ja Häijään päiväkodin ylimääräisen ryhmän purkamisen vuoksi 4.ryhmän tarve
- Kiinteistön korjausvelka 0 €

Häijään päiväkoti

- 84 paikkainen, 4-ryhmäinen päiväkoti
  - Lisäksi 1 väliaikainen ryhmä väliaikaissa tiloissa
- 12 HTV + 2 HTV avustajaresurssi
- Kiertävät: Varhaiskasvatuksen erityisopettaja
- Synergia: Häijään koulu ja esiopetus
- Tilapäisen ryhmän luopuminen edessä
- Kiinteistön korjausvelka 0 €

Yksikkökohtainen nykytilan kuvaus

Kiikoisten päiväkoti

- 21 paikkainen, 1 ryhmäinen päiväkoti
- 3 HTV
- Kiertävät: Varhaiskasvatuksen erityisopettaja + johtaminen
- Synergia: ei synergiaetuja
- Varhaiskasvatuksen paikkojen määrän tarve säilyy
- Kiinteistön korjausvelka 0 €

Keikyän päiväkoti

- 63 –paikkainen 3 ryhmäinen päiväkoti
- 9 HTV + 2 HTV avustajaresurssi
- Kiertävät: varhaiskasvatuksen erityisopettaja + johtaminen
- Synergia: yhteistyö yksikön esiopetuksen ja alakoulun kanssa
- Varhaiskasvatuksen paikkojen määrän tarve säilyy.

PERUSOPETUS

Opetuspäällikkö Kati Heikkilä

13 koulua

- 10 alakoulua
- 2 yläkoulua
- 1 yhtenäiskoulu

2115 oppilasta

196 opettajaa
78 koulunkäynninohjaajaa

2 valmistavan opetuksen
ryhmää

n. 160 000

oppituntia/vuosi vuosi

190 toiminta-
päivää/
vuosi

PERUSOPETUS

Aamu- ja
iltapäivätoiminta
alakouluilla

Kerhotoiminta,
isojen kerhot

n. 800 kuljetusoppilasta

29 erityisluokkaa
(sis. vaativan tuen
luokat)

Keskimääräinen
ryhmäkoko 15
oppilasta

Yhteisöllinen ja
yksilöllinen
opiskeluhuoltotyö,
perhekeskusverkosto

Kodin ja
koulun
yhteistyö

Jopo-opetus

Osallisuus ja
yhteisökasvatus

Kehitysvammaisten loma-
ajanhoidon tuottaminen
Pirha:lle

Perusopetuksen nykytila

- Lakisääteinen tehtävä: perusopetuslain mukaisen opetuksen järjestäminen oppivelvollisuusikäisille Sastamalassa asuville lapsille ja nuorille. Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja.
- Perusopetus tuottaa oppilaille jatko-opintokelpoisuuden. Opetus järjestetään valtakunnallisten opetussuunnitelmien perusteiden sekä paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti.
- Oppilashuollon palvelut (kuraattori, koulupsykologi, kouluterveys) tuottaa hyvinvointialue. Monialainen yhteistyö toteutuu osana perhekeskusverkoston toimintaa.

Sastamalassa perusopetusta annetaan lukuvuonna 2025-26 13 koulussa (10 alakoulua, kaksi yläkoulua ja yhtenäiskoulu/vl 1 – 9). Vaativan erityisen tuen tukiluokat (alakoulun ja yläkoulun luokat) vastaavat tuen tarpeeseen niiden oppilaiden kohdalla, jotka eivät edes vahvoihin tukitoimenpitein muuten selviydy koulussa ja jotka tarvitsevat monipuolista tukea. Erityisluokkaopetusta on 7 koululla, yhteensä 29 ryhmää (sis. tukiluokat ja vaativan tuen erityisluokat). Erityisopettajia/erityisluokanopettajia yhteensä 45.

Joustavaa perusopetusta (JOPO) järjestetään 7. – 9. luokan oppilaille, joiden oppivelvollisuuden suorittaminen on vaarassa esim. heikon opiskelumotivaation tai runsaiden poissaolojen vuoksi. JOPOa ei ole pakollista järjestää, järjestettäessä sitä sitoo oma opetussuunnitelma ja se on valtionosuuskorvattavaa toimintaa.

Valmistavaa opetusta annetaan maahanmuuttajaoppilaille (9kk opetusta). Ei pakollista järjestää, järjestettäessä sitä säätelee oma opetussuunnitelma ja se on valtionosuuskorvattavaa.

Hyvinvointialueelle tuotetaan vammaispalvelulain mukaisia palveluja (lyhytaikainen huolenpito eli loma-ajanhoito). Toiminnan kustannukset laskutetaan hyvinvointialueelta.

Opetuksen järjestämisen reunaehdoja

- Kouluverkkoon ja koulutuksen järjestämiseen liittyvät päätökset ovat osa kunnan itsehallintoa. Kunnat perusopetuksen järjestäjinä päättävät omasta kouluverkostaan ja opetuksen organisoinnista, huomioiden kuitenkin lasten perus- ja sivistykselliset oikeudet niin, että opetusjärjestelyt eivät loukkaa yhdenvertaisuutta ja lasten oikeutta opetuspalveluihin. Perusopetuslain 37 §:n mukaan opetuksen järjestäjällä tulee olla opetuksen järjestämismuoto huomioon ottaen riittävä määrä opettajan virkoja tai työsopimussuhteisia opettajia sekä koulunkäyntiavustajia (OKM 2026, s.32)
- Opettajamitoitus ja ryhmäkoko ovat paikallisesti päätettävissä. Ainoastaan oppimisen tukeen liittyvästä mitoituksista säädetään perusopetuslaissa. (OKM 2026, s. 43)
- Perusopetuslain 37 §:n mukaan perusopetusta tarjoavalla koululla pitää olla rehtori. Opetuksen järjestäjällä tulee olla myös riittävä määrä opettajan virkoja tai työsopimussuhteisia opettajia. Lisäksi opetuksen järjestäjällä voi olla tuntiopettajia, koulunkäyntiavustajia ja muuta henkilöstöä. Rehtoreiden, opettajien ja ohjaajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. (OKM 2026, s. 43)
- Perusopetusasetuksen 1 §:n mukaan perusopetus järjestetään luokanopettajien antamana opetuksena, eri oppiaineiden opettajien antamana aineenopetuksena, oppilaanohjaajien antamana oppilaanohjauksena sekä erityisopettajien antamana erityisopetuksena. Vuosiluokilla 1–6 opetus on pääosin luokanopetusta ja vuosi luokilla 7–9 pääosin aineenopetusta, ellei opetussuunnitelmassa toisin määrätä (OKM 2026, s. 44)

Opetuksen järjestämisen reunaehdoja

- Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valta kunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta määrittää, millaisia opettajia perusopetuksessa tarvitaan. Tarvittavaa henkilöstöä määrittää myös perusopetuslain kirjaus oppilaan oikeudesta saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. (OKM 2026, s.44)
- Valmistavan opetuksen, suomi tai ruotsi toisena kielenä (S2/R2) -opetuksen tai oppilaan oman äidinkielen opetuksen tarjoaminen eivät kuulu opetuksen järjestäjän lakisääteisiin velvollisuuksiin. Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden kasvu on joka tapauksessa muutosilmiö, joka vaikuttaa myös perusopetuksen järjestämiseen ja henkilöstötarpeisiin. (OKM 2026, s.44)
- Perusopetuksessa olevalla oppilaalla on opetuksen lisäksi lakisääteinen oikeus opiskeluhuoltopalveluihin. Siksi myös oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ja terveyden huoltolaissa määriteltyä ammattihenkilöstöä on perusteltua soveltuvin osin tarkastella osana perusopetuksen henkilöstön tilannekuvaa. Opiskeluhuollon henkilöstö on vuoden 2023 alusta ollut hyvinvointialueiden työntekijöitä. (OKM 2026, s. 44)
- Perusopetuksen opettajien määrä on ollut lievässä, joskin vaihtelevassa nousussa 2000-luvulla. Määrä on kasvanut vuosien 2002 ja 2023 välillä 43 300:sta 52 200:aan. Erityisopettajien määrä on kasvanut selvästi (4 900 > 9 700). Koulunkäyntiavustajien määrä on yli kaksinkertaistunut (2006: 7 900 > 2023: 18 800). (kuvio 7.) Kehitystä selittää samaan aikaan tapahtunut oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien oppilaiden määrän voimakas kasvu. Vuonna 2024 jo yli neljännes peruskoulun oppilaista sai tehostettua tai erityistä tukea (Tilastokeskus, oppimisen tuki, OKM 2026, s.45)

Erilaiset koulumuodot

Kaksisarjainen koulu (Varelius, Muistola, MYK osittain)

- 1-6-vuosiluokat
- Rinnakkaisluokat
- Luokkia 12 kpl
- Oppilaita: n. 240-280 riippuen luokkakoosta
- Voi hyödyntää yhteisopettajuutta ja joustavia ryhmittelyjä
- 12 luokanopettajaa
- Erityisopettaja- /erityisluokanopettajaresurssi
- Koulunkäynninohjaajaresurssi
- Erityisluokat
- Mahdollisesti kiertävät opettajat esim. ruotsin kielessä
- Mahdolliset tuntiopettajat (esim. S2-opetus)
- Aamu- ja iltapäivätoiminta (koulunkäynninohjaajat)

Yksisarjainen koulu (Keikyä, Stormi, Kiikka, Tyrväänkylä ensi lv.)

- 1-6-vuosiluokat
- Luokkia 6 kpl
- Oppilaita: n. 120-140 riippuen luokkakoosta
- Yhteisopettajuus ja joustavat ryhmittely mahdollisia yli vuosiluokkien
- 6 luokanopettajaa
- Erityisopettaja- /erityisluokanopettajaresurssi
- Koulunkäynninohjaajaresurssi
- Erityisluokat mahdollisia
- Kiertävät opettajat esim. ruotsin kielessä
- Aamu- ja iltapäivätoiminta (koulunkäynninohjaajat)

Yhdysluokkakoulu (Karkku osittain, Suodenniemi, Toukola osittain, Häijää osittain)

- 1-6-vuosiluokat, 1-4-vuosiluokat
- Luokkia 3 kpl, jos kaikki luokat yhdysluokkina
- Oppilaita: n. – 70 riippuen luokkakoosta
- 3 luokanopettajaa (2 opettajaa muodostaa turvallisuus- ja työhyvinvointiriskin)
- Erityisopettaja- /erityisluokanopettajaresurssi, vähintään 3 päivää
- Koulunkäynninohjaajaresurssi, vähintään 2 kokoaikaista ohjaajaa
- Ei erityisluokkamahdollisuutta
- Kiertävät opettajat esim. ruotsin kielessä, taito- ja taideaineissa
- Aamu- ja iltapäivätoiminta (koulunkäynninohjaajat), jos oppilaita on riittävästi

Erilaiset koulumuodot, kustannukset

Henkilöstökuluissa vastavalmistuneen ja täysillä vuosisidonnaisilla lisillä olevien opettajien palkkakustannusten ero voi olla jopa 10 000 euroa/vuosi. Tämä voi vaikuttaa erityisesti pienillä kouluilla oppilaskohtaisen kustannuksen vaihteluun.

Kaksisarjainen koulu

- Muistolan koulu, 9600 €/oppilas
- Vareliuksen koulu, 8100 €/oppilas
- Osittain Mouhijärven yhteiskoulu (1,5 sarjainen), 10 000 €/oppilas (sis. yläkoulun kust.)

Yksisarjainen koulu

- Stormin koulu, 9300 €/oppilas
- Kiikan koulu, 9600 €/oppilas
- Keikyän koulu, 9700 €/oppilas

Yhdysluokkakoulu

- Toukolan koulu, 8800 €/oppilas
- Suodenniemen koulu, 12 100 €/oppilas
- Karkun koulu, 9600 €/oppilas
- Häijään koulu, 10 700 €/oppilas (ensi lukuvuonna yksisarjainen 1-4-koulu)
- Tyrväänkylän koulu (ensi lv. yksisarjainen), 9800 €/oppilas

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

- Oppimisen tuki muuttui perusopetuksessa 1.8.2025 alkaen perusopetuslain uudistuksen myötä.
- Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukea, kun hän sitä tarvitsee. Kun tuen tarve havaitaan, koulun on tarjottava sitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oppilaan omassa opetusryhmässä. Ryhmässä annettavia tuen keinoja voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, samanaikais- ja yhteisopetus ja oppimisympäristön esteettömyyden ja saavutettavuuden parantaminen.
- Oppilaalle omassa opetusryhmässä annettava tuki voi olla yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta tai erityisopettajan antamaa opetusta.
- Jos ryhmässä annettava tuki ei ole riittävää, oppilas voi saada myös henkilökohtaista tukea. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi säännöllistä erityisopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan opetusta erityisluokassa. Henkilökohtaiseen tukeen voivat kuulua myös tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erilaiset apuvälineet.
- Oppimisen tuen järjestelmän tavoitteena on varmistaa, että kaikki perusopetuksen oppilaat voivat osallistua opetukseen ja suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän eli koko perusopetuksen.
- Oppilaan etu on aina etusijalla tukea suunniteltaessa ja järjestettäessä. Tärkeintä on suunnitella opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtainen tuki niin, että ne tukevat kaikkien oppimista juuri kyseisessä ryhmässä. Tämä muuttaa tuen painopistettä ennaltaehkäisevään suuntaan.
- Opetuksen järjestäjälle lakiuudistus on tuonut lisää velvoittavia mitoituksia ja kelpoisuusvaatimuksia. Haasteena on saada kaiken tasoinen tuki saavutettavaksi laajassa kouluverkossa ja pienenevissä yksiköissä.
- Tuen uudistuksesta on seurannut merkittävää kustannusten kasvua perusopetukseen (valtionosuuden lisäksi uudistukseen ei kata kuluja)

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

- Sastamalan perusopetuksessa lv. 2025-26 on
  - 45 erityisopettajaa/erityisluokanopettajaa
  - 29 erityisluokkaa
  - 78 koulunkäynninohjaajaa
  - Erityisluokkaopetusta annetaan alueellisesti ja kunnallisesti (vaativan tuen erityisluokat) yhteensä 7 koululla
- Tuen oppilaiden määrä on suuri vrt. valtakunnallinen tilasto.
- Sastamalassa on panostettu tuen järjestämiseen hyvin
- Tuen uudistuksen myötä tavoitteena edelleen varhaisen tuen vahvistaminen.
- Uudistuksen vaikutuksia resurssointiin arvioidaan siirtymävaiheessa.
- Uudet mitoitus- ja kelpoisuusvaatimukset johtavat siihen, että pienellekin koululle tarvitaan lähes kokoaikainen erityisluokanopettaja.
- Tuen resurssointi 13 koululle vaatii enemmän resurssia vs. vähemmän yksiköitä ja suuremmat yksiköt.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki 1.8.2025 alkaen

Kuva. Oppimisen tuki, OPH

2024	Erityisen tuen oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä	Tehostetun tuen oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä
Koko Suomi	10,3%	16%
Sastamala	13,6%	16,3%

Taulukko. Tuen oppilaiden määrä 2024

Yhdysluokkaopetus

- Yhdysluokkaopetusta järjestetään nykyisin Suodenniemellä, Häijäässä, Karkussa, Toukolassa ja Tyrväänkylässä sekä erityisluokissa usealla koululla.
  - Tulevaisuudessa oppilasmäärän laskiessa nykyisellä kouluverkolla yhdysluokkaopetus tulee lisääntymään.
  - Yhdysluokkien määrä vaihtelee vielä vuosittain riippuen ikäryhmän koosta. Jonain lukuvuonna koululla voi olla yksi tai useampi yhdysluokka ja seuraava ei välttämättä yhtään. Osalla kouluista yhdysluokkaopetus kokonaan tai osittain on jo pysyvä tilanne.
  - Tyypillisesti yhdysluokkaopetusta järjestetään luokkapareina 1.-2., 3.-4. ja 5.-6. Luokkien muodostaminen voi olla koulukohtaisesti suunniteltua, esim. 1.-2.-6. tai 0.-3. Ratkaisuihin vaikuttavat esimerkiksi oppilaiden tuen tarpeet ja luokkakoot.
  - Suomalaisessa opettajankoulutusjärjestelmässä ei oteta riittävästi huomioon yhdysluokkaopetusta. Yhdysluokkaopetus on erilaista kuin yhden vuosiluokan opettaminen.
  - Koulujen oppikirjasarjat eivät tue, eikä opetussuunnitelma anna raameja yhdysluokkaopetukseen.
  - Koulutuksen tarve on ilmeinen. Sastamalassa on kuitenkin paljon tietotaitoa yhdysluokkaopetuksesta. Valmisteilla on myös koulukokonaisuus henkilöstölle yhdysluokkapedagogiikkaan liittyen yhteistyössä Sasky:n kanssa.
  - Yhdysluokkaopetukselle on luotava omat laatukriteerit ja yhdysluokkapedagogiikkaa on kehitettävä.
- Tähän on ensi syksynä toteutumassa mm. koulutusta yhteistyössä Sasky:n kanssa.

Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokkaopetuksen vahvuudet

- Useamman luokan samanaikainen opettaminen vaatii perusasioihin keskittymistä.
- Oppilailla on mahdollisuus yksilölliseen etenemiseen, sillä opetus on vahvasti eriytettyä.
- Oppilaat oppivat ottamaan enemmän vastuuta omasta oppimisestaan ja asioistaan.
- Yhdysluokassa oppilas oppii myös mallintamalla ja vertaisoppimisella, ollen vuorovuosin nuorempi tai vanhempi oppilas luokassaan. Oppimisella on jatkumo.
- Yhdysluokkien ehdoton vahvuus on yhteisöllisyys.

Yhdysluokkaopetuksen haasteet

- Oppilaiden pystyvyys: omatoiminnanohjauksen haasteet, keskittymisvaikeudet, käytöshäiriöt.
- Osalle oppilaista yhdysluokkaopetus on liian haastavaa ja he voivat siksi tarvita erityisluokkaopetusta toisessa koulussa.
- Oppimisen tuen järjestäminen uuden lain mukaisesti vaatii suhteessa oppilasmäärään paljon resursseja.
- Riittävät koulun resurssit huomioitava: opettajien ja ohjaajien työtunnit, jakotunnit, opetustilat, määrärahat, suunnittelu-aika, mahdollinen resurssiopettajuus.
- Opettajien jaksaminen: työn vaativuus, opettajaparin puuttuminen, ajankäyttö, opetuksen hitaasti eteneminen, kaikki koulunpidolliset tehtävät (valvonnat, juhla- ja retkivalmistelut, suunnittelu) jaettava muutamalle opettajalle
- Onko yhdysluokkaopetus jatkossa riittävän houkutteleva tehtävä uusille opettajille? Henkilöstön saatavuus voi vaikeutua.

Kuva. Opetusta luokassa

Aamu- ja iltapäivätoiminta

- Perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta on tarkoitettu ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien oppilaskohtaisen tuen oppilaille.
- Kunnat päättävät toiminnan järjestämisestä ja sen laajuudesta. Toimintaan osallistuminen on lapselle vapaaehtoista. Toiminta on maksullista.
- Aamu- ja iltapäivätoiminnassa noudatetaan Opetushallituksen päättämiä aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteita (v. 2011) ja kunnan sen pohjalta laatimaa toimintasuunnitelmaa.
- Kunnilla ei ole velvollisuutta järjestää toimintaa.
- Sastamalassa järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa, jos lapsia on vähintään 5 aamupäiväryhmässä ja vähintään seitsemän iltapäiväryhmässä. Toimintaa järjestetään lukuvuonna 2025-26 kaikilla kouluilla, joissa 1.-2.luokat. Toimintaa ohjaavat koulunkäynninohjaajat.
- Pienevät oppilasmäärät haastavat aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjoamista kaikilla kouluilla. Osittain voidaan hyödynnetään synergiaa esiopetuksen ja päivähoidon kanssa, mutta siinä esteeksi voivat muodostua varhaiskasvatuslain tiukat kelpoisuus- ja mitotussäädökset.

Henkilöstö, perusopetus

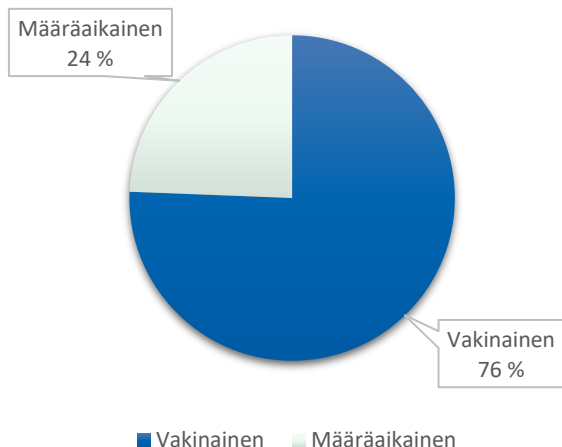
Henkilöstön määrä

282

Toteutunut työpanos HTV

265,33

Henkilöstön määrän jakautuminen

Kuva. Henkilöstön määrän jakautuminen

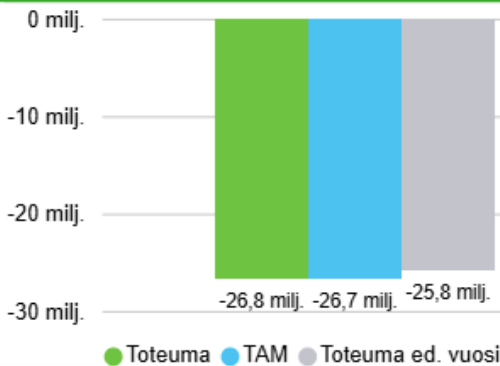
- Perusopetuksen henkilöstömäärä on 282. Henkilöstömäärällä tarkoitetaan 31.12. voimassa olleiden palvelussuhteiden määrää. Vakinaisessa palvelussuhteessa oli 76 % henkilöstöstä ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 24 %.
- Toteutunut työpanos vuonna 2025 oli 265,33 htv:tä. Henkilötyövuosi sisältää palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärän kalenteripäivinä jaettuna 365:llä (vuoden kalenteripäivät). Henkilötyövuosi kuvaa todellisen tehdyn työajan.
- Henkilöstöstä naisia on 82,8 % ja miehiä 17,2 %.
- Henkilöstön keski-ikä oli 46 vuotta.

Perusopetus TP2025

-26 752 978

TOIMINTAKATE

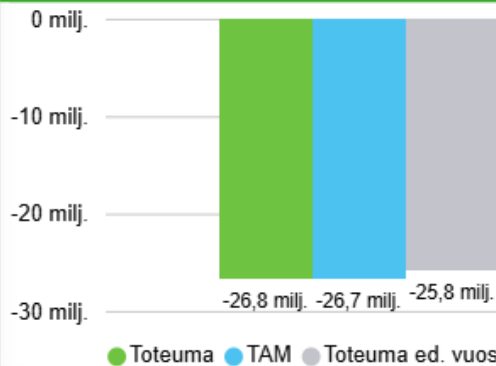
Toimintakate €

-26 752 980

VIOSIKATE

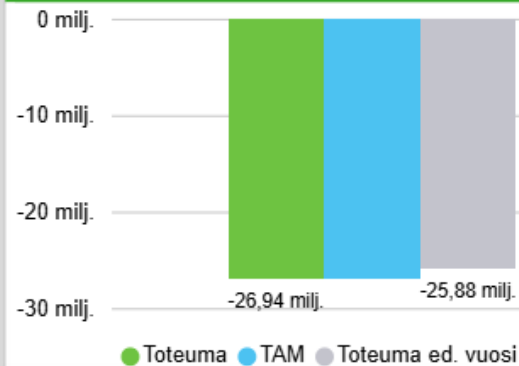
Vuosikate €

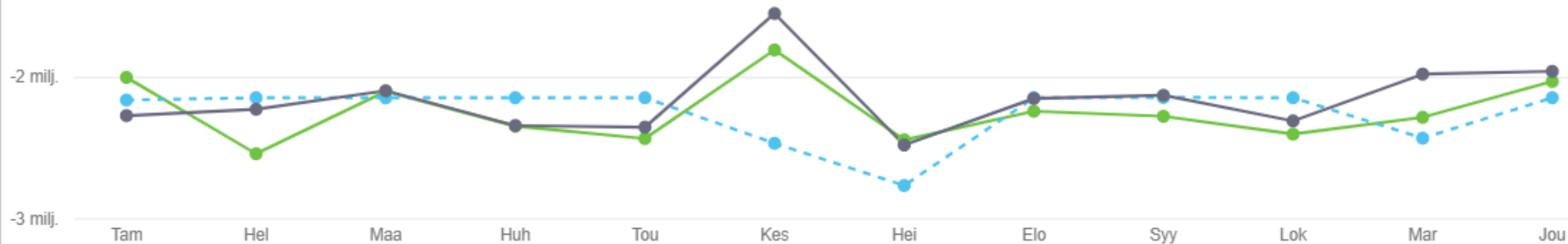
-26 943 401

TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)

Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

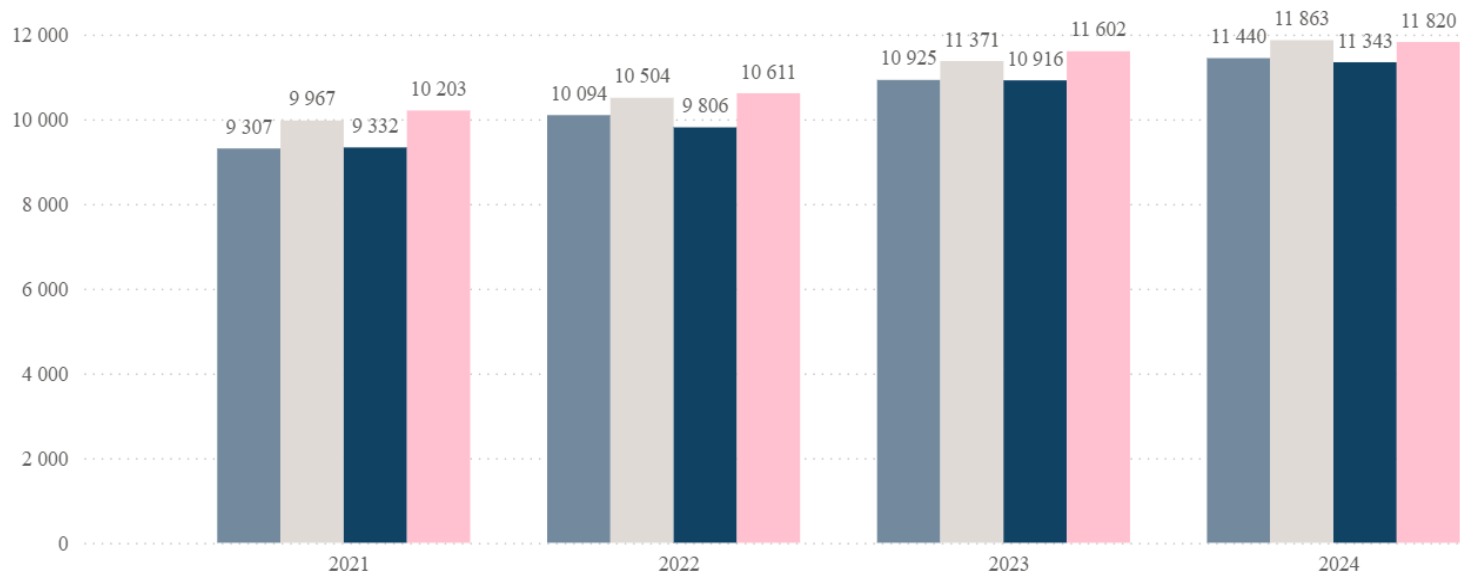
—●— Toteuma - - -●- TAM - ●- Toteuma ed. vuosi

Talouden vertailutietoja perusopetuksen nettokäyttökuluista

Perusopetuksen nettokäyttökulut €/7-15 vuotias

● 20 000 - 50 000 as. ● Koko maa (manner-suomi) ● Pirkanmaa ● Sastamala

Kuva.

Perusopetuksen nettokäyttökustannukset €/7-15 vuotias v. 2021 – 2024.

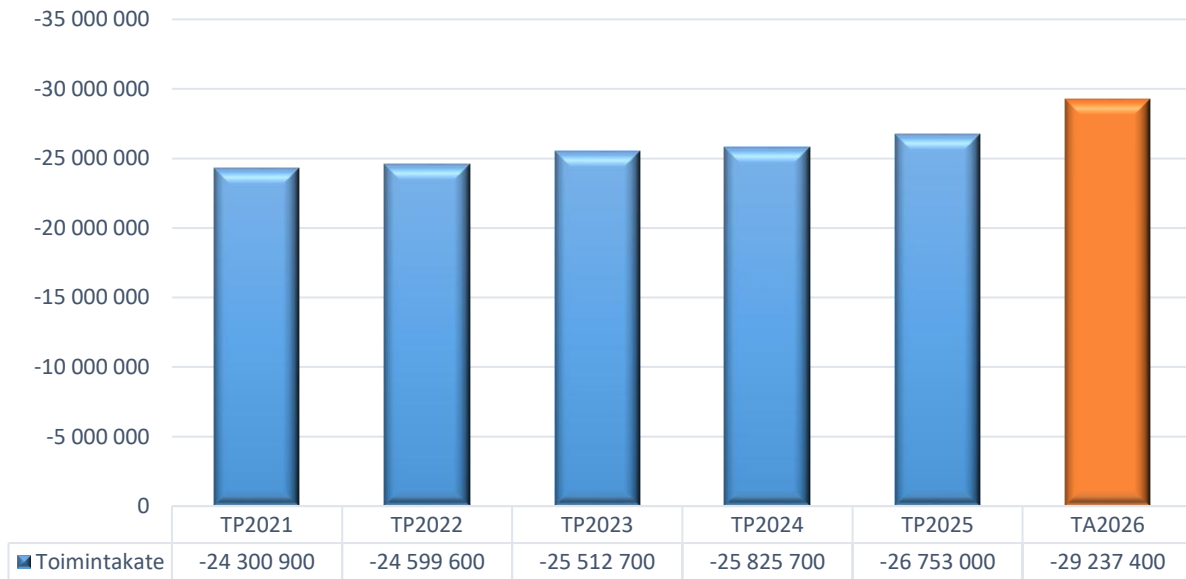
Vertailukohteena:

- koko maa
- 20 000-50 000 as.
- Pirkanmaa

Lähde: Kuntaliitto

Talous, perusopetuksen nettokäyttökulut TP2021-Tp2025 ja TA2026

Perusopetus, käyttötalouden nettokustannukset, TP2021- TP2025 ja TA2026

Perusopetuksen käyttökustannusten nousun taustalla vaikuttavat yleisen kustannustason nousun lisäksi erityisesti henkilöstökulujen kasvu (palkankorotukset), koulukiinteistöjen korkeat ylläpito- ja investointikustannukset sekä oppimisen tuen tarpeen ja siihen liittyvien resurssien lisääntyminen.

Kuva. Perusopetuksen käyttötalouden nettokustannukset ajalta 2021-2025 ja talousarvio v. 2026

Oppilaskohtainen kustannus kouluittain

Koulu	€/oppilas
Häijää	10 700
Suodenniemi	12 100
Mouhijärvi	10 000
Karkku	9 600
Muistola	9 600
Varelius	8 100
Stormi	9 300
Tyrväänkylä	9 800
Kiikka	9 600
Keikyä	9 700
Toukola	8 800
Sylvää	10 000
Äetsä	12 700

*Taulukko. Oppilaskohtainen
kustannus/koulu v. 2025*

- Laskennassa on huomioitu käyttötalouden toimintakulut TP2024, kuluissa ei ole huomioitu kuljetuskustannuksia eikä tilavuokria. (Vertailukelpoisuuden vuoksi laskennassa ei ole huomioitu valmistavan, Jopo-luokan, tukiluokan, pidennettyjen eikä vammaisopetuksen kustannuksia eikä niiden oppilasmääriä.)
- Opetuksen keskimääräiset oppilaskohtaiset kustannukset kasvavat kaikissa kunnissa, mutta eniten väestöään menettävissä kunnissa. Lapsi-ikäluokkien pienentyminen ei automaattisesti tarkoita kustannusten alenemista, vaan yksikkökustannukset voivat kasvaa. Vaikka oppilasmäärä vähenee, vaatii opetuksen järjestäminen edelleen soveltuvat tilat ja kelpoiset opettajat. (OKM 2026, s. 101)

Etäopetus

- Perusopetuslain mukainen lähtökohta on lähiopetus. Etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta ei ole erillistä lainsäädäntöä, mutta valtakunnallisissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa se on tunnustettu opetusmuoto. Valtakunnallisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti etäyhteyden kautta tapahtuvalla opetuksella voidaan täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. (OKM 2026, s. 65).
- Koska lasten ja nuorten perusopetus on annettava lähiopetuksena etäyhteyksiä hyödyntävä opetus tapahtuu lapsen tai nuoren lähikoulussa, jossa opettaja on läsnä. Perusopetusta voidaan järjestää etäyhteyksiä hyödyntäen esimerkiksi siten, että opetusta annetaan koulupäivän aikana koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa videoyhteyden avulla toisesta koulusta tai opetusryhmästä (OKM 2026, s. 65)
- Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus vaatii aina siis opettajan läsnäoloa.
- Etäyhteyksiä voitaisiin hyödyntää esim. katsomusaineiden tai kielten opetuksessa, jos ei saada omaa opettajaa paikkakunnalle.

Kuva. Oppilas työskentelee tietokoneella

Digitaaliset palvelut

- Sähköinen asiointi Wilman kautta
  - Koulukuljetushakemus
  - Aamu- ja iltapäivätoimintaan hakeminen
  - Kouluun ilmoittautuminen
  - Toissijaisen koulupaikan hakeminen (tulossa Wilmaan)
  - Lomahakemukset
  - Viestintä (huoltajat, oppilaat, henkilöstö)
  - Oppilaan päätökset ja asiakirjat
  - Tuntimerkinnät
  - Poissaoloista ilmoittaminen (poissaolo rajojen mukaan)

Pienten lasten yksiköt Sastamalassa

- Pienten lasten yksiköllä tarkoitetaan perusopetuksen yhteydessä yleensä 1-2-vuosiluokkien opetusta omassa yksikössään
- Usein tähän kytkeytyy myös samassa kiinteistössä toimiva esiopetus ja varhaiskasvatus yksikkö
- Ratkaisu on toimiva, jos yksikössä on esimerkiksi rinnakkaisluokat (1a, 1b, 2a, 2b) ja oppilaita sekä henkilöstöä tarpeeksi. Kustannustehokkaan ja pedagogisesti perustellun yksikön koko olisi tuolloin n. 80 oppilasta ja opettajia olisi 4. Lisäksi olisi koulunkäynninohjaajia ja erityisopettajia.
- Sastamalassa lähinnä tätä ratkaisua tällä hetkellä on Häijään koulu, jossa on 1-4-luokkien opetus, esiopetus ja päiväkotit. Häijään koulun oppilasmäärä tosin johtaa jatkossa yhdysluokkaopetukseen, kolmiopettajaisuuteen ja oppilasmäärä laskee tarkasteluvälillä n. 40 oppilaaseen.
- Sastamalan koulujen oppilasmäärä ei mahdollista kustannustehokasta pienten lasten yksikön toteutusta.
  - Esim. Suodenniemellä 1-2-luokkalaisia olisi lv. 2030-31 vain 4+8 ja tässä olisi yksi opettaja.
  - Päiväkodin ja koulun yhdistäminen ei tuo synergiaa opetuksen osalta (kelpoisuudet, mitoitukset, pedagogiikka)

Perusopetuksen laatu

- Perusopetuksen järjestäjillä on velvollisuus arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.
- Valtakunnalliset perusopetuksen laatukriteerit on laadittu vuonna 2009, päivitetty vuonna 2012. OKM:n asettama työryhmä esittää nyt päivityksiä kriteereihin. Laatutavoitteet perustuvat olemassa olevaan lainsäädäntöön ja normeihin. (OKM 2026, s. 123). Laatukriteerit eivät tähän asti ole olleet sitovia, mutta tarjonneet opetuksen järjestäjälle työkalun toiminnan laadun arvioimiseen ja kehittämiseen. Uudet esitettävät laatukriteerit sisältävät kuitenkin koonnin sitovista lain ja normien asettamista vaatimuksista.
- Sastamalan perusopetuksessa toiminnan laatua on arvioitu systemaattisesti koulukohtaisella arvioinnilla perustuen valtakunnallisiin laatukriteereihin. Systemaattisella arvioinnilla, indikaattoritiedoilla ja toimenpiteiden valinnalla ja toteuttamisella on kehitetty yksiköiden ja koko perusopetuksen toiminnan laatua Sastamalan kaupungin perustamisesta lähtien.
- OKM:n asettaman työryhmän esityksessä uusissa laatukriteereissä tavoitteet jaettaisiin sivistyksellisten oikeuksien toteutumista edistäviin tavoitteisiin, kouluyhteisöä ja turvallisuutta edistäviin tavoitteisiin sekä väestökehityksen haasteisiin vastaamista edistäviin tavoitteisiin. (OKM 2026, s. 128)
- Alatavoitteiden otsikot olisivat esityksen mukaan jatkossa opetuksen tarjonta, henkilöstö, opetusryhmä, oppimisen ja koulunkäynnin tuki, koulumatkat ja saavutettavuus, hyvinvointi ja osallisuus, turvallisuus, kuntien välinen yhteistyö, etäyhteyksiä hyödyntävä opetus perusopetuksessa (OKM 2026, s. 128)
- Muuttuva lainsäädäntö ja normiohjaus voi muuttaa perusopetukselle asetettavia vaatimuksia.
- **Perusopetuksen laatuun vaikuttaa merkittävästi opetusryhmien koko, opetustuntien määrä (oppilaan saaman opetuksen määrä), kelpoisen henkilöstön saatavuus ja resurssointi, oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteutuminen, opiskeluhuollon palveluiden saatavuus ja oppimisympäristön turvallisuus ja terveellisyys.**

Nykyisellä verkolla jatkaminen, v. 2035

- Oppilasennuste perusopetuksen oppilaat (ei esiopetusta) 1477 oppilasta
- 638 oppilasta vähemmän vrt. 20.9.2025

Toukolan koulu
Esi-6
38 + 7 op.

Keikyä
päiväkotikoulu
Pk, Esi-6
80 + 13 (esi-6)

Sylvään koulu
7-9
414 op.

Mouhijärven
yhteiskoulu
Esi-9
206 + 15 op.

Muistolan koulu
Esi-9
225 + 29 op. (esi-6 +
vaativa erit.tuki 7-9 lk.)

Vareliuksen koulu
Esi-6
174 + 35 op.

Stormin
päiväkotikoulu
Pk, Esi-6
72 + 11 op. (esi-6)

Suodenniemen koulu
Esi-6
op. 38 + 7

Karkun koulu
Esi-6
51 + 9 op.

Kiikan koulu
Esi-6
68 + 11 op.

Häijään koulu
Esi-4
op. 35 + 9

Tyrväänkylän koulu
1-6
76 op.

Nykyisellä verkolla jatkaminen

- Oppilasmäärän voimakas lasku johtaa nykyisellä kouluverkolla hyvin pieniin yksiköihin vuoteen 2035 mennessä
  - 4 koulua: 38-51 oppilasta
  - 4 koulua: 68-80 oppilasta
  - 3 koulua: 174-225 oppilasta
  - 1 koulu: n. 400 oppilasta
- Yhdysluokkaopetus on yleinen opetusmuoto.
- Tilat ovat vajaalla käytöllä.
- Nykyinen kustannustaso säilyy – leikkaukset tuntijakoon, tuntikehykseen ja henkilöstöön on jo tehty.
- Oppilasmäärän laskun myötä myös valtionosuudet vähenevät.
- Oppilaskohtainen kustannus kasvaa merkittävästi.
- Oppimisen tuen järjestämisen mitoitus- ja kelpoisuusvaatimukset säilyvät, jos lakia ei muuteta → Tuen uudistuksen resurssien tarve jatkuu. Tuki on edelleen ulotettava kaikille kouluille.
- Vahvempaa tukea tarvitseva oppilaalle koulupaikka joudutaan osoittamaan alueen isommasta koulusta.
- Osa kiinteistöistä vaatii perusparannuskorjauksen, jotta turvataan yhdenvertaiset, terveelliset ja turvalliset oppimis-/ työskentely-ympäristöt kaikille oppilaille ja henkilöstölle.
- Henkilöstösuunnitelma on epävarmalla pohjalla, jos ei tiedetä pitkän aikavälin suunnitelmia palveluverkkoon liittyen. Tämä voi vaikuttaa henkilöstön osalta veto- ja pitovoimaan sekä työhyvinvointiin.
- Muistolan koulukiinteistön jatko on ratkaistava.

Koulukohtainen nykytilan kuvaus

Suodenniemen koulu

- 44 oppilasta
- Kolmiopettajainen koulu + esiopetus (1-2, 3-4, 5-6)
- 2 htv koulunkäynninohjaajia, 3 työntekijää
- Kiertävät opettajat: erityisluokanopettajat (2), käsityön, musiikin ja ruotsin kielen opettajat
- Tuen järjestäminen vaatii suhteessa paljon resurssia, riippuen oppilaiden tuen tarpeista (vaatii vähintään kolme päivää erityisluokanopettajan läsnäoloa)
- Synergia: aamu- ja iltapäivätoiminta, esiopetus ja viereinen päiväkotiki, yhteistyö henkilöstön osalta työvuorosuunnittelussa (huom. lakisääteiset rajoitteet)
- Oppilasmäärä laskee alle 40 oppilaan tarkasteluvälillä
- Kiinteistössä mahdollisuus päiväkodin yhdistämiseen koulun yhteyteen
- Kustannustaso pysyy nykytasolla, vaikka oppilasmäärä laskee, henkilöstökulut n. 380 000 euroa
- Kiinteistön korjausvelka: 406 000 euroa

Toukolan koulu

- 74 oppilasta
- Nyt yksi yhdysluokka, tulevaisuudessa kolmiopettajainen koulu (1-2, 3-4, 5-6)
- Esiopetus saman pihan puukoulussa, samoissa tiloissa käsityötilat (kivat materiaalit)
- 2 htv koulunkäynninohjaajia
- Kiertävät opettajat: erityisluokanopettaja, ruotsin kielen opettaja
- Tuen järjestäminen vaatii suhteessa paljon resurssia, vaatii vähintään kolme päivää erityisluokanopettajan läsnäoloa
- Synergia: aamu- ja iltapäivätoiminta ja esiopetus, yhteistyö henkilöstön osalta työvuorosuunnittelussa (huom. lakisääteiset rajoitteet)
- Oppilasmäärä laskee tarkasteluvälillä alle 40 oppilaaseen
- Kustannustaso saavutetaan koulun muuttuessa kolmiopettajaiseksi. Nyt henkilöstökulut n. 470 000 euroa.
- Kiinteistön korjausvelka: 797 000 euroa (sis. puukoulun)

Koulukohtainen nykytilan kuvaus

Tyrväänkylän koulu

- 79 oppilasta
- Nyt yksi yhdysluokka, ensi lukuvuonna ei yhdysluokkia, jatkossa yhdysluokkien lisääntyminen ja muuttuminen kolmiopettajaiseksi kouluksi (1-2, 3-4, 5-6)
- Tällä hetkellä koulussa myös maahanmuuttajien valmistavan opetuksen ryhmä
- Ei esiopetusta
- 3 koulunkäynninohjaajaa
- 0,8 htv erityisopettaja + erityisluokanopettaja 1 pvä
- Kiertävät opettajat: ruotsin kielen opettaja
- Oppilasmäärä laskee tarkasteluvälillä n. 75 oppilaaseen
- Henkilöstökulut tällä hetkellä n. 600 000 euroa (vähenee n. puolella kolmiopettajaisena)
- Kiinteistön korjausvelka: 469 000 euroa

Stormin koulu

- 89 oppilasta
- 1-6 luokkien koulu
- Nyt kuusi luokkaa, ensi lukuvuonna yksi yhdysluokka, jatkossa yhdysluokkien lisääntyminen ja muuttuminen kolmi-neliopettajaiseksi kouluksi
- Esiopetus ja päiväkoti samassa kiinteistössä
- 3 koulunkäynninohjaajaa
- 0,8 htv erityisopettaja + erityisluokanopettaja 1 pvä
- Kiertävät opettajat: ruotsin kielen opettaja
- Oppilasmäärä laskee tarkasteluvälillä n. 70 oppilaaseen
- Henkilöstökulut tällä hetkellä n. 585 000 euroa
- Kiinteistö otettu käyttöön v. 2011

Koulukohtainen nykytilan kuvaus

Keikyän koulu

- 107 oppilasta
- 1-6 luokkien koulu, kaksi erityisluokkaa
- Nyt kuusi luokkaa, jatkossa yhdysluokkien lisääntyminen
- Esiopetus ja päiväkoti samassa kiinteistössä
- 5 koulunkäynninohjaajaa
- Kiertävät opettajat: ruotsin kielen opettaja, S2-opettaja
- Oppilasmäärä laskee tarkasteluvälillä n. 80 oppilaaseen
- Henkilöstökulut tällä hetkellä n. 780 000 euroa
- Kiinteistö otettu käyttöön 2025

Kiikan koulu

- 106 oppilasta
- Nyt kuusi luokkaa, jatkossa kolmiopettajainen koulu (1-2, 3-4, 5-6)
- Esiopetus samassa kiinteistössä
- Yleisopetuksen erityisluokka ja vaativan tuen tukiluokka
- 5 koulunkäynninohjaajaa
- Kiertävät opettajat: erityisluokanopettaja, ruotsin kielen opettaja
- Synergia: aamu- ja iltapäivätoiminta ja esiopetus, yhteistyö henkilöstön osalta työvuorosuunnittelussa (huom. lakisääteiset rajoitteet)
- Oppilasmäärä laskee tarkasteluvälillä alle 70 oppilaaseen
- Kustannustaso saavutetaan siirryttäessä kolmiopettajaisuuteen
- Henkilöstökulut tällä hetkellä n. 940 000 euroa
- Kiinteistön korjausvelka: 707 000 euroa

Koulukohtainen nykytilan kuvaus

Karkun koulu

- 59 oppilasta
- Neljä luokkaa (1,2, 3-4, 5-6), jatkossa kolmiopettajainen koulu
- Esiopetus samassa kiinteistössä
- 2 htv koulunkäynninohjaajaa
- Kiertävät opettajat: erityisluokanopettaja, ruotsin kielen opettaja, musiikin opettaja
- Tuen järjestäminen vaatii suhteessa paljon resurssia, riippuen oppilaiden tuen tarpeista (vaatii vähintään kolme päivää erityisluokanopettajan läsnäoloa)
- Synergia: aamu- ja iltapäivätoiminta, yhteistyö henkilöstön osalta työvuorosuunnittelussa (huom. lakisääteiset rajoitteet)
- Oppilasmäärä laskee tarkasteluvälillä n. 50 oppilaaseen
- Henkilöstökulut tällä hetkellä n. 430 000 euroa
- Kiinteistön korjausvelka: 639 000 euroa
- Peruskorjauksen tarve vanhassa osassa

Häijään koulu

- 43 oppilasta
- 1-4-luokkien opetus
- Nyt kolmiopettajainen koulu, ensi lukuvuonna 4 opettajaa, oppilasmäärän laskun myötä muuttuu kolmiopettajaiseksi takaisin
  - Oppilasmäärä johtaisi tarkasteluvälillä kaksiopettajaisuuteen, mutta turvallisuus, opetuksen laatu ja työhyvinvointinäkökulmat huomioiden ei mahdollista (kokeiltu aikaisemmin)
- Esiopetus ja päiväkotit samassa kiinteistössä
- 2 htv koulunkäynninohjaajaa
- Kiertävät opettajat: erityisluokanopettaja
- Tuen järjestäminen vaatii suhteessa paljon resurssia, riippuen oppilaiden tuen tarpeista (vaatii vähintään kolme päivää erityisluokanopettajan läsnäoloa)
- Synergia: aamu- ja iltapäivätoiminta ja esiopetus, yhteistyö henkilöstön osalta työvuorosuunnittelussa (huom. lakisääteiset rajoitteet)
- Oppilasmäärä laskee tarkasteluvälillä alle 40 oppilaaseen
- Henkilöstökulut tällä hetkellä n. 410 000 euroa
- Kiinteistön korjausvelka: remontoituja tiloja 2024, 2025

Koulukohtainen nykytilan kuvaus

Muistolankoulu

- 280 oppilasta
- 1-6-luokkien opetus, vaativan tuen erityisluokat 1-9 luokat, yhteensä 9 erityisluokkaa
- Nyt kaksisarjainen koulu (rinnakkaisluokat), 14 opettajaa, 11 erityisopettajaa, muuttuu osin yksisarjaiseksi tulevina vuosina oppilasmäärän laskun vuoksi
- Kaikki tuen muodot toteutettavissa
- Esiopetus samassa kiinteistössä
- 28 koulunkäynninohjaajaa
- Muistolassa järjestetään myös kehitysvammaisten lasten loma-ajanhoito (Pirha:lle tuotettava palvelu)
- Oppilasmäärä laskee tarkasteluvälillä n. 200 oppilaan tasolle
- Henkilöstökulut tällä hetkellä n. 2 900 000 euroa
- Väestökouluun siirtyminen 4/2026, vuokrasopimus 7 vuotta, uudisrakentaminen (koulun koko, päiväkotit) ratkaistava

Vareliuksen koulu

- 302 oppilasta
- 1-6-luokkien opetus, 5 erityisluokkaa
- Nyt kaksisarjainen koulu (rinnakkaisluokat), 14 opettajaa, 6 erityisopettajaa, muuttuu osin yksisarjaiseksi tulevina vuosina oppilasmäärän laskun vuoksi
- Kaikki tuen muodot toteutettavissa
- Esiopetus samassa kiinteistössä
- 7 koulunkäynninohjaajaa
- Oppilasmäärä laskee tarkasteluvälillä alle 200 oppilaan tasolle
- Henkilöstökulut tällä hetkellä n. 1 800 000 euroa
- Koulurakennus ja liikuntahalli otettu käyttöön 2020

Koulukohtainen nykytilan kuvaus

Mouhijärven yhteiskoulu

- 297 oppilasta
- 1-9-luokkien opetus, 3 erityisluokkaa
- Yhtenäinen koulupolku esi-9 luokat
- Kaikki tuen muodot toteuttavissa
- 30 opettajaa, 5,5 erityisopettajaa
- Esiopetus samassa kiinteistössä
- 8 koulunkäynninohjaajaa
- Oppilasmäärä laskee tarkasteluvälillä n. 200 oppilaan tasolle
- Henkilöstökulut tällä hetkellä n. 2 250 000 euroa
- Uudisosa otettu käyttöön 11/2024

Sylvään koulu

- 478 oppilasta
- 7-9-luokkien opetus, 6 erityisluokkaa
- Kaikki tuen muodot toteuttavissa
- 49 opettajaa, 8 erityisopettajaa
- 3 koulunkäynninohjaajaa
- Yhteisiä opettajia lukion kanssa
- Taitotalon käyttöönotto 2025
- A-talon remontin valmistuminen 2026
- Liikuntahalli ja uimahalli valmistuvat 2027
- Sylvään ja Äetsän koulujen yhdistyminen 1.8.2026

LUKIOKOULUTUS

Rehtori Hanna Hämäläinen

Yleistä lukiokoulutuksesta

- Lukiokoulutus on yleissivistävää koulutusta, joka antaa valmiudet lukion jälkeiseen, etenkin korkeakoulututkintoon tähtääviin opintoihin yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.
- Lukiokoulutuksen järjestämiseen ei kunnilla tai muilla toimijoilla ole velvollisuutta. Sen sijaan lukiokoulutuksen järjestäminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää koulutuksen järjestämislupaa. Lupa voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle ja myös valtio voi järjestää lukiokoulutusta.
- Lukiokoulutukseen on vapaa hakeutumisoikeus. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijaksi ottamisesta oppilaitokseen. Valtaosa nuorten lukiokoulutuksen opiskelijoista hakeutuu lukiokoulutukseen valtakunnallisen yhteishaun kautta, mutta koulutuksen järjestäjä voi päättää myös jatkuvan haun hyödyntämisestä.
- Lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteellinen suorittamisaika on kolme vuotta. Opiskelijalla on kuitenkin halutessaan mahdollisuus käyttää opintoihin neljä vuotta.
- Valtioneuvoston asetuksella säädetään lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista, oppiaineista, opintojen rakenteesta sekä opintojen laajuuksista. Opetushallituksen antamat opetussuunnitelman perusteet määrittävät opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa asetuksessa (14.12.1998/986) on kuvattu opetushenkilöstön kielitaitovaatimukset lukiokoulutuksessa.
- Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jossa päätetään tarkemmin opetuksen tavoitteista ja sisällöistä sekä opiskelijoille tarjottavista opintojaksoista ja opetuksen toteuttamisesta.

Lukiokoulutus Sastamalassa

- Lukiokoulutusta järjestetään Vammalan lukiossa, joka on perustettu 1904 ja on Satakunnan vanhin maaseutuoppikoulu
- Lukio toimii Marttilankadulla kiinteistössä, jossa on valkorapattu osa (kaksi alinta kerrosta oli Marttilan koulun käytössä kevääseen 2025 saakka) ja punatiilinen osa.
- Lukion aloituspaikat
  - Yleislinja, jossa sisäänotto 120 opiskelijaa
  - Lentopallo- ja urheilulinja, jossa sisäänotto 25 opiskelijaa
- Noin 300 opiskelijaa, joista urheilijoita noin 40

VUOSI	ALOIT	2.-3. VSK	4. VSK	YHT.	MUUTA
2022	84	160	37	281	Ammattilukio 8
2023	101	150	30	281	Ammattilukio 6
2024	80	179	37	296	Ammattilukio 10
2025	97	181	27	305	Ammattilukio 10

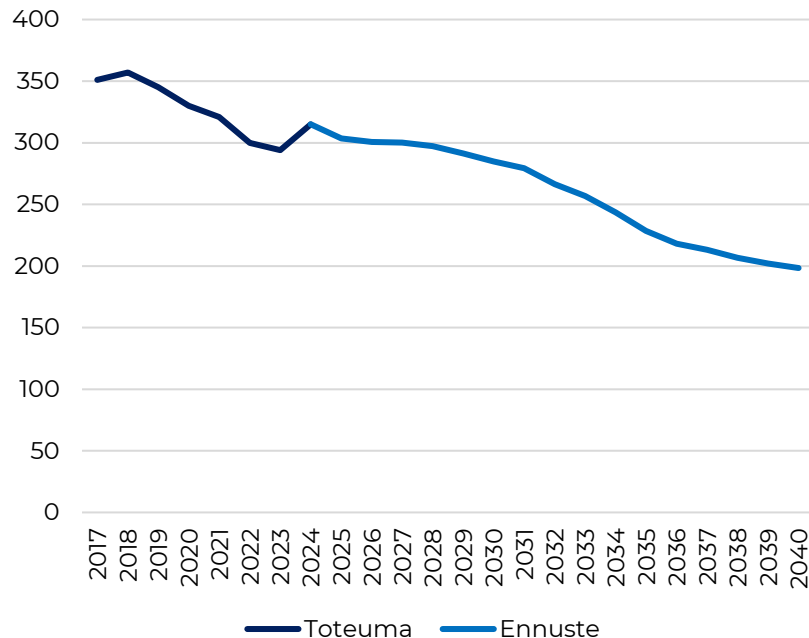
Kuva. Opiskelijoiden määrän jakautuminen

MDI: Mallinnettu lukiolaisten määrän kehitys vuosien 2017-2040 aikana

Kuviossa on tarkasteltu Vammalan lukion lukiolaisten määrän kehitystä vuosien 2017-2040 aikana.

- **Lukiolaisten määrää on mallinnettu vuosien 2020-2024 hakujen perusteella (paikan vastaanottaneet)**, erittelemällä haut Sastamalasta ja muista kunnista Vammalan lukioon. Mallinnuksen olettamana on hakijoiden osuuden säilyminen vuosia 2020-2024 vastaavalla tasolla ikäryhmittäin ja alueittain.
  - Mallinnus olettaa ammatilliselle toiselle asteelle ja lukioon hakeutuvien jakaman säilyvän nykyistä vastavana.
  - Mallinnus kertoo ikärakenteen muutoksen vaikutukset lukiolaisten määrään, eikä huomio esimerkiksi Vammalan lukion mahdollisen suosion kasvun tai laskun vaikutusta.
- **Lukiolaisten määrä vähenee voimakkaasti, jos hakijoiden osuus ei kasva merkittävästi.** 2020-luvun aikana muutos on vielä hillitty, joskin lukiolaisten määrä vähenee maltillisesti. 2030-luvulla lukiolaisten määrä alkaa vähentyä hyvin voimakkaasti, kun 2010-luvulla syntyneitä pieniä ikäkohortteja siirtyy lukioon.
- **Vuoteen 2040 mennessä lukiolaisten määrä laskisi alle 200 opiskelijan.** Todellisuudessa opiskelijoiden määrä voi olla suurempi, jos lukion suosio hakukohteena kasvaa joko sastamalaisten nuorten tai lähialueen nuorten keskuudessa (huomionarvoisesti myös lähialueen kunnissa nuorten määrä vähenee syntyvyyden laskun takia).

Ennakoitu lukiolaisten määrän kehitys 2017-2040

Henkilöstö, lukiokoulutus

Henkilöstön määrä

21

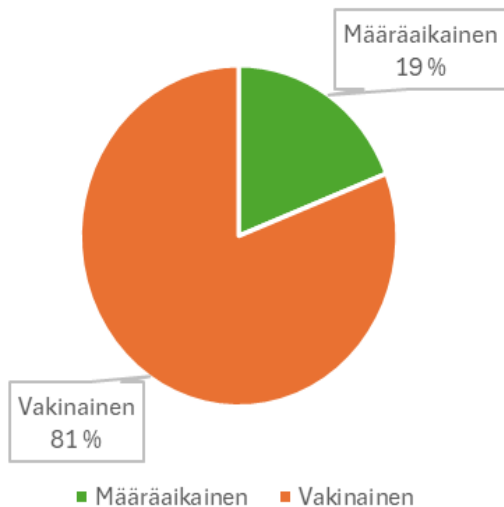
Toteutunut työpanos HTV

21

Henkilöstön keski-ikä

49

Henkilöstön määrän jakautuminen,
lukiokoulutus 31.12.2025

Henkilöstömäärällä tarkoitetaan 31.12.2025 voimassa olleiden palvelussuhteiden määrää lukiokoulutuksessa. Henkilöstöstä vakinaisia oli 81 % ja määräaikaisia 19 %.

Toteutunut työpanos (HTV) kuvaa todellista käytettyä työpanosta. Luku sisältää palkalliset poissaolot. Toteutunut henkilötyöpanos vuonna 2025 oli 21 htv:tä. Henkilöstön keski-ikä on 49 vuotta.

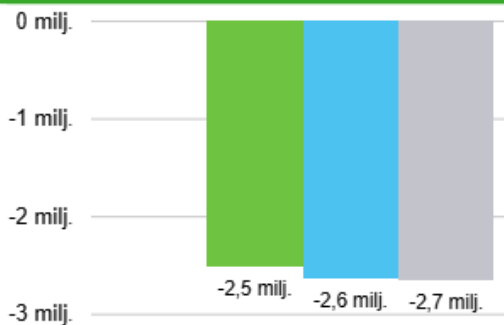
Lukiokoulutuksen virkarakenteessa opettajat ovat pääosin vakinaisia lehtoreita

Talous, lukiokoulutus TP2025

-2 511 870

TOIMINTAKATE

Toimintakate €

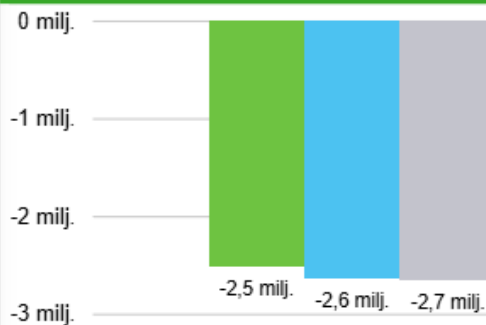

● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

-2 511 882

VUOSIKATE

Vuosikate €

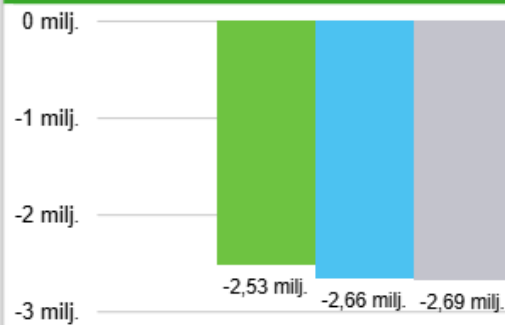

● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

-2 525 134

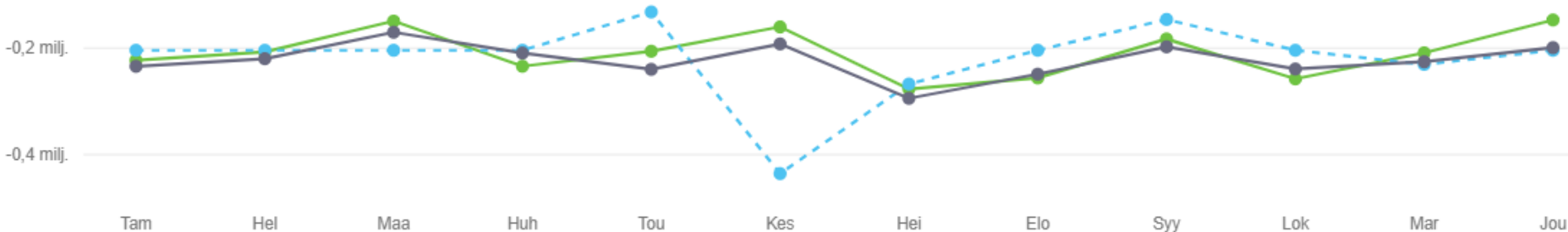
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)

Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

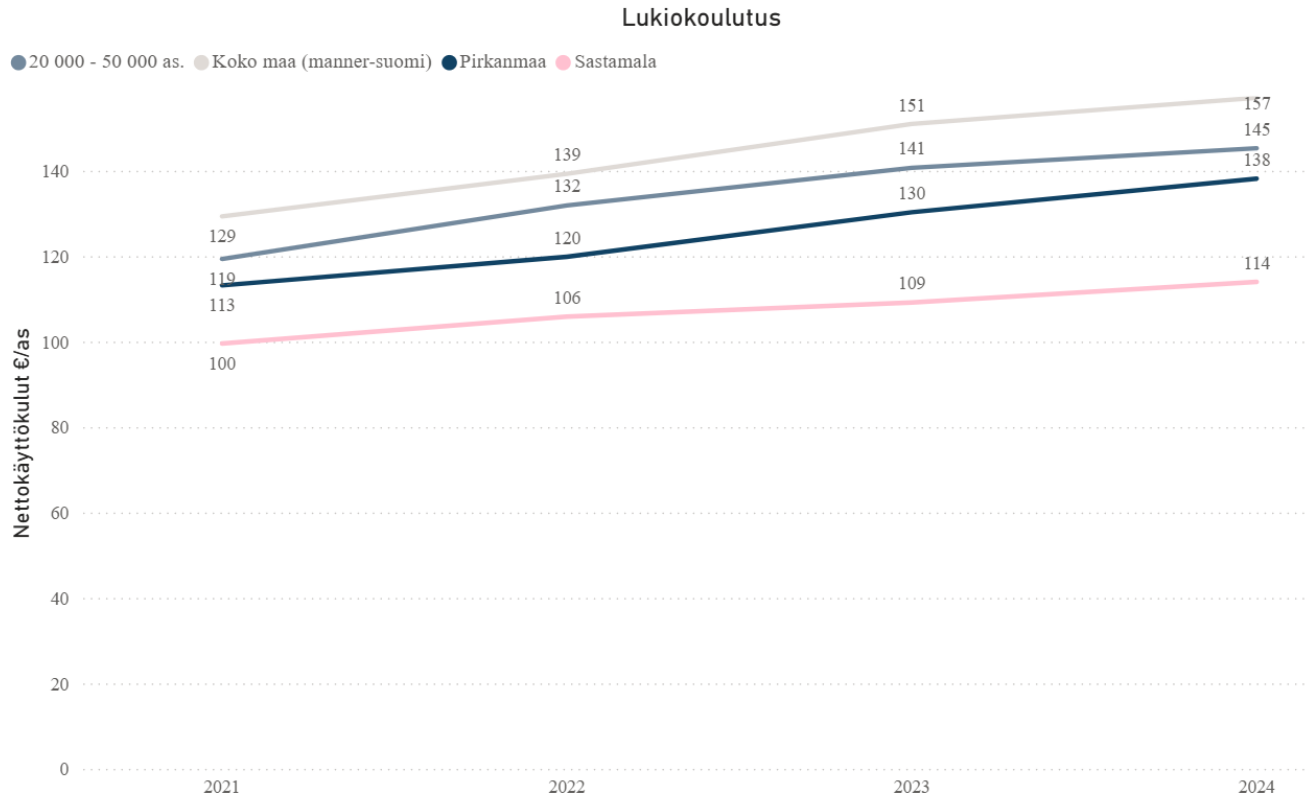

● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

Talouden vertailutietoja lukiokoulutuksen nettokäyttökuluista

Kuva. Lukiokoulutuksen nettokäyttökustannukset €/asukas v. 2021 – 2024.

Vertailukohteena:

- koko maa
- 20 000-50 000 as.
- Pirkanmaa

Lähde: Kuntaliitto

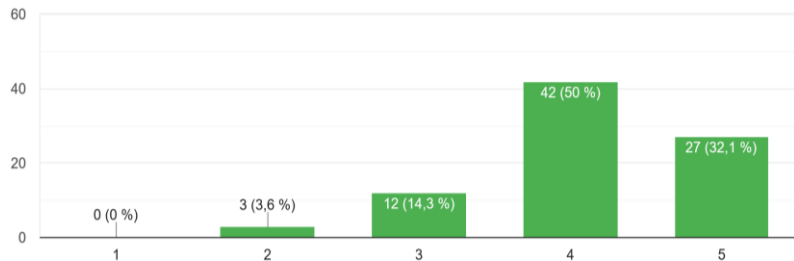
Lukiokoulutuksen laatu

- Oma lukiokoulutus on merkittävä veto- ja pitovoimatekijä kaupungille
- Toiminnan laatua mitataan Vammalan lukiossa vuosittain toteutettavilla opiskelija- ja henkilöstökyselyillä
- Vammalan lukio on pärjännyt STT:n lukiovertailussa, sijoittunut useana vuonna Pirkanmaan 10 parhaan lukion joukkoon (suurten lukioiden sarjassa)
- Strategiayhteys
  - lukiokoulutusta vahvistetaan

Lukuvuosikyselyn (2025 aloittaneet) tuloksia: 1= täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

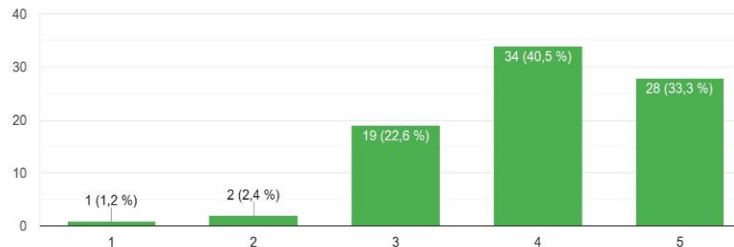
Oppilaitoksessa on hyvä ilmapiiri

84 vastausta

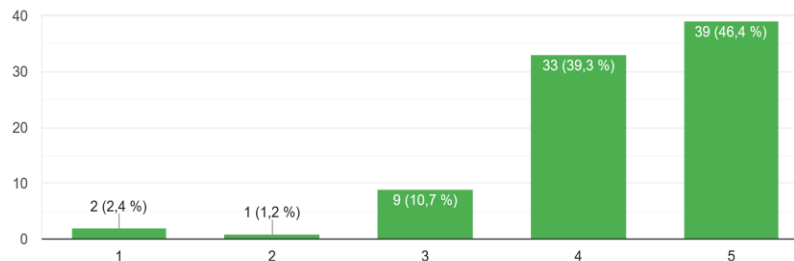
Kurssitarjotin on tarpeeksi laaja

84 vastausta

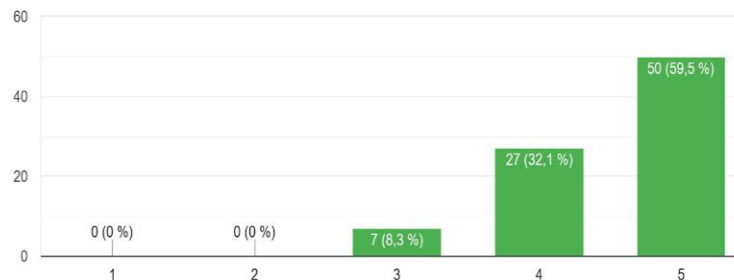
Opettajien kanssa on helppo tulla toimeen

84 vastausta

Tunnen oloni turvalliseksi oppilaitoksen tiloissa

84 vastausta

Lukiokoulutuksen digipalvelut

- Hakeutuminen lukioon Opintopolun kautta
- Sähköinen asiointi Wilman kautta
  - Ylioppilaskokeisiin ilmoittautuminen
  - Valintojen tekeminen opintotarjottimelta
  - Opintojakson itsenäisen suorittamisen hakemukset
  - Lomahakemukset
  - Opiskelijan päätökset ja asiakirjat
  - Tuntimerkinnät
  - Viestintä
- Goolen oppimisympäristö ja eri kustantajien sähköiset oppimateriaalit
- Abitti -koe- ja ylioppilaskoeympäristö
- Digitaalisia palveluita kehitetään tulevien vuosien aikana

Lukiokoulutuksen tilaratkaisut

- Lukiorakennuksen korjausvelka on 409 778 €, kiinteistö vaatii peruskorjausta.
- Vaihtoehtoja:
  - 1) Marttilan kiinteistön peruskorjaus lukion tarpeisiin
    - Yhteisten opettajien käyttö perusopetuksen kanssa jatkuisi nykyisellään
    - Sijainti keskellä kaupunkia
  - 2) Lukio Sylvään tiloissa
    - Yhteisten opettajien käyttö perusopetuksen kanssa jatkuisi, mutta henkilöstösäästöä ei tulisi
    - Houkuttelevuus opiskelijoiden näkökulmasta selvítettävä
    - Toimintatapojen erilaisuus ja yhteensovittaminen haastavat (esim. Erimittaiset oppitunnit ja erilaiset välituntikäytännöt, eri säännöt) -> lukiolla oltava omat, erilliset tilat yhteisessä rakennuksessa
    - YO-kirjoitusten järjestäminen -> liikuntasali varattuna lukiolle kirjoitusten ajan
  - 3) Lukio Saskyn kanssa yhteisissä tiloissa
    - Ei henkilöstösäästöä, mutta toisi haasteita yhteisten opettajien kulkemiseen ja kustannuksia kiertämisestä
    - Vaatisi uusien tilojen rakentamista/nykyisten korjausta
    - Sijainti ja kulkemisen haasteet
    - Ammattilukiolaisille ei tulisi siirtymiä (tällä hetkellä 10 ammattilukio-opiskelijaa, joista lukio ei saa valtiosuutta)
    - Houkuttelevuus opiskelijoiden näkökulmasta selvítettävä

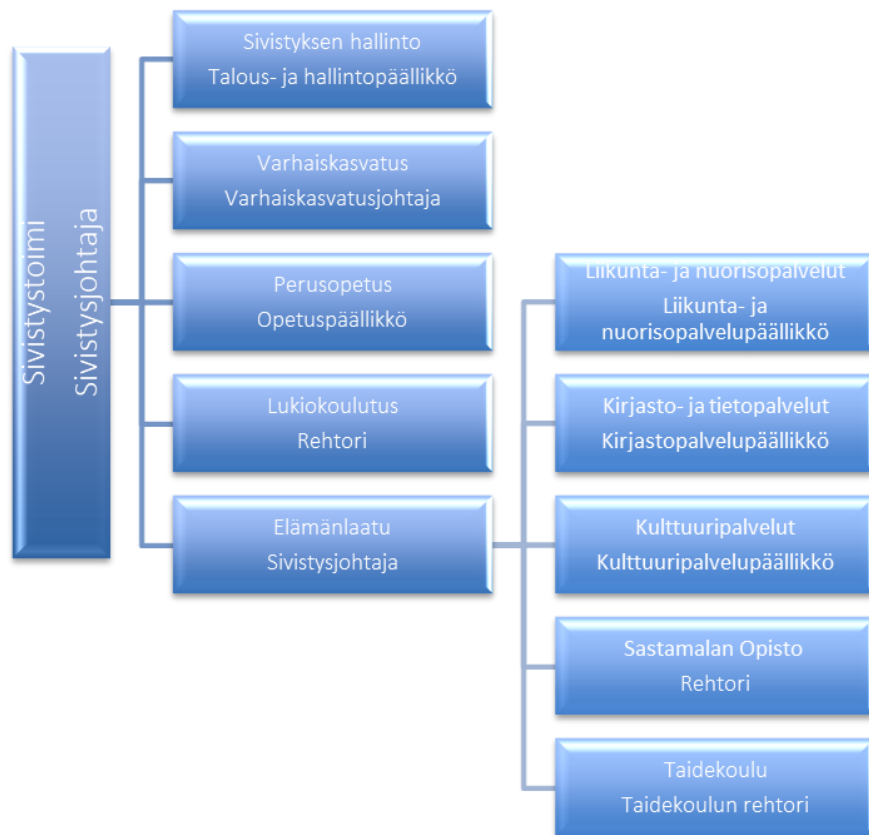
Oppivelvollisuus perusopetuksen jälkeen

- Oppivelvollisuus jatkuu siihen saakka, kun nuori täyttää 18 vuotta
- Perusopetuksen jälkeen nuorella on vapaa hakeutumisoikeus eli voi valita, mihin hakee opiskelemaan (kotikunta, muu paikkakunta)
- Oppilaitokset voivat edelleen valita opiskelijansa (esim. keskiarvoraja)
- Kunta ei rahoita opiskelua, vaan rahoitus ohjataan koulutuksen järjestäjille, jotka päättävät, miten rahoitus käytetään
  - Sastamalan kaupunki saa rahoituksen lukiolaisista (Sasky saa rahoituksen ammatillisen koulutuksen opiskelijoista)
- Nuorella on hakeutumisvelvollisuus perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen
  - Lukiokoulutus tai ammatillinen koulutus
  - Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus
  - Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus
- Mikäli nuori ei suorita oppivelvollisuuttaan, hänestä tulee ilmoitus asuinkuntaan VALPAS-järjestelmän kautta
- Mikäli opiskelijalla ei ole oppivelvollisuuden suorittamispaikkaa, asuinkunnan tulee osoittaa hänelle sellainen kahden kuukauden kuluessa
- Sastamalassa toisen asteen oppivelvollisuuden toteutumista valvoo ja vailla opiskelupaikkaa olevia oppivelvollisia ohjaa oppivelvollisuuskoordinaattori (25% työaika, Vammalan lukion erityisopettaja)

Elämänlaatu
Sivistysjohtaja
Pekka Kares

Elämänlaatu, organisaatio 1.8.2025 alkaen

Kuva. Elämänlaatupalvelujen organisaatiokaavio

Elämänlaatu

- Kaupunki tarjoaa kaikille asukkaille mahdollisuuden oppia, harrastaa, liikkua ja osallistua – turvallisesti, saavutettavasti ja kohtuullisin kustannuksin.
- Saavutettavat, monikäyttöiset ja aktiivista arkea tukevat, kaikille ikäryhmille tarkoitetut palvelut ovat merkittävä veto- ja pitovoimatekijä.
- Asiakaskäyntien määrä yhteensä noin 901 400. Jokainen sastamalalainen käytti palveluita vuoden aikana laskennallisesti 38 kertaa.
- Elämänlaatupalvelut tuottavat osaltaan kulttuuria ja hyvinvointia kaupunkilaisille kaupungin strategian mukaisesti yhteistyössä kunnan muiden toimijoiden, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa.

Kirjasto- ja
tietopalvelut

Kulttuuripalvelut

Liikunta- ja
nuorisopalvelut

Taiteen
perusopetuksen
palvelut

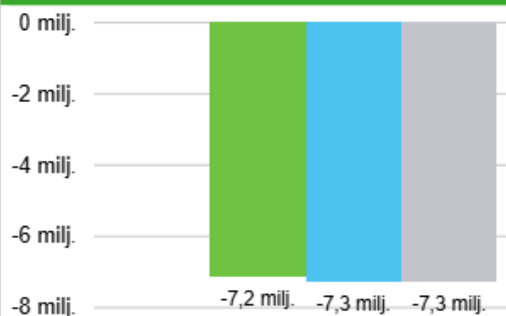
Kansalaisopiston
palvelut

TALOUS TP2025, elämänlaatu palvelut

-7 175 924

TOIMINTAKATE

Toimintakate €

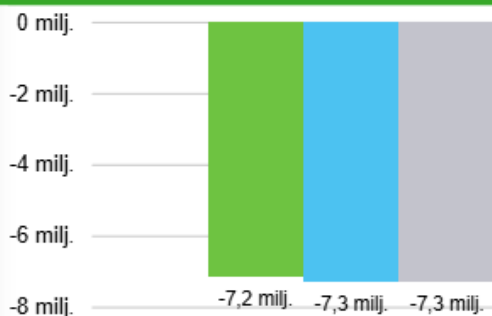

● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

-7 176 821

VUOSIKATE

Vuosikate €

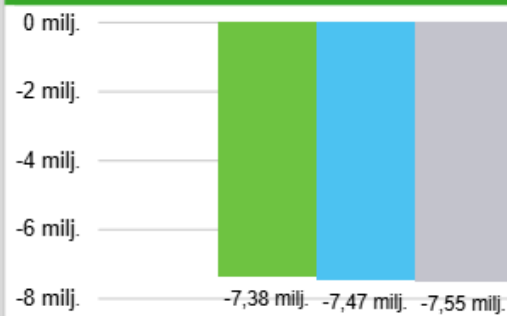

● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

-7 380 989

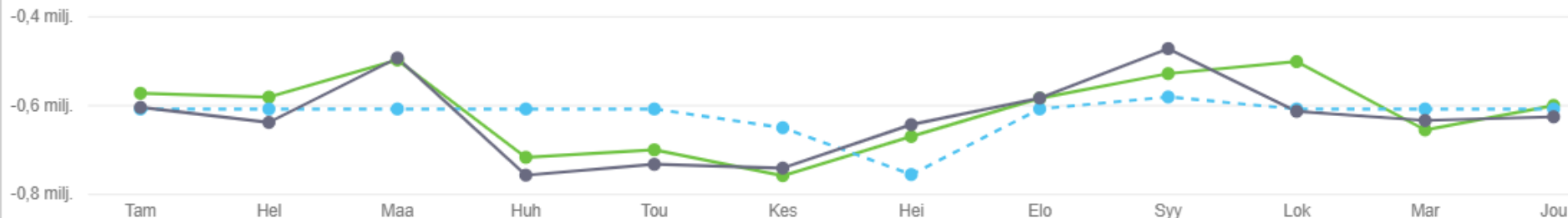
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)

Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

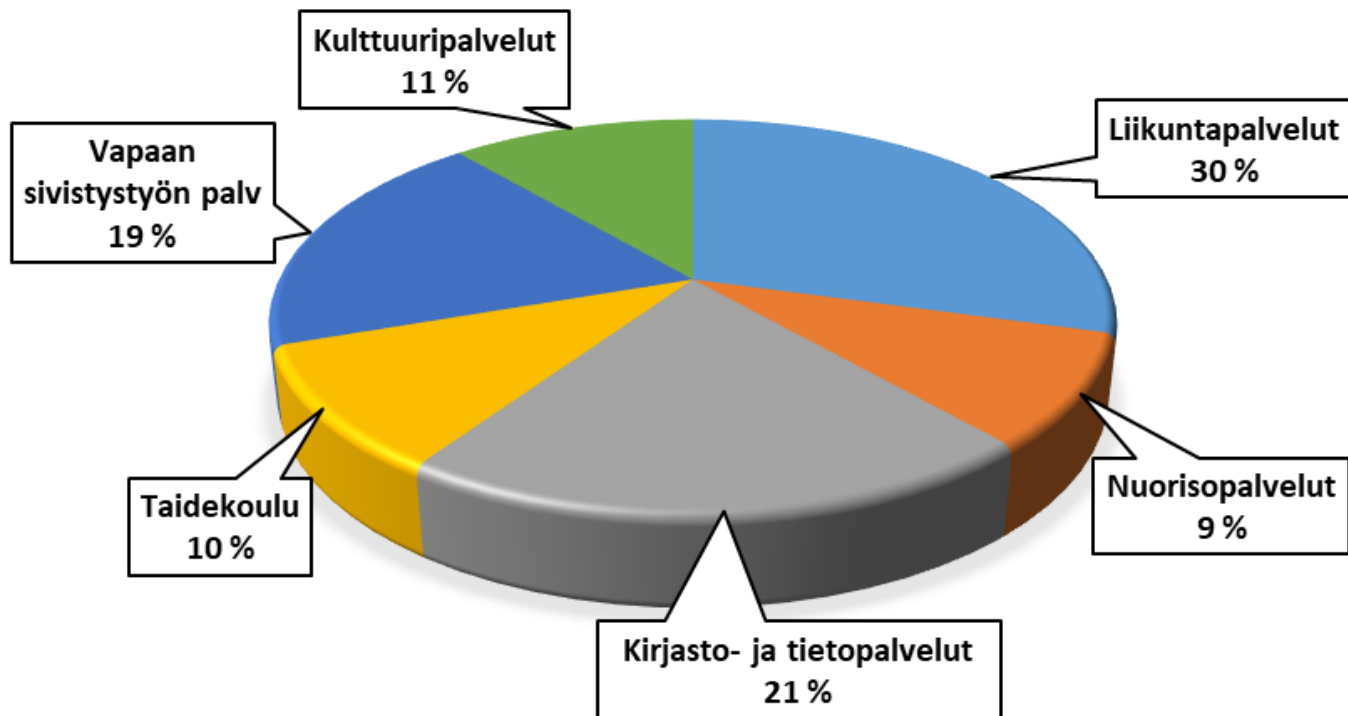
● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

● Toteuma ● TAM ● Toteuma ed. vuosi

Toimintakulujen jakautuminen toimintayksiköittäin v 2025

ELÄMÄNLAATU, TP2025 TOIMINTAYKSIKÖITTÄIN

Elämänlaatu palvelujen toimintakulujen jakautumisesta nuorisopalvelu- ja liikuntapalvelujen osuus on 39 %.

Vapaa sivistystyö = Sastamalan Opisto.

Kuva. Tilinpäätös 2025 toimintakulut toimintayksiköittäin

Henkilöstö, elämänlaatupalvelut

81

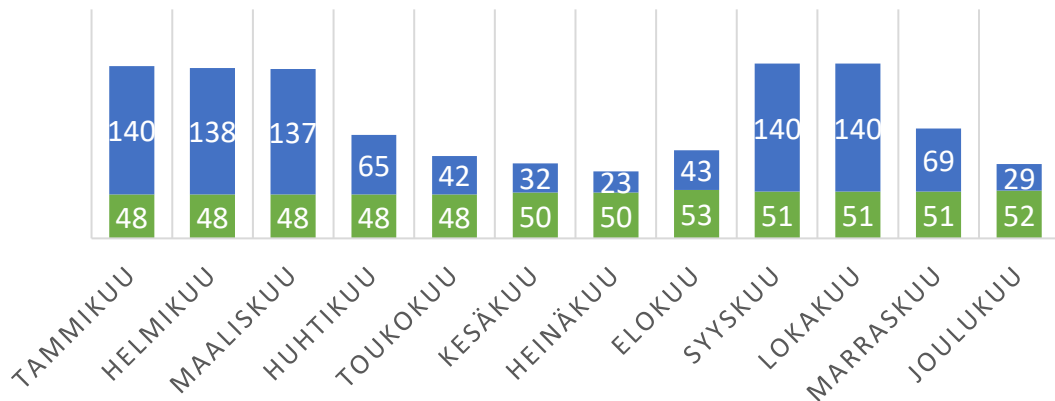
Henkilöstön määrä

46

Henkilöstön keski-ikä

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ 2025

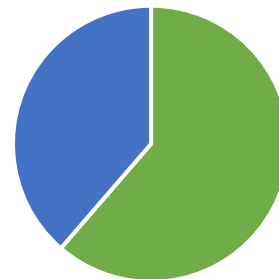
■ Vakinainen ■ Määräaikainen

Kuva. Henkilöstön määrä.

Henkilöstömäärällä tarkoitetaan 31.12. Voimassa olleiden palvelussuhteiden määrää.

Henkilöstön määrän jakauma

- Vakinainen 61,34%
- Määräaikainen 38,66%

Kuva. Henkilöstön määrän jakauma.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Liikunta- ja nuorisopalvelupäällikkö Tiina Haronoja

- Liikunta- ja nuorisopalvelut yhdistyivät 1.1.2021 yhdeksi toimintayksiköksi osana sivistyksen edellistä palveluverkkoselvitystä. Liikuntapaikkahoitajat siirtyivät liikunta- ja nuorisopalveluiden alaisuuteen 1.1.2022
- Liikunta- ja nuorisopalvelut järjestävät monipuolisesti maksuttomia ja/tai edullisia hyvinvointia edistäviä palveluita kaiken ikäisille kuntalaisille.
- Toimintayksikön tehtäviin kuuluu mm. liikuntapaikkojen ylläpito, lasten uimaopetus, kerho- ja leiritoiminta, yksilö- ja pienryhmätyö, nuorisotilatyö, kuntalaisosallisuus, tapahtumat, liikuntaneuvonta sekä aikuisten (sis. ikäihmiset) ja erityisryhmien liikunnan ohjaus sekä vesiliikunta
- Lait eivät määrittele palveluihin kuntakohtaisia mitoituksia

Säätely

Liikuntalaki 390/2015

Nuorisolaki 1285/2012

Laki kulutuspalvelujen
turvallisuudesta
185/2025

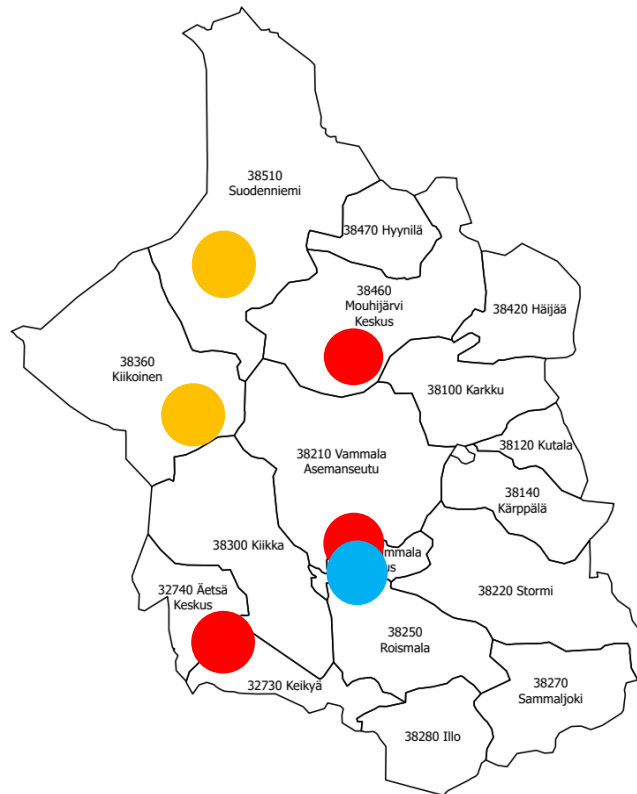
Turvallisuus- ja
kemikaalivirasto (Tukes)

Palveluissa sivutaan
mm. perusopetuslakia

Nuorisotyön toimipisteet

- **Toimipisteet:**

- Nuorisotilat Pilvi, Puuhala ja Piilo
- Popup-nuorisotyö vuoroviikoin Suodenniemellä ja Kiikoisissa
- Nuorten työpaja Rotvalli

Kuva. Nuorisotyön toimipisteet

Nuorisotyö

Palveluiden saatavuus, Sastamala 2024

Avoim nuorisotyö / Yhteisöllinen nuorisotyö

- Avoim pienryhmä- tai kerhotoiminta
- Digitaalinen nuorisotyö
- Leirit toiminta
- Nuorille järjestetyt koulutukset ja tiedotustilaisuudet
- Nuorisotoimen tukema nuorten kesätyöllistyminen
- Nuorten tieto ja neuvontatyö

Kohdennettu ja erityisnuorisotyö

- Etsivä nuorisotyö
- Katutyö tai jalkautuva nuorisotyö
- Nuorten työpajatoiminta
- Ohjaamon palvelut
- Pienryhmätoiminta

Nuorisotyö kouluissa

- Nuorisotyö peruskouluissa
- Nuorisotyö peruskoulun ja toisen asteen nivelvaiheessa
- Nuorisotyö toisen asteen oppilaitoksissa

Nuorten kansalaistoiminnan tukipalvelut

- Nuorisotyöyhdistysten tukipalvelut
- Nuorten vapaiden toimintaryhmien tukipalvelut

Nuorisotoiminta v. 2025

Nuorisotilojen
toimintatunnit 1445

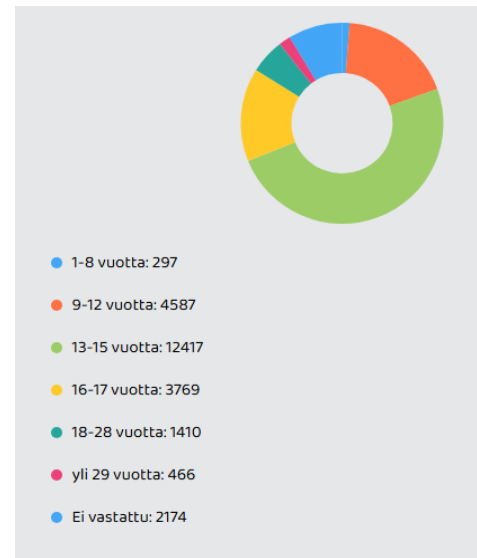
Koulunuorisotyön
toimintatunnit 632

Osallisuuden
toimintatunnit 79

Käyntikerrat 25 120

Huom. Sastamalassa Etsivä nuorisotyö ja Ohjaamo sijoittuu työllisyyspalveluihin

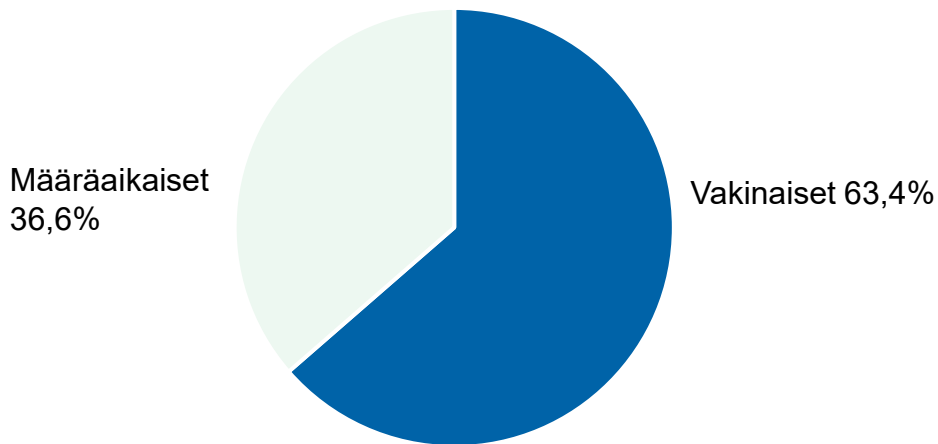
Tavoitettujen nuorten ikäjakauma

Kuva. Nuorisotyön pääkohderyhmä on yläkouluikäiset

Nuorisotyö henkilöstö

Henkilöstö määrän jakautuminen

Kuva. Henkilöstön määrän jakautuminen.

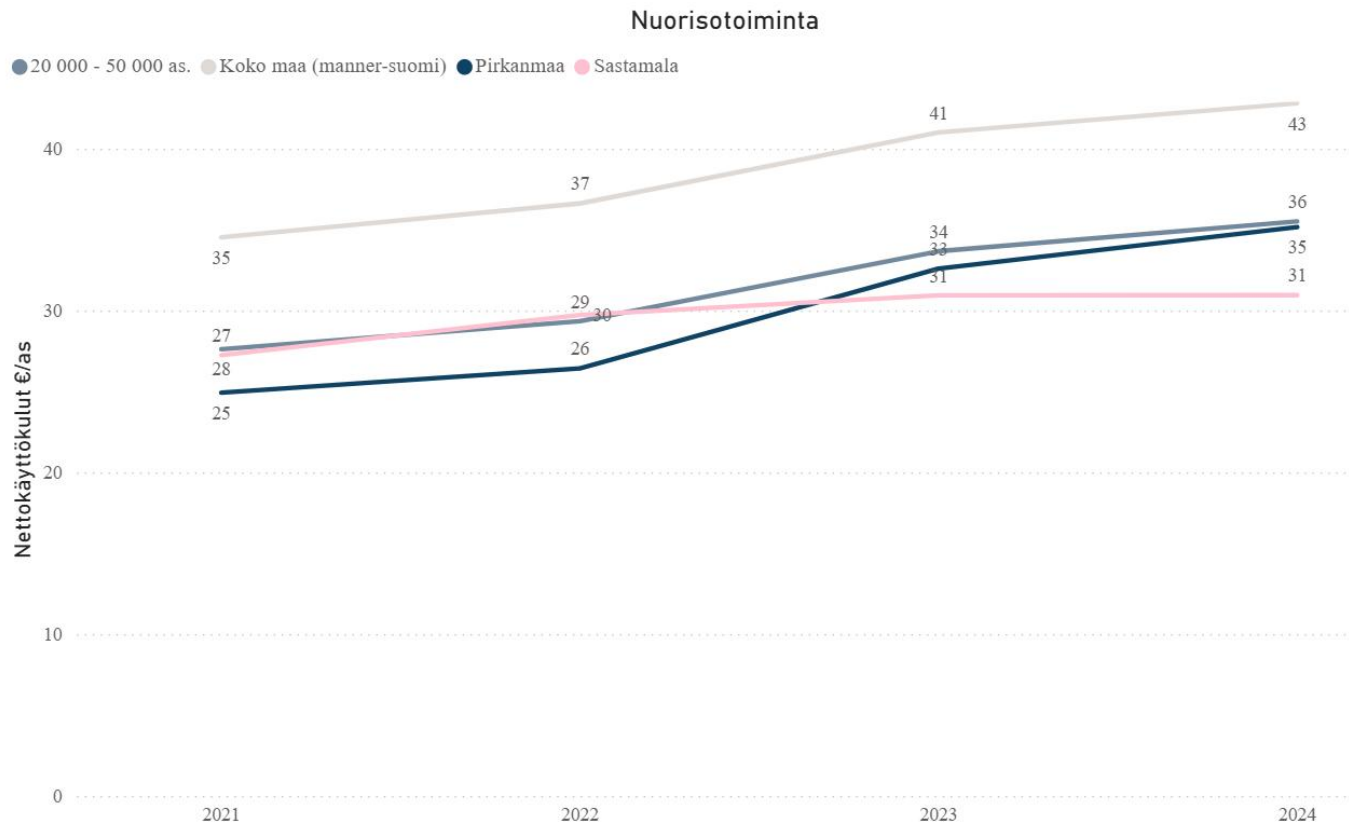
Määräaikaiset työntekijät ovat mm. vakinaisten työntekijöiden sijaisia.
Henkilöstömäärän raportointipäivä on 31.12.2025.

Henkilöstön määrä
11

Henkilöstön keski-ikä
37

Toteutunut työpanos
HTV
12

Talouden vertailutietoja nuorisotoiminnan nettokäyttökuluista

Kuva. Nuorisotoiminnan nettokäyttökulut €/asukas v. 2021 – 2024.

Vertailukohteena:

- koko maa
- 20 000-50 000 as. - Pirkanmaa

Lähde: Kuntaliitto

Havainnot:

Nuorisotyön nettokulut jäävät Sastamalassa selvästi Pirkanmaan ja valtakunnan tason alle. Lasten ja nuorten määrän vähentyessä nykyisestä, nettokulut tasoittuvat

Liikuntapalvelut

Asiakaskäynnit v.2025

Kerhojen
asiakaskäynnit
16727

Koulu-uintien
asiakaskäynnit
3718

Liikuntaneuvonnan
asiakaskäynnit
649

- Järjestää mm:
  - liikunta- ja HSM kerhoja
  - ohjattua aikuisten kuntosali- ja liikuntaryhmätoimintaa
  - uimaopetusta ja vesiliikuntaa Huittisten uimahallissa
  - lasten kesätoimintaa
- Tarjoaa liikuntaneuvonnan palveluita kaikenikäisille
- Ylläpitää n. 170 liikuntapaikkaa yhdessä urakoitsijoiden ja seurojen kanssa (31 yhteistyösopimusta arvoltaan n. 200 000€)
- Jakaa liikunta-avutuksia n. 87 000€ vuodessa

Liikuntapalvelut henkilöstö

Henkilöstön määrä

16

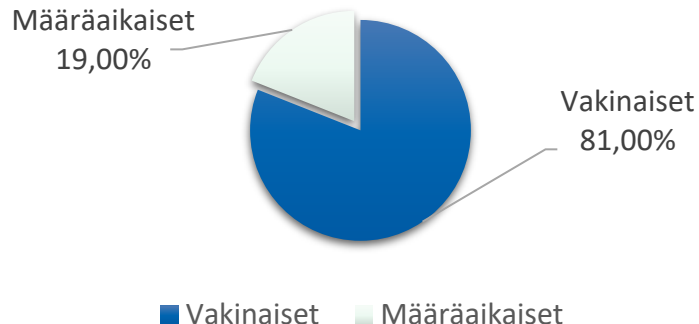
Toteutunut työpanos
HTV

15

Henkilöstön keski-ikä

39

Henkilöstö määrän jakautuminen

Kuva. Henkilöstön määrän jakautuminen.

Henkilöstömäärällä tarkoitetaan 31.12.2025 voimassa olleiden palvelussuhteiden määrää liikuntapalveluissa. Henkilöstöstä vakinaisia oli 81 % ja määräaikaisia 19 %. Määräaikaiset työntekijät ovat mm. kerhonojajia ja vakinaisten työntekijöiden sijaisia.

Toteutunut työpanos (HTV) kuvaa todellista käytettyä työpanosta. Luku sisältää palkalliset poissaolot. Toteutunut henkilötyöpanos vuonna 2025 oli 15 htv:tä. Henkilöstön keski-ikä on 39 vuotta.

Liikuntapalvelut/Isot liikuntapaikat 2035

Kaalisaari, Pororanta ja Hoppu

- Monipuoliset, esteettömät, kaikenikäisiä kuntalaisia palvelevat lähiliikuntapaikat.
- Tulossa: alueen opasteiden lisääminen, uusi teknurmi 2026 ja huoltorakennuksen kunnostus/uusiminen v. 2030

Keskuskenttä

- Mahdollistaa kansallisten yleisurheilukisojen järjestämisen Sastamalassa
- Tulossa: peruskorjaus v. 2027-2028

Jäähalli

- Mahdollisuus harrastaa luistelua/jääkiekkoa jne. elokuusta huhtikuuhun
- Maksuttomia yleisöluisteluvuoroja
- Tulossa: huoltorakennuksen laajennus v. 2026-2028. Jäähallin peruskorjaus suunnitelmakaudella

Sylvään liikunta- ja uimahalli (sis. lähiliikuntapaikat)

- Mahdollistaa monipuolisen lajiharjoittelun (mm. yleisurheilu, lentopallo, salibändi, kuntosali), koululiikunnan sekä vesiliikunnan toteuttamisen

Vinkin vapaa-aikakeskus

- Mahdollisuus monipuoliset sisä- ja ulkoliikunnan harrastusmahdollisuudet (mm. Tekolumilatu, tatamitilat, tennis, sulkapallo, salibandy, pesäpallo, beach volley)
- Tulossa: lähitulevaisuudessa tarve pesutilojen kunnostukselle

Muuta

- Kehitetään liikuntapaikkojen sähköistä tilavaraus- ja kulunvalvontajärjestelmää. Luodaan verkkokauppa mm. Kuntosalikorttien ostoa varten.

Kuva. Kaalisaaren ulkokuntosali

Liikuntapalvelut/Uimahalli

- Valmistuu keväällä 2028
- Uimahallista vastaa uimahalliyhtiö, josta liikuntapalvelut vuokraa tilat toiminnan järjestämiseen.
- Uuden uimahallin ohjaustoiminnot linjataan vuoden 2027 talousarvion yhteydessä. Alustava suunnitelma:
  - Operaattori vastaa uimahallin valvonnasta ja osaksi toiminnasta
  - Liikuntapalvelut vastaa koululaisuinneista, uimakouluista ja osaksi ohjaustoiminnasta
  - Järjestöt ja yritykset vastaa muusta vesiliikunnasta
- Tavoitteena lisätä uimaopetuksen määrä SUH:in ja opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiseksi sekä mahdollistaa monipuolinen vesiliikuntatoiminta kaikille kuntalaisille.
- Kustannuksista:
  - Vaatii liikuntapalveluiden henkilöstöresurssin lisäämistä n. 3 htv
  - Toimitilavuokrat

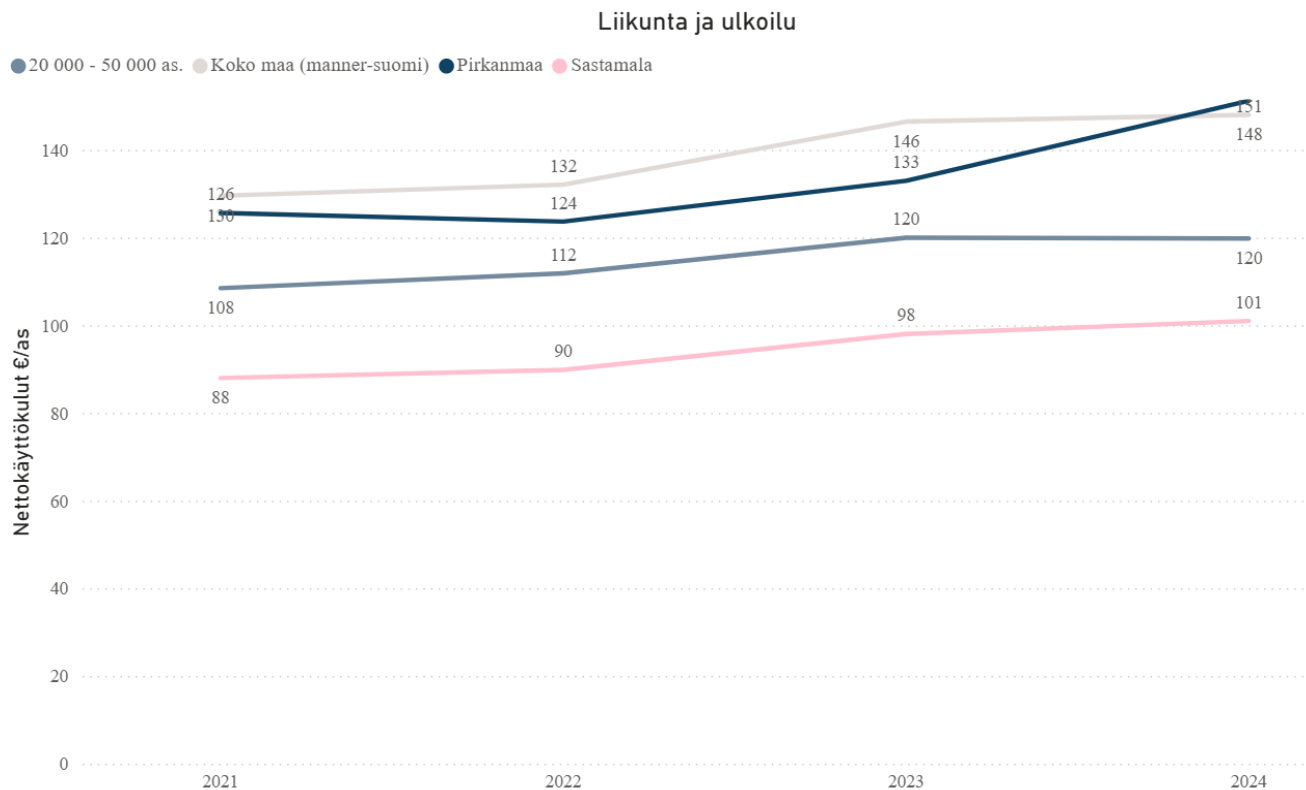

Kuva. Sastamalan uimahalli, havainnekuva

Koululaisten uimaopetusta ja aikuisten vesijumppaa järjestettiin Huittisten uimahallissa koulujen lukuvuosijärjestyksen mukaan v. 2025 ma-ti klo 9.30-13.00 välillä sekä pe 11.00-12.00. Lisäksi kesäaikana järjestettiin lasten halliuimakouluja. Huittisten uimahallin vuokraus maksaa Sastamalan kaupungille n. 20 600€/v.2025

Tavoitteena on kolminkertaistaa liikuntapalveluiden vesiliikunnan määrä uuden uimahallin valmistumisen myötä.

Talouden vertailutietoja liikunnan ja ulkoilun nettokäyttökuluista

Kuva. Liikunnan ja ulkoilun nettokäyttökulut €/asukas v. 2021 – 2024.

Vertailukohteena:

- koko maa
- 20 000-50 000 as. - Pirkanmaa

Lähde: Kuntaliitto

Havainnot:

Liikunnan ja ulkoilun nettokulut jäävät Sastamalassa selvästi alle Pirkanmaan ja valtakunnan nykytason. Uimahallin valmistumisen jälkeen Sastamalan nettokulut nousevat lähelle koko maan tasoa.

Kirjasto- ja tietopalvelut

Kirjastopalvelupäällikkö Liisa Oravasaari

Kirjastolain (1492/2016) 5 §:n mukaan kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen.

Lain 6 §:n mukaan kirjastossa:

- tarjotaan pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin,
- ylläpidetään monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa,
- edistetään lukemista, kirjallisuutta ja yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua, tarjotaan tietopalvelua ja ohjausta tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
- tarjotaan tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan.

Tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Henkilöstön määrä

20

Toteutunut työpanos

HTV

17

Henkilöstön keski-ikä

53

VUOSI 2025 SASTAMALAN KIRJASTOISSA

NOIN 222 000
TEOSTA

202 675 KIRJAA
2 156 NUOTTIA
7 237 ÄÄNITETTÄ
7 837 DVD:TÄ
2 008 MUUT

KOKONAIS-
LAINAUS
NOUSI
3%!

KÄVIJÄMÄÄRÄ
NOUSI
5%!

SASTAMALASSA
ON

 PÄÄKIRJASTO JA
7 LÄHIKIRJASTOA
 1 KIRJASTOAUTO
75 PYSÄKKIÄ

HENKILÖTYÖ-
VUOSIA
17,3

KESKIMÄÄRIN
JOKAINEN
SASTAMALASSA
ASUVA...

KÄVI KIRJASTOSSA
7 KERTAA

LAINASI
17 TEOSTA

KÄYTTÄJÄ-
KOULUTUKSIA
JA
KIRJAVINKKAUKSIA:
104 (+21%)
1 733 OSALLISTUJAA

KIRJASTOT
OLIVAT AUKI

YLI 24 500 TUNTIA...

JOSTA NOIN 8 200 TUNTIA
PAIKALLA OLI
HENKILÖKUNTAA

KIRJASTO
JÄRJESTI

250
TAPAHTUMAA
(+53%),

JOIHIN OSALLISTUI
YLI 4 400 KÄVIJÄÄ
(+94%)

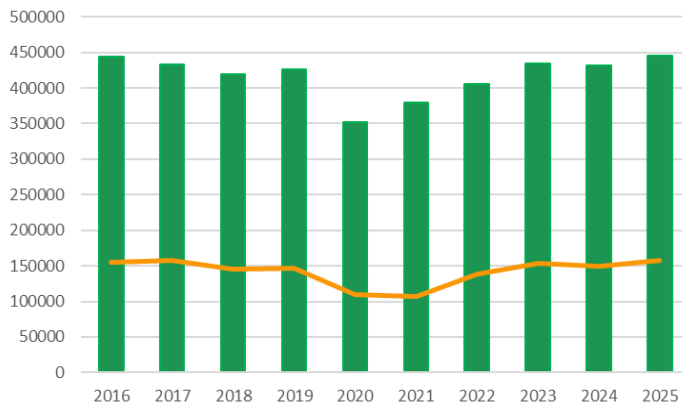
MUIDEN
JÄRJESTÄMIÄ
TAPAHTUMIA
258

- Sastamala on yksi kirjastotiheimmistä kunnista väkilukuun suhteutettuna.
- Henkilöstöresurssi on pieni suhteessa kirjastojen määrään ja monipuolistuvaan tehtäväkenttään.
- Vuoden 2025 aikana vähennettiin 2 henkilötyövuotta, mikä näkyy täysimääräisenä vuonna 2026.
- Lainaus- ja käyntimäärät ovat koronavuosien jälkeen palautuneet edeltävälle tai jopa korkeammalle tasolle.

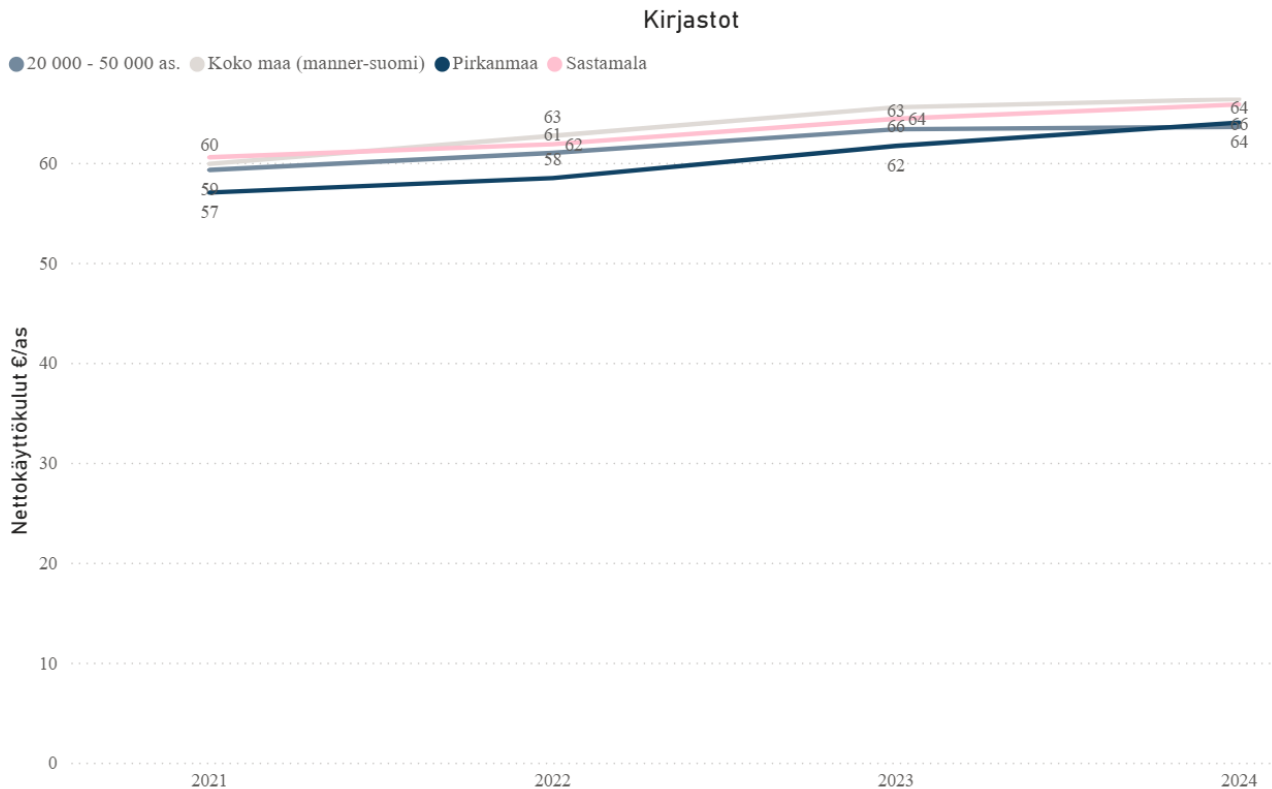
Kokonaislainaus
445 632

Käyntimäärä
157 658

Kokonaislainaus ja käyntimäärät

Talouden vertailutietoja kirjastojen nettokäyttökuluista

Kuva. Kirjastojen nettokäyttökulut €/asukas v. 2021 – 2024.

Vertailukohteena:

- koko maa
- 20 000-50 000 as. - Pirkanmaa

Lähde: Kuntaliitto

Sastamalan kirjastopalveluiden kulut ovat hyvin samaa tasoa kuin vertailukohteilla.

Yksiköiden suuri määrä huomioiden palvelut tuotetaan varsin kustannustehokkaasti.

Kirjastojen toimipisteet

Omatoimikirjastot oranssilla

Suodenniemen kirjasto

2023 valmistuneen
urheilutalon yhteydessä auki 2
pv/vk, omatoimikäyttö joka
päivä

Mouhijärven kirjasto

valmistunut 2007
auki 5 pv/vko,
omatoimikäyttö joka päivä

Kiikoisten kirjasto

valmistunut 2017 koulun
yhteyteen
auki 2 pv/vko, omatoimikäyttö
joka päivä

Karkun kirjasto

Vuokralla, samassa
yhteydessä Kylätila.
Auki 1 pv/vko,
kyläyhdistys pitää auki 1-
2pv/vko

Pääkirjasto

valmistunut 1988
auki 6 pv/vko,
omatoimikäyttö joka
päivä

Kiikan kirjasto

vanha kunnantalo
auki 2 pv/vko,
Kyläyhdistykset
pitävät auki
sunnuntaisin

Kirjastoauto

vm 2004, talli pääkirjastolla
ajetaan kahdessa vuorossa:
aamut koulut ja päiväkodit, illat
pääosin haja-asutusalueilla, 75
pysäkkiä/2 vko

Äetsän kirjasto

Puuhalassa, auki 4 pv/vko,
omatoimikäyttö joka päivä

Stormin kirjasto

koulun aulassa
auki 2 pv/vko,
lainausautomaatti aina
koululaisten käytössä

Kirjaston toimipisteiden nykytilan kuvaus

Pääkirjasto

- Pääkirjasto on otettu käyttöön 1988.
- Perusparannustarve 3 852 000 €.
- Laajamittaisen remontin tai uudisrakentamisen tarvetta on niin rakennuksen iän kuin tilojen käyttötarpeiden muuttumisen takia.
- Nykykirjastossa tarvittaisiin muunneltavia ja monikäyttöisiä tiloja opiskeluun, työskentelyyn ja harrastamiseen. Yhteiskäyttö eri toimintayksiköiden ja vastuualueiden kesken lisäisi tilojen käyttöastetta entisestään.
- Pääkirjastossa hoidetaan keskitetysti aineiston valinta ja lainauskuntoon saattaminen. Lisäksi pääkirjaston henkilöstö koordinoi ja kehittää ydintoimintoja, hoitaa suuren osan päiväkodin ja koulun ohjatuista käynneistä sekä sijaistaa lähikirjastojen henkilöstöä poissaolojen ja lomien aikana.
- Pääkirjaston lainaus on 51 % kokonaislainauksesta. Pääkirjastossa työskentelee laskennallisesti 8,8 htv + kirjastopalvelupäällikkö
- Henkilökunta paikalla 6 päivänä viikossa, omatoimikäyttö joka päivä.

Liikkuva kirjastopalvelu, kirjastoauto

- Vuosimalli 2004. Käyttöikänsä päässä. Uuden monipalveluauton hankintahinta on noin 600 000€.
- Liikkuva kirjastopalvelu on kustannustehokas palvellessaan joustavasti myös haja-asutusalueen asukkaita koulujen ja päiväkotien lisäksi. Liikkuvaa kirjastopalvelua voidaan hyödyntää myös alueilla, joista kirjastoja mahdollisesti lakkautettaisiin.
- Liikkuvaa kirjastopalvelua voidaan jatkossa hyödyntää enemmän myös kirjaston kotipalvelussa ikääntyneille.
- Kirjastoauton lainaus on 12% kokonaislainauksesta ja siinä työskentelee laskennallisesti 2 htv.
- 76 pysäkkiä.

Kirjaston toimipisteiden nykytilan kuvaus

Karkun kirjasto

- Vuokralla yksityiseltä.
- Karkun lainaus on 3 % kokonaislainauksesta ja siellä työskentelee laskennallisesti 0,2 htv.
- Puolet kirjastosta muutettiin Kylätila Otavaksi Karkun kyläyhdistyksen hakeman Leader-avustuksen turvin vuonna 2023. Yhteistyösopimuksessa kirjasto sitoutui maksamaan yksityisomistuksessa olevan tilan mm. vuokra- ja siivouskulut ja kyläyhdistys sitoutui pitämään kirjastoa auki vähintään yhtenä päivänä viikossa. Sopimus on voimassa 30.4.2028 saakka, voidaan irtisanoa aiemmin.
- Kyläyhdistys pitää auki 1-2 päivää viikossa.
- Kyläyhdistys järjestää aktiivisesti toimintaa ja näyttelyitä kylätilassa.

Kiikan kirjasto

- Toimii vanhassa kunnantalossa.
- Rakennuksen kunto huono, edellyttää ratkaisuja. Perusparannustarve 782 000 €.
- Henkilökunta paikalla 2 päivänä viikossa.
- Kyläyhdistykset ovat sitoutuneet pitämään kirjastoa auki yhtenä päivänä viikossa (su klo 13-15) 1.1.2024-31.7.2026.
- Kiikan lainaus on 4 % kokonaislainauksesta ja siellä työskentelee laskennallisesti 0,4 htv.

Äetsän kirjasto

- Äetsän kirjasto sijaitsee Puuhalassa, jossa on myös kuntosali, nuorisotila ja kotihoidon tiloja.
- Äetsän kirjaston lainaus on 7 % kokonaislainauksesta ja siellä työskentelee laskennallisesti 1,2 htv.
- Henkilökunta paikalla 4 päivänä viikossa, omatoimikäyttö joka päivä

Kirjaston toimipisteiden nykytilan kuvaus

Kiikoisten kirjasto

- Kiikoisten kirjasto muutti vuonna 2017 koulun päätyyn rakennettuihin tiloihin.
- Lainausta on 4 % kokonaislainauksesta ja kirjastossa työskentelee laskennallisesti 0,4 htv.
- Henkilökunta paikalla 2 päivänä viikossa, omatoimikäyttö joka päivä.

Stormin kirjasto

- Stormin kirjasto on Stormin koulun aulatilassa. Kirjasto palvelee pääosin koulun ja päiväkodin lapsia (yli 80% lainoista), mutta myös aikuisia.
- Mahdollisuutta pidempiaikaiseen oleskeluun, tietokoneen käyttöön tai tulostamiseen ei ole.
- Etäisyys pääkirjastoon 8 km. Stormin lainaus on 5 % kokonaislainauksesta ja siellä työskentelee laskennallisesti 0,4 htv.
- Auki 2 päivänä viikossa. Lainausta automaatti aina koululaisten käytössä.

Mouhijärven kirjasto

- Mouhijärven kirjasto on arkkitehtonisesti vaikuttava ja valmistunut vuonna 2007, ei laskennallista perusparannustarvetta.
- Kirjastossa työskentelee laskennallisesti 1,2 htv ja lainaus on 11 % kokonaislainauksesta
- Henkilökunta paikalla 5 päivänä viikossa, omatoimikäyttö joka päivä.

Suodenniemen kirjasto

- Suodenniemen kirjasto on vuonna 2023 valmistuneessa urheilutalossa, jossa on kirjaston lisäksi liikuntasali ja kuntosali.
- Suodenniemen lainaus on 3 % kokonaislainauksesta ja siellä työskentelee laskennallisesti 0,4 htv.
- Henkilökunta paikalla 2 päivänä viikossa, omatoimikäyttö joka päivä

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelupäällikkö Päivi Mäki-Kerttula

Kulttuuripalvelut luo edellytyksiä monipuoliselle kulttuuritarjonnalle. Kulttuuri edistää asukkaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä lisää kaupungin pito- ja vetovoimaa.

Kulttuuripalveluiden tilat

Kulttuuritalo Jaatsi

- Ympärivuotinen näyttelytoiminta
- Kulttuuritapahtumia ja konserteja
- Kulttuuripalveluiden sekä Vanhan kirjallisuuden päivien toimisto

Pirunvuoren Kivilinna

- Näyttelytoimintaa kesäaikaan
- Yksittäisiä tapahtumia

Suodenniemen kotiseutumuseo

- Kaupungin omistuksessa, hoidosta sopimus Suodenniemi-Seuran kanssa
- Avustus kulttuuripalveluiden budjetissa

Sääntely

Laki kuntien
kulttuuritoiminnasta
166/2019

Museolaki 314/2019

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluiden tehtäväkokonaisuudet:

- Vuosi- ja kohdeavustukset
- Taiteen ja kulttuurin apurahat
- Tapahtumat (Museo- ja harrasteajoneuvojen paraati, Itsenäisyyspäivän juhla, Sastamala-päivä ym)
- Kaupungin taidekokoelman ylläpito
- Näyttelytoiminta Kulttuuritalo Jaatsilla ja Pirunvuoren Kivlinnalla
- Verkostotyö kaupungin sisällä, Pirkanmaan laajuisesti (Operaatio Pirkanmaa – Kuntien kulttuuriverkosto) ja valtakunnallisesti
- Museopalvelut ostetaan Suomen kirjainstituutin säätiöltä
- Vanhan kirjallisuuden päivät -festivaali, johon Sastamalan kaupunki osoittaa toiminnanjohtajan ja tuottajan työpanosta vuosittain 50 %

Henkilöstön määrä

2

Toteutunut työpanos HTV

3

Henkilöstön keski-ikä

45

Kulttuuripalvelujen jakamat avustukset

- Museopalvelut 446 000 € (toiminta-avustus ja vuokra-avustus)
- Taito-Satakunta 25 000 € (Taitokeskuksen vuokra-avustus)
- Sastamala Gregoriana 20 000 € (juhlavuosi 2026 30 000)
- Vanhan kirjallisuuden päivät 20 000 €
- Sastamalan musiikkiyhdistys 5 000 € Jousileirin järjestämiseen
- Kulttuuriyhdistysten vuosi- ja kohdeavustukset 20 000 €
- Kyläyhdistysten vuosiavustukset 20 000 €
- Taiteen ja kulttuurin apurahat yksityishenkilöille 5 000 €

Jaettavien avustusten euromääräinen taso ratkaistaan vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä.

Taidekoulu

rehtori Tuomas Honkkila

- Taidekoulu perustettiin 1.8.2025, jolloin yhdistyivät musiikkiopistossa ja kansalaisopistossa toimineet taiteen perusopetuksen aineet; musiikki, tanssi, teatteri, käsityö ja kuvataide
- Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista eri opetusta. Opetus kehittää taiteenalalle ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen
- Tuottaa laadukkaita kohtuuhintaisia harrastusmahdollisuuksia, lisää koettua hyvinvointia, mahdollistaa paikalliskulttuurin toteutumista ja tarjoaa toimintaa kaupunkikeskustassa sekä taajamissa

Säätely

Laki taiteen
perusopetuksesta
(633/1998)

Asetus taiteen
perusopetuksesta
(813/1998)

OPH:n määräys
opetussuunnitelman
perusteista

Järjestäjän
hyväksymä
opetussuunnitelma

Taidekoulu, henkilöstö

Henkilöstön määrä
24

Toteutunut työpanos
HTV
19

Henkilöstön keski-
ikä
43

Henkilöstön määrän
jakauma

- Vakinainen 29,17%
- Määräaikainen 70,83%

*Kuva. Henkilöstön määrän
jakauma*

Kustannukset

- VOS-rahoitus 57%
- Kaupungin osuus 33%
- Asiakasmaksut 10%

Kuva. Kustannukset

Henkilöstömäärällä tarkoitetaan 31.12.2025 voimassa olleiden palvelussuhteiden määrää. Henkilöstöstä vakinaisia oli 29 % ja määräaikaisia 71 %. Määräaikaiset työntekijät ovat sivutoimisia tuntiopettajia.

Toteutunut työpanos (HTV) kuvaa todellista käytettyä työpanosta. Luku sisältää palkalliset poissaolot. Toteutunut henkilötyöpanos vuonna 2025 oli 19 htv:tä.

Henkilöstön keski-ikä on 43 vuotta.

Taidekoulu, toimipaikat

- Päätoimipiste Uossolla
  - Henkilöstöä työskentelee 10
  - Oppilaita säännöllisesti noin 150
- Tilat kuukausivuokralla SASKY:lta Sastamalankatu 6
  - Henkilöstöä työskentelee 6
  - Oppilaita yhteensä noin 100
  - Kuukausivuokralla olevista tiloista suunnitellaan luopumista
- Opetusta tapahtuu lisäksi useilla kouluilla, kirjastoissa ja päiväkodeissa
  - Henkilöstöä työskentelee 10
  - Oppilaita säännöllisesti noin 200
- Toimisto yhteistiloissa kansalaisopiston kanssa Onkiniemenkatu 3
  - Rehtori ja palvelusihteeri

Varhaisiän musiikkikasvatus toimintaa

Kätsäri, Karkun, Kiikan ja
Mouhijärven koulut,
Suodenniemen kirjasto,
Kiikan, Norlandian, Ojansuun,
Keikyän, Koiramäen ja
Kiikoisten päiväkodit

Teatteriopetusta Kannari

Kuvataideopetusta

Uosso, Mouhijärven
puukoulu

Instrumenttiopetusta

Uosso, Aittalahtitalo,
Marttilan, Muistolan ja
Stormin koulut, Kätsäri,
pääkirjasto

Kerhotoimintaa

Stormin, Vareliuksen ja
Muistolan koulut

Käsityöopetusta

Taitokeskus

Tanssiopetusta

Marttilan koulu

Taiteen varhaiskasvatus toimintaa

Aittalahtitalo, Kannari,
Marttilan koulu

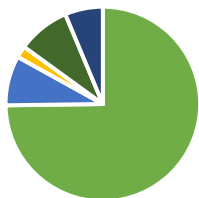
Opetustunteja vuosittain

10 800 tuntia

Taidekoulu, laatu

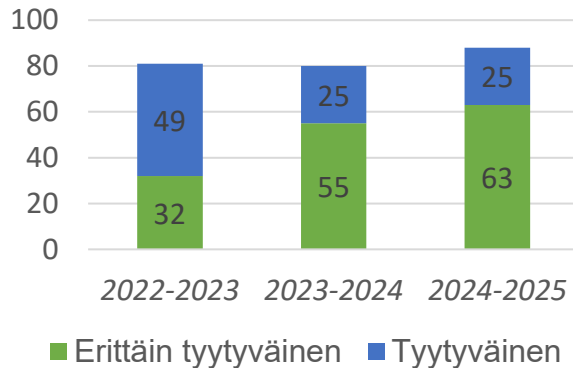
- Taiteen perusopetus on merkittävä veto- ja pitovoimatekijä kaupungille. Pitkäjänteiset harrastus- ja kulttuurimahdollisuudet tärkeitä tekijöitä asuinpaikkaa valittaessa.
- Toiminnan laatua mitataan vuosittain toteutettavilla asiakas- ja henkilöstökyselyillä
- Laaja yhteistyö toteutuu läpi sivistyspalvelujen, muiden taiteenperusopetusta maakunnallisesti tarjoavien oppilaitosten, taidealojen liittojen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Oppilasmäärä 460

- Musiikki - 344
- Tanssi - 38
- Teatteri - 9
- Käsityö - 40
- Kuvataide - 29

Asiakastyytyväisyys %

Kuva. Asiakastyytyväisyys vuosittain

Ilmaisia konsertteja ja tapahtumia

vuosittain
25 kappaletta
joissa
noin 1500 kävijää

Kuva. Oppilasmäärä, kevät 2026

Sastamalan Opisto

rehtori Sini-Mari Lepistö

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta tukea yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja kykyä toimia yhteisöissä sekä edistää kansanvaltaisuuden, tasa-arvon ja moniarvoisuuden toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa.

- Kursseja ja koulutusta kaikenikäisille
- Opiskelu on pääosin vapaaehtoista ja tutkintotavoitteetonta

Sastamalan Opisto järjestää yhteistyössä työllisyyspalvelun kanssa

- valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaista kotoutumiskoulutusta
- työllistymistä tukevia koulutuksia, esim. digitaidot, yrittäjäyys

Säätely

Laki
vapaasta
sivistystyöstä
632/1998

Opiskelijoita
3600

Opetustunteja
16 900

Opetus-
paikkoja
90

Käyntikertoja
72 579

- Edistää kuntalaisten hyvinvointia, osaamista ja elinikäistä oppimista
- Vahvistaa kuntalaisten työelämävalmiuksia ja kansainvälistä yhteistyötä
- Toimii tärkeänä kumppanina työllisyyden edistämisessä ja maahanmuuttaneiden kotoutumisessa
- Toteuttaa vuosittain noin 15 kulttuuritapahtumaa
- Lajaat ja monipuoliset vapaan sivistystyön palvelut ovat kunnan pito- ja vetovoimatekijöitä
- Toiminnan laatua seurataan lukukausittain toteutettavilla kurssipalautekyselyillä

Kurssipalaute 2025

Syy osallistua kurssille:

21% halusin kehittää osaamistani

40% halusin kehittää hyvinvointiani

95%

Vastaajista kertoi olevansa kurssiin kokonaisuudessaan tyytyväinen tai erittäin tyytyväinen

89%

Vastaajista kertoi kurssin vaikutuksen omaan hyvinvointiin olevan suuri tai erittäin suuri

96% vastaajista antoi opetuksen sisällölle arvosanan hyvä tai erinomainen

Opiston opetuspisteet

Opetus järjestetään ympäri Sastamalaa

- koulujen luokissa ja liikuntasaleissa
- kirjastoissa
- kylätaloilla
- kuntosaleilla
- hoito- ja hoivakodeissa
- verkossa

Tilat, joissa vain kansalaisopiston toimintaa:

- Aittalahden Opistotalo, päätoiminen henkilökunta tässä toimipisteessä, 7 + 2 (sihteerit)
- Kauppankulma
- Kannari Kiikassa
- Koskelan halli Suodenniemellä

Muita opetuspisteitä 80.

Kiikoinen
7

Suodenniemi
5

Mouhijärvi
8

Kiikka-
Keikyä
14

Vammala
31

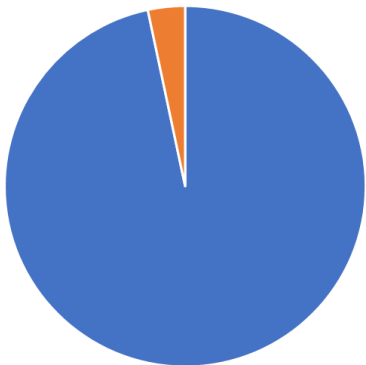
Karkku-
Häijää
6

Verkossa
21

Sastamalan Opisto

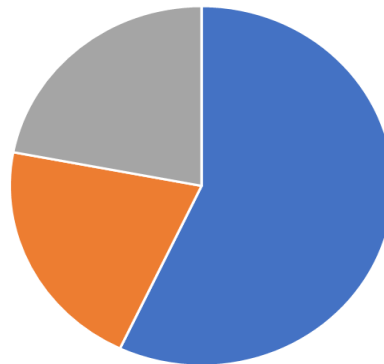
Kuva. Toteutunut työpanos. Sastamalan Opiston henkilöstömäärä 31.12.2025 raportointipäivän mukaan oli 8. Toteutunut työpanos vuoden 2025 aikana oli 61 henkilötyövuotta. Opiston henkilöstöstä 93% on määräaikaisia, sivutoimisia opettajia ja 7% henkilöstöstä on vakinaisessa palvelussuhteessa. *Kuva. Rahoitusosuudet.*

Toteutunut työpanos (HTV) 61

- Sivutoimiset tuntiohjaajat 93%
- Päätoiminen henkilöstö 7%

Rahoitusosuudet

- VOS-rahoitus 57%
- Kurssimaksutuotto 21%
- Kaupungin osuus 22%

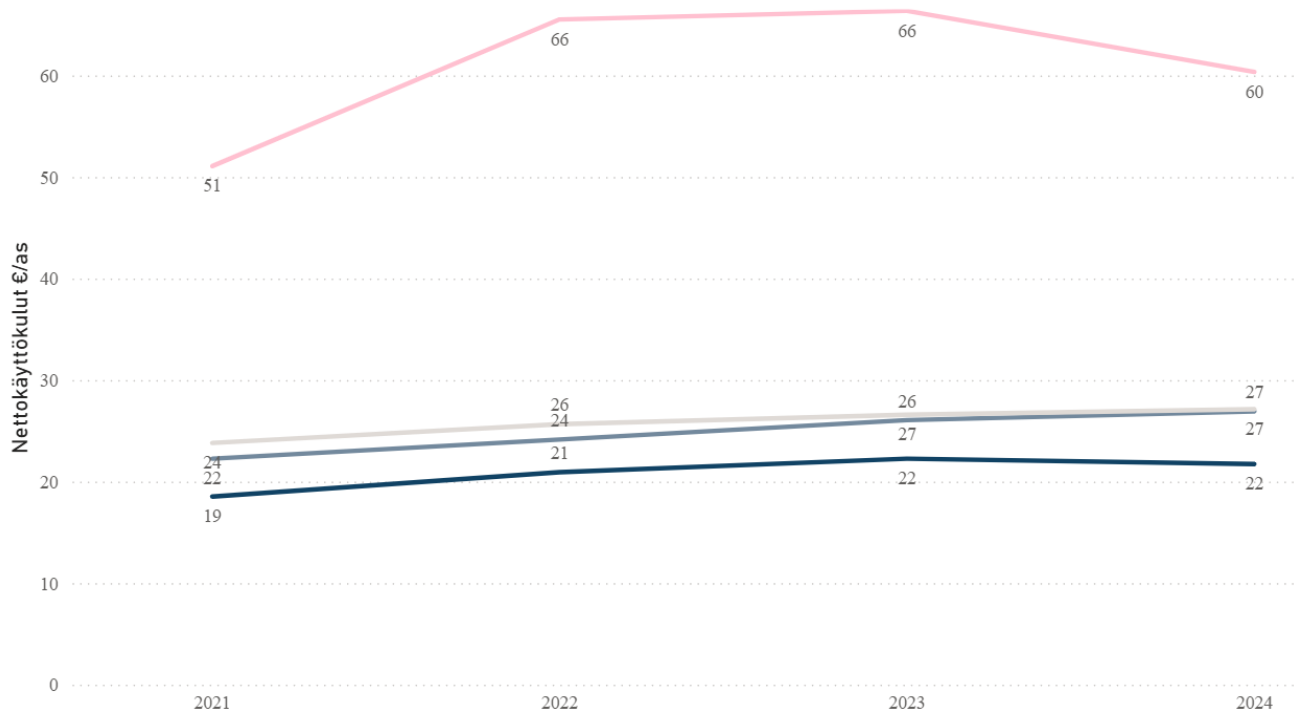
Henkilöstön määrä
8

Henkilöstön keski-ikä
51

Talouden vertailutietoja kansalaisopistojen nettokäyttökuluista

Kansalaisopistot

● 20 000 - 50 000 as. ● Koko maa (manner-suomi) ● Pirkanmaa ● Sastamala

Kuva.
Kansalaisopistojen
nettokäyttökulut €/asukas
v. 2021 – 2024.

Vertailukohteena:
- koko maa
- 20 000-50 000 as. -
Pirkanmaa

Lähde: Kuntaliitto

HYVINVOINTITYÖ

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 §:ssä kunnille on säädetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä seuraavanlaisia tehtäviä:

- Ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan.
- Strategisessa suunnittelussa asetettava tavoitteet ja määriteltävä toimenpiteet.
- Tehtävä päätösten vaikutusten ennakoarviointi ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvista päätöksistä väestöryhmittäin.
- Nimettävä terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho. Seurattava asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
- Raportoitava valtuustolleen vuosittain hytestä ja valmisteltava valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja –suunnitelma.
- Tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteisteistyötä hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan sekä tehtävä yhteistyötä alueella toimivien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- Kunnan on edistettävä hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.
- Osallistuttava vuosittaisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskeviin neuvotteluihin

Hyvinvointityön johtoryhmä (Kaupungin johtoryhmä)

Hyvinvointityön ohjausryhmä

Koostuu teemaryhmien puheenjohtajista + hyvinvointikoordinaattori
Osallisuuden koordinaatio: hallintojohtaja

Monialainen yhteistyö: sastamalalaiset, Sastamalan kaupungin eri toimialat ja yhtiöt, alueelliset toimijat mm. seurakunnat, yrittäjät, järjestöt, Pirha, oppilaitokset

Perhekeskuksen ohjausryhmä PJ Pekka Kares

Perhekeskus (kansallinen toimintamalli)
Opiskeluhuollon ohjausryhmä
Nuorisotoimen monialainen työryhmä (Nupave)

Hyvinvoinnin osa-alueet, Omannäköisen elämän Sastamala PJ Sini-Mari Lepistö

Hyvinvointi
Sosiaaliset suhteet
Henkilökohtainen toiminta ja työ
Turvallisuuden tunne
Ääni kuuluville yhteiskunnassa
Terveys
Koulutus
Ympäristö
Aineellinen elintaso

”Työnyrkki”

Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen PJ Ilmari Mattila

Maankäyttö
Elinympäristö
Asuminen
Liikenne
Ympäristöterveys
Turvallisuus
Lähiluonto
Ympäristövastuullisuus

Sivistyslautakunta

Nuorisovaltuusto
Vammaisneuvosto
Vanhusneuvosto
Kulttuuriasian neuvottelukunta

Seuraparlamentti
Seurafoorumi

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
Oppilas-/opiskeluhuollon suunnitelma

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma
Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
Kulttuurisuunnitelma
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
Kotoutumisohjelma
Järjestöyhteistyön opas

Turvallisuussuunnitelma
Viisaan ja turvallisen liikkumisen suunnitelma
Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma

Pitkän tähtäimen suunnittelu ja HYTE -työn muutos organisaatiolähtöisestä työskentelystä ihmislähtöiseksi... ”Minun arkeni”

SIVISTYSTOIMEN PALVELUVERKKO

Jatkotoimenpiteet

Sivistysjohtaja Pekka Kares

Välittömät jatkotoimenpiteet

- Kiikan alueen palvelutarkastelu vuoden 2027 talousarvion valmistelun yhteydessä
  - varhaiskasvatus, kirjasto, Äetsän koulun kiinteistön jatkokäyttö
- Keskustan alueen varhaiskasvatus
  - Paikkatarkastelu, kiinteistöratkaisut
- Erillinen selvitys kulttuuripalveluiden järjestämisestä tulevaisuudessa yhteistyössä Suomen kirjainstituutin säätiön, Suomen vanhan kirjallisuudenpäivät ry:n, Taito Satakunta ry:n ja Sastamala Gregorinan kanssa
- Suodenniemen päiväkodin siirto koululle (v. 2027 alussa)
- Uotsolan päiväkodin lisätila nykyiseen kiinteistöön (v. 2027 alussa)

Jatkotoimenpiteet

- Pääkirjaston uusi sijainti (korvaa nykyisen kiinteistön peruskorjauksen)
Kaupunginhallitus päätti 8.6.2026 § 110, että pääkirjaston osalta myös nykyinen kiinteistö pidetään vaihtoehtona.
- Lukiokoulutus Marttilan koulun tiloihin
- Muut esitykset palveluverkossa tapahtuviin muutoksiin valmistellaan erikseen vuosittaisten talousarvioprosessien yhteydessä.

Lähteet

- Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2026:14, Perusopetuksen järjestäminen murroksessa Väestökehityksen haasteita perusopetuksen järjestämisessä tarkastelevan työryhmän loppuraportti [Väestökehityksen haasteita perusopetuksessa tarkastelevan työryhmän loppuraportti](#)
- Kuntaliitto: Palvelutuotannon kustannukset. [Kuntatalouden tilastot | Kuntaliitto.fi](#), viitattu 20.3.2026
- MDI:n väestöennuste
- Tilastokeskus, [Tilastokeskus](#)
- Kuntaliitto: [Päätösten vaikutusten ennakoarviointi | Kuntaliitto.fi](#)
- [Opetushallitus - Valtionosuudet](#)
- Sastamalan kaupunki: Tilinpäätös 2025
- Sastamalan kaupunki: Henkilöstökertomus 2025

Liitteet

- MDI:n väestöennuste

Lisätietoja

Sivistysjohtaja Pekka Kares, pekka.kares@sastamala.fi, 040 532 7771

- Hallintopalvelut: Talous- ja hallintopäällikkö Kirsi Sinisalo, kirsi.sinisalo@sastamala.fi 040 574 4799
- Perusopetus: Opetuspäällikkö Kati Heikkilä, kati.heikkila@sastamala.fi 040 648 2240
- Varhaiskasvatus: Varhaiskasvatuksjohtaja Jarmo Korhonen, jarmo.korhonen@sastamala.fi, vs varhaiskasvatusjohtaja Marjut Vuokko, marjut.vuokko@sastamala.fi 1.5.-30.9.2026, 040 712 8228
- Lukiokoulutus: Rehtori Hanna Hämäläinen, hanna.hamalainen@sastamala.fi, 040 637 7335
- Elämänlaatu: Rehtori Tuomas Honkkila, tuomas.honkkila@sastamala.fi, 040 712 8258